

Riksdagens protokoll

2010/11:27

Fredagen den 3 december

Kl. 09.00 – 13.16

Protokoll
2010/11:27

1 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2010/11:84

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:84 Långtidsarbetslösheten och fas 3

av Monica Green (S)

Interpellationen kommer att besvaras onsdag 22 december 2010.

Skälet till dröjsmålet är inbokade engagemang som inte kan ändras.

Stockholm den 26 november 2010

Arbetsmarknadsdepartementet

Hillevi Engström (M)

Enligt uppdrag

Catharina Nordlander

Tf. expeditions- och rättschef

Interpellation 2010/11:107

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:107 Licensjakt på varg

av Åsa Romson (MP)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 22 december 2010. Miljöministern har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 2 december 2010

Miljödepartementet

Andreas Carlgren (C)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

Svar på
interpellationer

Anf. 1 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Carina Adolfsson Elgestam har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att garantera tillgängligheten till läkemedel i glesbygden samt vilka åtgärder jag avser att vidta för att skapa en förutsägbarhet i apoteksservicen i glesbygden.

Regeringen redovisade i propositionen *Omreglering av apoteksmarknaden* uppfattningen att omregleringen här, liksom i andra länder, kommer att leda till ett ökat antal apotek och därigenom en bättre tillgänglighet till läkemedel samt en förbättrad service för konsumenten. Eftersom det inte med säkerhet kunde förutses hur apoteksetableringen skulle komma att se ut i Sverige borde åtgärder vidtas för att säkerställa läkemedelsförsörjningen från apotek.

Aktörerna på marknaden har fått ett delat ansvar för apotekstäckningen i landet genom att det i samband med avyttringen av delar av Apoteket AB knöts villkor om detta. Ordningen bedömdes i propositionen som förutsebar och proportionerlig för den som etablerar sig på marknaden genom att det vid avyttringen blir klart både i vilken omfattning verksamheten kan bedrivas och hur stort det samhällliga ansvaret för apotekstäckningen blir. Ansvaret innebär att ett drygt hundratal apotek i glesbygd inte får läggas ned av de nya apoteksaktörerna. Undantag gäller om aktören samtidigt med nedläggningen tillsett att ett nytt apotek öppnat inom orten eller om antalet apotek ökat på orten sedan åtagandet gjordes. Avtalen gäller i tre år och kan därefter förlängas efter särskild överenskommelse mellan parterna.

Systemet med apoteksombud fyller en viktig funktion i många gles- och landsbygder, inte minst för många äldre kunder. Dagens apoteksombud kan därför inte avvecklas innan noggranna analyser av framtida behov har gjorts. I ägardirektiven för Apoteket AB anges därför att bolaget fram till den 1 juli 2012 ska behålla befintliga apoteksombud i den utsträckning det behövs för att upprätthålla en god läkemedelsförsörjning på orten.

Regeringen ser vidare framför sig att distanshandeln fortsätter att utvecklas. Tillgången till läkemedel i glesbygd bör därför ses i ett vidare perspektiv än tillgången till fullständiga apotek och apoteksombud.

Reformen ska följas upp och utvärderas efter tre år, bland annat avseende effekter på tillgänglighet, service och tjänsteutbud. Regeringen har därför gett Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser – Tillväxtanalys – i uppdrag att följa och analysera den geografiska tillgängligheten till läkemedel med anledning av omregleringen av apoteksmarknaden. En delrapport med en första uppföljning ska lämnas senast den 31 december 2011 och uppdraget ska slutredovisas senast den 31 december 2012. Även Statskontoret har fått uppdrag på området. Häri ingår att utvärdera om utformningen av omregleringen har fungerat tillfredsställande i alla delar av landet. En delrapport med en första utvärdering ska lämnas senast den 1 juni 2012 och uppdraget ska slutredovisas senast den 1 juni 2013. Uppföljning av reformen är av central betydelse och kommer att ge underlag för att bedöma ett eventuellt behov av åtgär-

der för att garantera tillgängligheten till läkemedel och apoteksservice i alla delar av landet även efter utgången av övergångsperioden på tre år.

Prot. 2010/11:27
3 december

Anf. 2 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Jag blir möjligen lite förvånad eftersom ministern inte har tagit till sig den kritik som Riksrevisionen har lämnat vad gäller förutsägbarheten med apotek i glesbygd långsiktigt, alltså vad som händer efter tre år. Med tanke på att ministern i sitt svar redovisar att uppföljningen och utvärderingen ska göras under 2011–2012 känns det lite osäkert. Tiden går ju ganska fort. Det är nu december 2010.

Man kan väl konstatera att man inte vet riktigt hur det kommer att se ut 2013 och 2014. Det är först när utvärderingen är klar som man ska ta ställning.

Ministern kommer precis som jag från Småland och vet hur det ser ut i glesbygden i Småland. I den kommun där jag bor, Uppvidinge, hade vi två apotek. Det har vi fortfarande. Båda apoteken är numera så att säga privata. Det ena ligger i ett samhälle med ca 2 000 invånare, det andra i ett samhälle med ca 3 000 invånare. Det är fyra respektive fem mil till staden Växjö.

Det här handlar om konkurrens, företagande och om att sälja apoteksvaror. Samtidigt som vi privatiserar apoteken och låter dem leva på en konkurrensutsatt marknad – det är ju det som är själva affärsidén – kan man i dag köpa alla receptfria läkemedel på Konsum, Ica eller bensinmacken. Det har vi inget emot. Tvärtom innebär det ökad tillgänglighet. Men det är i konkurrenshänseende ett problem, för det påverkar det lilla apoteket. Det blir väl med ganska stor sannolikhet endast sådant som är receptbelagt som kunderna går och köper på apoteket.

Med de erfarenheter vi har i glesbygden av människors beteende och den allmänt minskade service som finns när det gäller detaljhandel innebär detta att människor reser till staden för att köpa diverse saker de behöver i sin vardag. Det kommer att gälla läkemedel också, naturligtvis.

Just mot bakgrund av detta är det oerhört förvånande att ministern inte har tagit till sig eller ens omnämner den kritik som har framförts av Riksrevisionen angående förutsägbarheten och långsiktigheten. Vad är det som ska hända om tre år? Det vore bra om ministern här i kammaren nu lite tydligare kunde redogöra för detta eller kanske ha lite självvranskan. Man kanske behöver jobba lite fortare med utvärderingen för att kunna trygga läkemedelsförsörjningen i glesbygden.

Anf. 3 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Låt mig först säga att det stora, svåra och komplexa arbete som det innebär att förändra en monopolsituation till en situation med många olika aktörer hittills har gått förbluffande bra, förbluffande snabbt och haft väldigt goda resultat. Härom dagen kunde vi se hur Svenskt Kvalitetsindex, som ju gör intervjuer med konsumenter, redovisade sina beskrivningar, där det tydligt visade sig att kundnöjdheten på det här området är väldigt hög. Den är högre när det gäller apoteksbranschen än vad den är i till exempel dagligvaruhandeln, bygghandeln eller annat. Apoteksföretagen ligger tillsammans med Systembolaget i topp när det gäller kundnöjdhet.

Svar på
interpellationer

Det kan också vara bra för socialdemokrater och andra som har opponerat och velat krama monopol att ta till sig att de varningar som de har utfärdat på svaga grunder uppenbarligen inte bekräftas av de människor som har upplevt apoteken och de nya företagen i praktiken. Tvärtom är kundnöjdheten påtaglig, och det gläder mig mycket, förstås.

Vi kan också se att tillgängligheten har ökat. Det har nu kommit in ungefär 200 ansökningar om att öppna apotek. Det innebär en ökning från de tidigare dryga 900 apoteken till 1 100 apotek. Det är en fantastisk utveckling med en ökning med i storleksordningen 22 procent på kort tid. Är det bra eller dåligt att det kommer fler apotek? De flesta skulle säga att det är väldigt bra att vi får fler apotek.

Vi kan också se att antalet försäljningsställen för receptfritt har mötts med öppna armar av den stora allmänheten. Där vägrade Socialdemokraterna under sina många år vid makten att göra några förändringar. Socialdemokraterna har tvingats erkänna att det kanske inte var så dumt, även om man själv aldrig hade vågat ta det steget. Vi har dryga 6 000 nya platser där småbarnsföräldrar kan få tag i nässprej eller den som har huvudvärk kan få tag i huvudvärkstabletter vid andra tider än dem när apoteken är öppna.

Vi kan också se till tillgängligheten vad gäller öppettider. Öppettiderna i de nya apoteken är betydligt mer generösa än vad de varit under monopoltiden. Också för Apoteket AB:s apotek har öppettiderna ökat under trycket av en tilltagande konkurrens och att kunderna har fått makt att ställa den typen av krav. Det är otroligt glädjande.

Carina Adolfsson Elgestam efterlyser en påskyndning av uppföljningsarbetet. Det är få områden där vi kan visa på att vi har satt i gång så många processer som handlar om att följa upp. Vi vill lära av det som inträffar, justera sådant som eventuellt kan ha blivit fel och vara prestigelösa i det arbetet. Vi har Statskontoret som gör ett arbete. Konkurrensverket, Konsumentverket, Tillväxtanalys och andra tittar på detta för att följa upp. Det arbetet ska naturligtvis ske under ordnade former. Annars kommer värdet av det att minska rejält.

Carina Adolfsson Elgestam efterlyser besked: Vad händer om tre år? Låt oss ta det lite lugnt. Det kommer att kunna fungera alldeles utmärkt om vi har is i magen. Era varningsrop och delvis skrämpropaganda har hittills visat sig komma på skam. Jag tror att det också kommer att vara resultatet i framtiden. Vi tar ett steg i taget och arbetar enligt plan. Det har hittills visat sig vara ett väldigt effektivt och för oss som kunder och konsumenter klokt arbetssätt.

Anf. 4 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Fru talman! Man ska ha is i magen, säger ministern. Man får väl hoppas att de som bor i glesbygden och på landsbygden har det om tre år ifall jag skulle ha rätt och en del av de apotek som finns i glesbygden i dag inte finns kvar just med anledning av den konkurrensutsatta situationen eller för att läkemedlen har blivit så pass dyra.

Jag är inte helt övertygad om att de kan identifiera sig på det sättet i framtiden med det som ministern så lättvindigt kan stå här i kammaren och säga. Det upplever jag att minister uttrycker när han säger: Det går förbluffande bra. Då har man inte sett riskerna för framtiden och tagit det till sig.

Det är mycket möjligt att ministern inte har tagit del av Riksrevisionens rapport *Förberedelsearbete i apoteksreformen*. Den kritiken finns utifrån att det måste vara förutsägbart. Det gäller en så pass viktig sak som läkemedelsförsörjningen. Den problematiken finns.

Ministern står här i kammaren och säger: Det är så fantastiskt att det har öppnats så många fler apotek. Jag träffade en kollega i går kväll. Hon berättade för mig hur det är nere i Malmö där hon bor. Hon sade: Visst har vi fått fler apotek på en av våra gator. Förut hade vi två, och nu har vi fyra. Men hemma i Småland där jag bor ute i glesbygden har det inte blivit fler apotek. Det är vad frågan handlar om.

Det är samma sak om vi går här i Stockholm. Bara i innerstan finns det fem sex apotek inom ett ganska litet område. Men det är inte vad min fråga handlar om, ministern. Det handlar om dem som har långt till ett apotek och problem med att ta sig in till städerna för att komma åt kanske livsviktiga läkemedel. Det är vad hela den här frågan handlar om.

Man vill inte från regeringens sida över huvud taget ta till sig det som skrivs i Riksrevisionens rapport: Riksrevisionen bedömer att de vidtagna åtgärderna för en tillfredsställande apoteksservice i glesbygd inte är transparenta och förutsägbara eftersom insynen i avtalen är begränsad. En modell för att tillgodose tillfredsställande service i glesbygd som har använts i andra marknadsreformer är att staten upphandlar tjänsten. På apoteksmarknaden finns det dessutom stora möjligheter att genom prisregleringsmodellen vidareutveckla förutsägbara och kostnadseffektiva lösningar för apotekstäckning i glesbygd.

Detta är vad Riksrevisionen skriver både som kritik – och det kan man utveckla mycket mer utifrån vad som är skrivet i rapporten – men också som lösningar att se. Ministern verkar inte över huvud taget vara intresserad av att tala om det. Det är viktigare att stå här i kammaren och på något sätt skryta: Vi har gjort en reform som har ökat antalet apotek.

Men han talar inte ett dugg om var de här apoteken finns och hur tillgängligheten ska öka. Det måste vara vad det handlar om. Det är vad mina frågor handlar om. Det handlar inte om de apotek som är startade i våra städer runt om i Sverige. Det handlar om tillgängligheten och möjligheterna för dem som bor i glesbygd.

Det gäller inte minst utifrån reformen att de receptfria läkemedlen numera kan köpas i alla livsmedelsbutiker, bensinsmackar och så vidare. Det är inte sant det ministern sade om att vi socialdemokrater var emot det. Vi var för, vilket jag också mycket tydligt sade här.

Anf. 5 ISAK FROM (S):

Fru talman! Nya apotek är spännande. Själv är jag från Norsjö i Västerbotten och socialdemokrat. Jag kan känna att vi som socialdemokrater kanske var lite tveksamma till reformen. Men vi ska tänka positivt. Jag var runt bland ett antal av orterna i Västerbotten, var inne på ett antal apotek och talade med många anställda. Där var man relativt positiv och såg kanske möjligheten att kunna ta över sin verksamhet på orten.

Nu har de visat sig att det inte har blivit så. Vartenda apotek som jag känner till i varje fall hemma hos oss har startats av någon större kedja. Den delen av reformen har i varje fall uppe hos oss inneburit att det inte blivit några nya småföretag.

Sedan kan jag precis som Carina här känna en stor oro och tveksamhet. Vad kommer nu att hända med apoteksombuden som har avtal enligt det gamla systemet och som finns ute i de minsta orterna? Där har jag inte hört någon tillfredsställande lösning på hur det ska gå till.

Hemma hos oss i en liten kransort i kommunen kan det vara fyra mil till den större orten, och till den större staden med det rikliga utbudet kan det faktiskt vara åtta mil. Där har jag inte hört någonting. Kan ministern kanske kommentera det redan i dag? Eller är det så att alla svar ska låta vänta på sig till 2012 innan vi ser hur framtiden kommer att vara ute i glesbygden?

Anf. 6 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Jag ska börja med det första som Isak From tar upp. Han har kanske en liten annan klang i sitt inlägg än vad Carina Adolfsson Elgestam hade. Han bekymrar sig över att det kanske har blivit för få av de anställda som har fått möjlighet att ta över. Han har en underton av att det kanske är någonting bra och att det finns en nöjdhet också i hans bygder om detta.

Det handlar om möjligheten att ta över och driva egna företag som anställd i Apoteket AB. Den möjligheten har öppnats för många. Inte alla enskilda butiker lämnades över till anställda, utan butiker lämnades till andra intressenter som kom in på marknaden. Men upp till 150 kunde säljas till personer som är verksamma inom företaget. Väldigt många finns inom det som kallas för Apoteksgruppen.

Jag har mött många som har sagt: Det har gett mig en kick i mitt arbete att gå från att bara vara anställd till att få möjlighet att driva ett eget företag. Det är någonting betydelsefullt, och man är tacksam för det. Alla har ju inte fått möjligheten, men det handlar om att vi har velat hålla kvar ett statligt ägande av ett antal butiker för att i en omställningsprocess säkerställa att alla de mål som vi har för läkemedelsförsörjningen kan fungera.

Isak From är orolig över ombuden. Vi har alla möjligheter att via ägardirektiv till Apoteket AB föreskriva vad som ska gälla framgent. Denna möjlighet har vi använt hittills, och vi kan upprepa detta i senare ägardirektiv. Men vi vill lämna det lite öppet för att följa utvecklingen och se vilka åtgärder som krävs. Behövs det över huvud taget åtgärder för att göra någonting på området, eller löser det sig på andra sätt? Om det behövs kommer vi naturligtvis att vidta de åtgärder som är nödvändiga. Detta är också någonting som regeringen var tydlig med i den proposition som lades fram på området.

Carina Adolfsson Elgestam tycker att jag ser lättvindigt på det här. Jag kan försäkra att om det är något jag gör så är det att inte se lättvindigt på det. Tvärtom har vi varit oerhört noggranna i processen, väl medvetna om att det finns många möjligheter att begå misstag. Därför har vi varit ytterligt försiktiga och noggranna i det arbete som vi har gjort.

Jag har ingalunda trott att detta skulle vara enkelt. Vad jag sade var att det har gått förbluffande bra. Få problem har upptäckts på vägen som inte har kunnat hanteras löpande. När det gäller andra, större, frågor följer vi upp det hela noggrant, som jag beskrev tidigare.

Jag tror inte att Carina Adolfsson Elgestam är orolig eller bekymrad över att det blir för många apotek i de större orterna. Det är bra. Men det

är också viktigt att konstatera att det inte har blivit färre apotek i glesbygden. Tvärtom har det kommit till apotek. Kommuner som tidigare inte har haft apotek har fått det nu, vilket gläder många personer som bor där. Vi kan också se hur befintliga apotek har gått från att till exempel ha lunchstängt till att ha öppet på lunchen när människor kan gå och köpa sina varor under lunchrasten från jobbet och så vidare. Det ökar tillgängligheten.

Vi tar ingalunda lätt på de här uppgifterna. Vi ska se till att vi fullföljer hela vägen. Självfallet granskar vi också vad Riksrevisionen säger eftersom det är ett viktigt underlag i hela vårt uppföljningsarbete.

Anf. 7 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Fru talman! Ministern säger att om det över huvud taget behövs åtgärder ska man vidta dessa, det vill säga att man väntar till dess att de tre åren har gått och om man då ser att det finns problem gör man en akututryckning.

Så gör man med en sådan viktig sak som läkemedelsförsörjning i stället för att arbeta förebyggande och verkligen se till att det finns långsiktiga lösningar med apotek i glesbygd. Det är en himla skillnad på det och den konkurrenssituation som finns runt omkring i våra städer. Där har man helt andra förutsättningar att driva företag utifrån en konkurrenssituation.

Jag kan inte låta bli att kommentera det som handlade om antal apotek och möjligheten att vara småföretagare, det vill säga inte riskkapitalist. Av de 616 apotek som vad jag kan förstå har varit ute till försäljning är det ca 150 som ska gå till småföretagare. Det är också någonting att fundera över. De andra ägarna är väl mer eller mindre olika riskkapitalister, utom kanske Kronan. Men det kanske finns en form av riskkapitalism också bakom Kronan. Det är väl något att fundera på utifrån konkurrensituationen.

Jag vill komma tillbaka till det som är mina frågor: Vilka åtgärder avser socialministern att vidta för att garantera tillgängligheten till läkemedel i glesbygd? Jag upplever inte att jag har fått något konkret svar här i kammaren när det gäller en långsiktig lösning på tillgängligheten. Samma sak gäller frågan om att skapa förutsägbarhet i apoteksservicen i glesbygden. Jag hoppas att ministern tänker ändra sig på denna punkt och ta tag i frågan på ett tidigare stadium.

Anf. 8 ISAK FROM (S):

Fru talman! Det blev rejält dyrt för de småföretagare som skulle starta apotek – upp till 3 miljoner kronor för ett mindre apotek, har jag hört. Det gäller licenser och så vidare för att kunna ta sig in i receptsystemen.

Det är klart att det ger oss en lärdom inför framtiden, inför eventuellt fortsatta utförsäljningar av andra verksamheter. Det kanske inte blir så lätt för småföretagarna att ta över en verksamhet. Det verkar vara så att det är de som har ett rejält riskkapital i ryggen som kan komma fram.

Jag tycker fortfarande inte att jag har fått något bra svar på hur ministern avser att agera för att säkra de minsta apoteksombuden. Detta är en samhällsnyttig och viktig verksamhet som dessutom är lönsam, skulle jag vilja säga. Vi besparar oss ju många onödiga resor och så vidare.

Anf. 9 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Jag skulle först vilja vända mig mot Carina Adolfsson Elgestams resonemang om att regeringen inte ens förbereder någonting utan är beredd på att göra något slags akuttryckning. Jag tror att Carina Adolfsson Elgestam, som har varit med i processen från början och har kunnat följa den väl, vet att vi har kunnat konstatera att här finns det en viktig samhällsfunktion som vi måste säkerställa. Vi har sagt att vi säkerställer den på ett visst sätt under tre år, och sedan kommer vi att följa det hela noggrant för att se om vi behöver förlänga den tiden.

Det finns naturligtvis alla möjligheter att sprida oro eller att skapa förvirring omkring detta. I Asterixserien finns en hövding som är rädd att himlen ska ramla ned i huvudet på honom. Han kommer förmodligen aldrig att kunna lugnas fullt ut. Det går alltid att måla upp det ena eller det andra som kommer att hända. Men jag kan försäkra Carina Adolfsson Elgestam att man kan vara alldeles lugn. Vi vet vad vi kan göra och ska göra om det behövs. Om det inte behövs ska vi inte vidta dessa åtgärder.

Vår uppgift är att se till att det finns apoteksservice som är minst lika god som den hittills har varit. Hittills visar resultaten att den har blivit bättre. Detta arbete tänker jag fortsätta.

Carina Adolfsson Elgestam blev upprörd över att jag sade att Socialdemokraterna under sin tid i regeringen inte hade orkat genomföra några förändringar. Vad jag konstaterade var att Socialdemokraterna under alla sina år i regeringsställning var monopolkramare och älskade monopolet. Det kom inga förslag från regeringen om att öppna apoteksmarknaden. Vi började så smått när det gällde nikotinläkemedel. Där tvingades man krypa till korset från S-sidan. Vi sade då att receptfritt ska finnas på fler ställen, och också där tvingades Socialdemokraterna säga att vi bör göra så. Men de är fortfarande emot den stora omreglering som gör att fler får tillgång till apotek.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på interpellation 2010/11:86 om stärkt folkhälsoarbete

Anf. 10 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Isak From har frågat statsrådet Maria Larsson vad hon avser att göra med rapporten, om hon kommer att överväga vad Folkhälsoinstitutet anfört och ge landstingen utvecklingsmedel för att underlätta det nödvändiga folkhälsoarbetet samt på vilket annat sätt hon avser att stärka folkhälsoarbetet i landet.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Liksom Isak From anser jag att det hälsofrämjande perspektivet har en central roll när det gäller att förbättra hälsan i befolkningen och minska samhällets kostnader. Redan 2008 aviserade regeringen i propositionen *En förnyad folkhälsopolitik* (prop. 2007/08:110) att det hälsofrämjande inslaget i det förebyggande folkhälsoarbetet bör betonas. Vi har alltsedan dess mycket målmedvetet arbetat dels för att ge medborgarna större möjlighet att själva ta större ansvar för sin hälsa, dels med att utveckla och stärka hälsofrämjande strukturer och miljöer. Vidare har vi

aktivt arbetat med att förtydliga hälso- och sjukvårdens hälsofrämjande uppdrag.

När det gäller hälsofrämjande strukturer och miljöer har vi exempelvis avsatt 50 miljoner kronor för att utveckla det lokalt sektorsövergripande hälsofrämjande arbetet. Medlen har fördelats på sex kommuner som under perioden 2009–2011 arbetar med att dels främja barns och ungas psykiska och fysiska hälsa, dels generera kunskap om såväl effektiva hälsofrämjande metoder som kostnadseffektiva samverkansformer på lokal nivå. Vidare avsatte vi under 2009 och 2010 totalt 140 miljoner kronor för att stimulera utvecklingen av det lokala stödet till föräldrar i deras föräldraskap till dess att barnet är 18 år. I dagsläget omfattas 72 kommuner av dessa stimulansmedel.

Samhället har genom sina institutioner en skyldighet att bidra med kunskap för att enskilda människor ska kunna vårda sin egen hälsa. Det finns stora möjligheter till friskvård och egenvård, liksom patienters och kroniskt sjukas möjligheter att själva kontrollera sina värden och förändra sin livsstil. I detta sammanhang är det angeläget att i största möjliga utsträckning använda sig av evidensbaserade metoder och anpassa råd efter den enskildes aktuella situation. Det är därför mycket glädjande att Socialstyrelsen nu har tagit fram nationella riktlinjer för sjukdomsförebyggande metoder. Riktlinjerna berör metoder för att förebygga sjukdom genom att förebygga och stödja förändring av levnadsvanor som orsakar mycket sjukdom och höga kostnader för samhället. Jag talar då om tobaksbruk, riskbruk av alkohol, otillräcklig fysisk aktivitet och ohälsosamma matvanor.

Att det nu finns en enhetlig praxis bidrar till att förtydliga hälso- och sjukvårdens uppdrag att arbeta hälsofrämjande. Det innebär också att variationen mellan landsting och mellan vårdenheter kommer att minska. Det är min förhoppning att det sjukdomsförebyggande arbetet inom kort kommer att inta den självklara ställning i hälso- och sjukvården som det bör ha.

Det är min och regeringens avsikt att även framöver fortsätta att målmedvetet utveckla och stärka det hälsofrämjande inslaget i folkhälsoarbetet. I detta sammanhang är det betydelsefullt att vi tar vara på den kunskap som olika projekt uti landet genererar. Ett sådant är till exempel Västerbottens interventionsprogram som jag tagit del av med stort intresse och som också omnämns i *Folkhälsopolitisk rapport 2010* som Statens folkhälsoinstitut nyligen presenterade, närmare bestämt för drygt två veckor sedan. Av naturliga skäl kan jag därför inte i dagsläget uttala mig om hur jag avser att gå vidare med de förslag som där presenterats då beredningsprocessen precis har påbörjats.

Anf. 11 ISAK FROM (S):

Fru talman! Jag har frågat ministern om stimulansmedel för folkhälsofrämjande arbete. Jag tackar ministern för svaret och konstaterar att vi förmodligen är ganska överens om målet, men jag är inte helt övertygad om att vi är överens om vägen dit.

Det var den socialdemokratiska regeringen som var drivande när riksdagen 2003 beslutade om en ny sektorsövergripande folkhälsopolitik. Den har elva övergripande nationella mål. De sex första målen handlar om strukturella faktorer, det vill säga förhållanden i samhället och om-

Prot. 2010/11:27
3 december

Svar på
interpellationer

givningen som i första hand kan påverkas genom opinionsbildande insatser och beslut på olika nivåer. De fem sista målen rör levnadsvanor som individen själv påverkar men där den sociala miljön ofta spelar en stor roll, och för detta behövs det fungerande strukturer.

I varje demokratiskt samhälle har alla vuxna individer i huvudsak själva ansvar för sin hälsa. Men faktum kvarstår: Kostnaderna för ohälsan fortsätter att öka.

Ny teknik gör att man kan göra alltmer inom sjukvården. Det forskas, och man kommer fram till nya dyra mediciner som fungerar utmärkt. Det kommer nya metoder och nya tekniker för operationer, till exempel bypass- och tithålsoperationer med mera. Listan kan göras hur lång som helst.

Sjukvårdens kostnadsökning ligger dock konstant på drygt 10 procent per år. Så var det på 50-talet, och så är det också i dag. I dag kan vi bota sjukdomar som vi inte kunde drömma om att bota för tio år sedan.

Ohälsosamma levnadsvanor och olycksfall kostar samhället minst 120 miljarder kronor per år. Dessa kostnader kan minskas, bland annat genom att vi skapar förutsättningar för sundare matvanor, ökad fysisk aktivitet, minskat bruk av alkohol och tobak och genom att samhället faktiskt planeras så att skador förebyggs.

Fru talman! Vid flera av de stora folksjukdomarna, som hjärtinfarkt, hjärtsvikt och stroke, är dödligheten betydligt större hos lågutbildade än hos högutbildade. Lågutbildade gör färre läkarbesök än högutbildade i förhållande till sina vårdbehov. Läkemedelsbehandlingen av äldre och lågutbildade är i lägre grad anpassad till moderna riktlinjer.

Jag skulle vilja veta vad socialministern tänker göra för att minska skillnaderna och hur han tänker arbeta för att uppnå likvärdig upplevd hälsa hos befolkningen.

Målet för de offentliga institutionerna innebär inte att de ska ta över individens ansvar utan att de i stället ska ge förutsättningar för att skapa stödjande miljöer så att alla individer och grupper i samhället kan få jämlik och god hälsa.

Min hemkommun Norsjö var sämst av de allra sämsta. År 1985 startades Norsjöprojektet. Syftet var att minska dödligheten i hjärt- och kärlsjukdomar och diabetes genom att påverka riskfaktorerna. Man skulle arbeta aktivt för sänkt kolesterolhalt, minskad rökning och bättre blodtryck hos befolkningen.

Jag frågar socialministern: Vilka faktiska behov av stimulansmedel ser socialministern för att uppnå samarbetsprojekt i samhället?

Anf. 12 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Jag vill först säga att jag är väldigt glad över Isak Froms angreppssätt i de här frågorna och betonandet av att alla människor i första hand har ansvar för att vårda sin egen hälsa och på det sättet förebygga sjukdom. Där är vi verkligen överens.

Vi är också överens om att det finns stora skillnader mellan människor, befolkningsgrupper och kategorier i samhället. Det är ett betydande bekymmer där politiken har en mycket viktig roll att spela.

De frågor som Isak From ställer handlar om vad man kan göra för att minska skillnaderna. Jag nämnde i interpellationssvaret att Socialstyrelsen tar fram fler nationella riktlinjer på en rad områden, vilket är till hjälp

för sjukvården på olika nivåer. Jag tror att det är oerhört viktigt att man utifrån bästa kända kunskap ser till att implementera det i vården över hela Sverige.

Men det får naturligtvis inte vara det enda svaret. Jag tror också att det arbete som vi gör med öppna jämförelser och kvalitetsindikatorer spelar en väldigt viktig roll. Det innebär att skillnader kommer i dagen. Mäter man inte kan man inte upptäcka skillnader. När man mäter och jämför kan man se skillnader, och då har man en viktig grund för det fortsatta arbetet att ta itu med detta. Det kan till exempel behövas särskilda informationsinsatser eller interventioner av olika slag.

Jag vill också betona att regeringen har gjort en liten förändring av portföljerna här, och det är inte någon tillfällighet. Jag har tagit över folkhälsofrågorna i stort. Det gäller inte det som handlar om alkohol, narkotika, tobak, dopning, spel och så vidare. Det ligger fortfarande hos Maria Larsson, men jag har tagit över folkhälsofrågorna i stort för att vi bättre ska kunna implementera detta inte minst i primärvårdens arbete. Jag vill bidra till en situation där vårdcentralerna inte bara blir vårdcentraler utan mer utvecklas till hälsocentraler. Det skulle innebära att de kan spela en mer aktiv roll i det förebyggande arbetet.

Frågan var vad vi gör för att minska skillnaderna. Jag har pekat på öppna jämförelser och på riktlinjerna, och nu pekar jag på bättre tillgänglighet som en viktig del i sammanhanget. Jag tror att det också är svaret på Isak Froms andra fråga som gällde vad jag vill göra för att uppnå likvärdig upplevd hälsa för människor som tillhör olika grupper.

Slutligen frågar Isak From om jag ser ett behov av stimulansmedel i det här avseendet. Jag ska inte stänga den dörren, men jag ska heller inte lova någonting. Detta är ett område som vi behöver fundera ordentligt på, bland annat utifrån Folkhälsoinstitutets rapport om vad som är de mest ändamålsenliga stegen.

Jag gillar inte, efter att jag tagit en första titt på resultatet, allt som föreslås i rapporten, men en del av de saker som föreslås borde redan i dag ingå i landstingens och i vissa fall primärkommunernas naturliga arbete. Då kan någon säga att det kanske behövs en katalysator för att förstärka, eller initiera, det arbetet. Det ska naturligtvis inte uteslutas, men jag avser att ta mig en ordentlig titt innan jag avger ett slutligt omdöme om de förslag som finns i rapporten.

Anf. 13 ISAK FROM (S):

Fru talman! Norsjöprojektet gick så småningom över i Västerbottensprojektet. Det gröna nyckelhålet är för övrigt summan av arbetet med Norsjöprojektet.

I dag finns det fungerande folkhälsoråd i kommunerna i Västerbotten, och landstinget har folkhälsonämnder för att bevaka och stimulera samarbetet mellan landstinget och skolan, folkrörelserna, kommunerna, företag och fackliga organisationer. Vi tror på den modellen, och jag håller med socialministern om att det borde vara självklart för alla landsting. Men nu är det inte så, och jag tror att en orsak kan vara vårdvalet. I och med vårdvalet har det förebyggande arbetet blivit nedprioriterat på många ställen, och det har blivit mer ojämnt om man ser över landet som helhet.

Vi ser i dag att landstingen ser väldigt olika på hur man ska jobba och på behovet av att jobba med det förebyggande arbetet. I Västerbotten tyckte de flesta borgerliga ledamöter i början att det arbetssätt som vi införde var både mossigt och flummigt, men nu tycker till och med borgerliga politiker att det förebyggande arbetet är värdefullt och har insett vinsterna med det.

I sitt svar säger ministern att han hoppas att det sjukdomsförebyggande arbetet kommer att öka, men det räcker inte att hoppas. Vi måste ha högre ambitioner än så. Vad kommer ministern att faktiskt göra för att stimulera samverkan i de landsting som kanske inte har förstått sitt uppdrag?

Anf. 14 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Isak From säger att det förebyggande arbetet är nedprioriterat genom vårdvalet. Jag tillåter mig att ställa mig lite tvivlande till den utsagan. Det går att utföra vårdvalet på olika sätt, vilket vi sett i skilda regioner och landsting. Det är viktigt att man i det arbetet också har med en förebyggande komponent som i bästa fall leder till färre besök för patienterna i framtiden. Ersättningssystemet är naturligtvis nyckeln i det sammanhanget. Jag tror att många landsting har skäl att fundera på hur man konstruerar ett ersättningssystem för att det ska få bästa möjliga effekt.

Vi har fått i storleksordningen 230 nya vårdcentraler runt om i landet, och det tror jag ökar primärvårdens attraktivitet som arbetsplats. Fler läkare kommer att söka sig till primärvården, och därmed motverkas de tendenser som vi tidigare sett med många vakanser, stafettläkare och annat. Primärvården förstärks och kan ta ett större ansvar i det totala hälso- och sjukvårdsarbetet, vilket är bra eftersom det avlastar den mer specialiserade vården.

Isak From frågar hur ministern vill stimulera samverkan runt om i Landstingssverige. Jag tycker att vi i första hand ska föra samtal med landstingen. Det finns alltid en vilja framför allt hos personer och partier i opposition att satsa stora pengar på olika områden, och det ska inte uteslutas att det kommer att behövas pengar. Men jag tror att det är en ganska dålig ingång i en fråga när man vill att landstingen ska jobba strukturerat och tydligt med detta och att det är deras ansvar att göra det.

Vi ska inte retirera eller frångå vårt ansvar, men det efterlyses statliga insatser på väldigt många områden och våra pengar kommer inte att räcka till att stimulera allt det som landstingen själva borde göra. Där finns det självfallet utrymme för ytterligare förbättringar.

Det arbete som gjorts i Västerbotten har bevisligen varit framgångsrikt. Jag tycker att fler landsting på frivillig väg borde intressera sig för det och anamma sådana delar som kan fungera i deras sammanhang. Kanske kan det inte kopieras rakt av, men om det är möjligt är det utmärkt. I annat fall får man göra lokala anpassningar.

Framöver måste hälso- och sjukvården i större utsträckning inriktas på förebyggande insatser. Det kräver den demografiska utveckling vi har, och ytterst handlar det naturligtvis om människors livskvalitet. Det är bättre om man kan förebygga, om människor inte drabbas av sådana sjukdomar som kan följa av att man inte motionerar, att man äter fel, att man felmedicinerar eller drabbas av missbruk av olika slag. Därför har

det förebyggande arbetet alltid varit viktigt, och det är inte mindre viktigt i dag och i morgon.

Prot. 2010/11:27
3 december

Anf. 15 ISAK FROM (S):

Fru talman! Som jag var inne på i mitt första inlägg kostar ohälsan mycket pengar för samhället. Även om det kanske är vårt enskilda ansvar som vuxna har vi också ansvar för våra barn. Där har samhället en oerhört viktig uppgift att fylla. Det krävs fungerande strukturer för att undvika att barn blir rökare eller kommer in i annat missbruk och för att uppmuntra barn och föräldrar att se till att barnen går och lägger sig i tid. Därför är kopplingen till och behovet av en fungerande samverkan mellan landstingen och kommunerna, polisen och frivilligorganisationerna oerhört viktig.

Som politiker har vi ansvar för strukturerna, och om dessa inte finns kan vi inte heller kräva att människorna ska klara av det. Då är risken stor att vi halkar i väg åt det ena eller andra hållet. Vi ser tendenserna med den ökande andelen barn som får diabetes. Det ser förfärligt ut framöver, och kostnadsspiralen är inte trevlig.

Vi har alla möjligheter att kunna fokusera på frågan om samverkan, och där har politiken verkligen en uppgift att fylla. Jag tror att vissa landsting, och kanske också kommuner, måste få stimulanser för att på så sätt uppmuntra samverkan. Vi har redan i dag olika fungerande strukturer. Problemet är bara att vi kanske inte tagit ett helhetsgrepp på alla nivåer.

Anf. 16 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Jag ska bara påminna om det som jag sade i mitt inledande svar, nämligen att när det gäller barn och ungdomar gör regeringen ganska mycket då det handlar om att arbeta med kommunerna.

Regeringen arbetar också med vissa kommuner för att få fram modellprogram som kan användas av andra kommuner, program som helt eller delvis kan kopieras för att få fart på arbetet. Det har handlat om arbete för att främja barns och ungdomars psykiska och fysiska hälsa, om insatser gentemot föräldrar så att de kan bli ett bättre stöd för sina barn – just på det sättet som Isak From var inne på. Här har vi en mycket betydelsefull uppgift framför oss, och jag är glad över den samsyn som vi har kring detta.

I första hand har den enskilda individen ansvar för sitt liv och sin hälsa, men det finns också ett samhälleligt ansvar som handlar om att underlätta för människor att ta det ansvaret. Vi har även ett ansvar för att hälso- och sjukvården arbetar mer förebyggande med inriktning på att underlätta livet för människorna. Dessutom behöver vi se till att skillnaderna kommer i dagen så att vi, med alla tillgängliga medel, kan underlätta för människor att leva ett rikt och hälsosamt liv.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

4 § Svar på interpellation 2010/11:79 om förhållanden kring arbetskraftsinvandring

Anf. 17 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Eva-Lena Jansson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att åstadkomma ordning och reda kring arbetskraftsinvandring. Hon har också frågat om jag har för avsikt att utreda i vilken mån den nya lagen om arbetskraftsinvandring har bidragit till minskade flaskhalsar på arbetsmarknaden.

Jag vill inledningsvis understryka att reformen för arbetskraftsinvandring behövs för att säkra Sveriges framtida behov av arbetskraft och för att säkra vår framtida välfärd. När behovet av arbetskraft ökar behövs ett system som gör att företag snabbt kan anställa den personal de behöver. Reformen för arbetskraftsinvandring är viktig, och den måste vårdas.

Jag ser därför allvarligt på uppgifterna i medierna att enskilda arbetsgivare skulle ha missbrukat reglerna. Det är naturligtvis oacceptabelt om så sker. Samtidigt är det än så länge oklart hur omfattande missbruket är. Jag har hållit ett möte med arbetsmarknadens parter för att få deras syn på hur reformen fungerar. Jag har också informerat mig om hur Migrationsverket hanterar de nya reglerna om arbetskraftsinvandring.

När det gäller förutsättningarna för att arbetstillstånd ska beviljas är regelverket tydligt. Anställningsvillkoren för den tredjelandsmedborgare som kommer hit för att arbeta får inte vara sämre än kollektivavtal eller vad som följer av praxis inom yrket eller branschen. Arbetstagaren ska också kunna försörja sig på lönen. Innan tillstånd beviljas ska Migrationsverket kontrollera att anställningsvillkoren ligger på rätt nivå, och berörd arbetstagarorganisation ska ges tillfälle att yttra sig. Migrationsverket ska också vara observant på att anställningsavtalet inte är ett skenavtal.

Det finns branscher där vi vet att det förekommer missbruk och där svenska såväl som utländska arbetstagare drabbas av oseriösa arbetsgivare. Självklart ska vi ha ett system som minimerar möjligheterna till missbruk, och det anser jag att vi har. Under mötet med arbetsmarknadens parter kom det fram intressanta förslag om hur man bättre kan säkra efterlevnaden av lagstiftningen. Jag kommer självklart att studera dessa förslag närmare.

När det gäller frågan om den nya lagen har bidragit till minskade flaskhalsar kan jag upplysa att regeringen redan i november 2009 gav OECD i uppdrag att göra en tematisk studie och analys av det nya regelverket. Slutsatserna av denna väntas presenteras under våren 2011.

Anf. 18 EVA-LENA JANSSON (S):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet Tobias Billström för svaret.

Anledningen till den debatt och diskussion om arbetskraftsinvandring som vi nu har är många av de rapporter som har kommit framför allt i medierna om hur människor har utnyttjats av oseriösa arbetsgivare. En polisintendent vid gränspolisens i Stockholm uttrycker att arbetskraftsinvandring är nästa stora skojar- och traffickingbransch – människor utnyttjas under slavliknande förhållanden. I Dagens Nyheter den 5 november kunde man läsa att priset för ett jobb i Sverige är 30 000 kronor.

Rubriken på min interpellation var från början *Arbetskraftstillstånd till salu*, men den ändrades.

Det pågår en rovdrift av människor i Sverige. Människor som har sökt asyl utnyttjas för att försöka få arbetstillstånd.

I LO-tidningen från den 12 november kan man läsa att arbetsgivare anser sig behöva rekrytera lokalvårdare från Egypten, samtidigt som det i Stockholm finns drygt 5 600 lokalvårdare som enligt Arbetsförmedlingen är heltidsarbetslösa. Hos ett gatuköksföretag i Stockholm fick Hotell- och Restaurangfacket ta ställning till tio ansökningar som gällde jobb där de anställda skulle skala och hacka grönsaker.

När man har tagit upp frågan om arbetskraftsinvandring har man pekat på behovet av minskade flaskhalsar på arbetsmarknaden. På Svenskt Näringsliv säger man att det är 30 000 jobb som har gått förlorade på grund av bristande utbildningsnivåer.

Jag har frågat: ”Har statsrådet för avsikt att utreda i vilken mån den nya lagen om arbetskraftsinvandring bidragit till minskade flaskhalsar på arbetsmarknaden?” I svaret hänvisar Tobias Billström till en OECD-utredning som regeringen tydligen har gett uppdrag om. Jag har sökt på regeringens hemsida men inte lyckats hitta något om den utredningen.

Min fråga till Tobias Billström är: Vore det inte intressant att göra den utredningen utifrån svenska förhållanden och göra den här i Sverige via någon myndighet eller någon oberoende bedömare, till exempel via universitet med hjälp och stöd från Arbetsförmedlingen, företagare och så vidare?

När det gäller Arbetsförmedlingens bedömning borde det vara intressant att det faktiskt är de som ser om det är relevant med den här arbetskraftsinvandringen eller inte.

Jag har frågat: ”Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta för att åstadkomma ordning och reda kring arbetskraftsinvandring?” Då svarar statsrådet att han anser att vi har ett ”system som minimerar möjligheterna till missbruk”. Det verkar som om han inte vill vidta några åtgärder.

Jag upplever att vi har ett system som inte riktigt fungerar. Det ger dessa artiklar uttryck för. Men artiklarna ger inte hela sanningen, eftersom detta är mer utbrett än vi någonsin kan tro. Det har redovisats om en arbetsgivare som efter arbetstidens slut låste in de anställda i källare och på vind. Det uppdagades i samband med att en av de personerna kom till ett sjukhus.

Vi får också många signaler från de olika fackliga organisationer som träffar på människor som är rädda och som inte törs vare sig gå till facket eller låta sig få stöd av polisen därför att de är rädda att bli utvisade.

Därför tycker jag att det vore viktigt att statsrådet Billström på något sätt poängterar eller i varje fall redogör för vilka problem som han ser och hur han vill åstadkomma någon ordning och reda på arbetsmarknaden, för det har vi inte just nu.

Anf. 19 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Eva-Lena Jansson inleder med att säga att anledningen till att hon har skrivit interpellationen är rapporter i medierna. Jag skulle vara försiktig med att förlita mig på allt vad medierna skriver, säger och tycker.

Prot. 2010/11:27
3 december

Svar på
interpellationer

I medierna har det till exempel framkommit uppgifter som Eva-Lena Jansson hänvisar till om att en arbetsgivare har förekommit i flera ärenden. Jag råkar känna till att Migrationsverket visserligen har fått in dessa ansökningar men att verket ännu inte har fattat beslut i ärendena. Det som framställdes som en sanning i den nyhetsrapporteringen var alltså uppenbarligen inte någon sanning.

Att en och samma arbetsgivare förekommer i flera ansökningar om arbetstillstånd behöver inte betyda att tillstånden också beviljas. Antalet ansökningar och antalet beviljade tillstånd är inte samma sak.

Migrationsverket kan vid en ansökan faktiskt kontrollera om arbetsgivaren har förekommit i andra ärenden. Skulle det vid en sådan kontroll komma fram att arbetsgivaren inte har skött sig kan det komma att leda till att en ny ansökan inte beviljas.

Det är också viktigt att peka på att arbetsgivare i Sverige har fri anställningsrätt. Att en person nekas möjlighet att arbetskraftsinvandra hit för att till exempel städa betyder inte att en arbetslös städare i stället får jobbet, vilket Eva-Lena Jansson tydligen tycks tro.

Dessutom är städare och köks- och restaurangbiträden de vanligaste yrkena bland de före detta asylsökande som har beviljats arbetstillstånd i år, 2010. Dessa personer arbetar redan som städare och har alltså sökt och fått jobben på den svenska arbetsmarknaden. Jag har hittills hört bara ett parti här i kammaren framföra åsikten att det skulle vara fel, att jobben borde gå till personer som man definierar som svenskar. Jag hoppas att Eva-Lena Jansson inte definierar sig som tillhörig den åsikten.

När det gäller samtliga beviljade arbetstillstånd för år 2010 ser man att 1 769 gäller dataspecialister, 898 storhushålls- och restaurangpersonal och 452 civilingenjörer, arkitekter med flera. Det är de tre största yrkesgrupperna, om man bortser från bärplockare. Även om det råder arbetslöshet bland restauranganställda råder det samtidigt brist på exempelvis kockar, som också ingår i den gruppen.

Det är naturligtvis också viktigt att vi tar indikationer på att människor behandlas illa på allvar. Men jag vill börja med att påpeka att dessa frågor inte ligger under ansvarsområdet för mitt departement. Min uppfattning är ändå att vi har en bra arbets- och arbetsmiljörättslig skyddslagstiftning och att det alltså inte i första hand är ändrade lagregler som behövs. Tillsyn över efterlevnaden av arbetsmiljö- och arbetstidslagstiftningen utövas, som jag tror att Eva-Lena Jansson vet, av Arbetsmiljöverket och inte Migrationsverket.

Det är emellertid också viktigt att den statliga tillsynen över lagstiftningen kompletteras med aktiva parter på arbetsmarknaden. Fackliga organisationer och skyddsombud har viktiga uppgifter i fråga om att förhindra människor från att fara illa i arbetslivet och medverka i arbetsmiljöarbetet på arbetsplatserna. Det är viktigt att vi upprätthåller den svenska modellen, med ansvarstagande parter som i kollektivavtal kommer överens om rimliga villkor och också vakar över villkorens efterlevnad.

Anf. 20 EVA-LENA JANSSON (S):

Fru talman! Jag vill börja med att kommentera statsrådet Billström när han försöker ge mig en åsikt som jag inte har. Jag har ingenting emot att människor kommer till Sverige och arbetar här – absolut inte. Det var

därför jag också nämnde den, som jag tycker, nästan moderna slavhandel som har uppstått när människor utnyttjas.

Under ordförandeskapet lyfte den här regeringen, som Tobias Billström sitter i, fram att man skulle stärka samarbetet mot människohandel. Men det visar sig faktiskt att det här nästan är en sorts trafficking-bransch.

Jag hänvisade visserligen till tidningsuppgifter, men jag hänvisar också till andra uppgifter där vi möter de här människorna på gator och torg, i verkligheten.

Jag tycker att det är viktigt att människor som kommer till Sverige och arbetar ska göra det på lika villkor. Det är därför jag pratar om ordning och reda på arbetsmarknaden. Det handlar inte om att hindra människor med annat medborgarskap än svenskt att komma hit och arbeta – absolut inte. Men de får inte utnyttjas. De ska inte få leva under slavliknande villkor och bli inlåsta.

Jag ställde frågan om den här utredningen, och jag upplever att vi har ett system som just nu missbrukas. När det gäller kommentaren till vad Migrationsverket har sagt kan jag säga: Jo, vi har haft Migrationsverkets generaldirektör på besök i socialförsäkringsutskottet, som har redovisat just kring de frågor som vi har ställt. Jag tror att jag har ungefär samma bild som Tobias Billström. Men det förändrar inte det faktum att det är väldigt många arbetstillstånd som ges just till de branscher där man kan anta att det finns arbetskraft. Det var därför jag också ställde frågan utifrån den här flaskhalsproblematiken, eftersom det redovisas att man inte har fått tag i den här arbetskraften, om det fanns möjligheter för regeringen att göra en utredning när det gäller detta faktum. Då hänvisar Tobias Billström till en OECD-utredning som inte finns på regeringens hemsida.

Jag har tittat sedan våren och sommaren 2009. Man kan inte hitta någonting om den här OECD-utredningen. Det vore åtminstone intressant om statsrådet kunde kommentera den frågan. Var ligger utredningen någonstans? Vad ingår i uppdraget? Är det inte intressant att göra detta utifrån svenska förhållanden med svenska myndigheter eller tillsammans med Arbetsförmedlingen, universitet, företagare och svenskt näringsliv som har ett intresse av de här frågorna?

Jag tycker också att det är viktigt att poängtera att man, när man hittar de här avarterna, inte ska säga att det bara är fackets roll att ta hand om de frågorna. Vi vet att det är många arbetsgivare som vägrar teckna kollektivavtal och att facken inte kan komma in på arbetsplatserna. Vi vet också att den här regeringen har dragit ned på Arbetsmiljöverket, så möjligheterna att göra inspektion på arbetsplatser där det inte finns kollektivavtal är begränsade. Det här gör att det blir en svår koppling.

Jag tror att man måste göra en större koppling än att bara prata om arbetsmarknadens parter. Jag tycker självklart att det är en fråga för arbetsmarknadens parter. Men det är också en fråga för skattemyndigheterna och det svenska rättsväsendet att se till att inte människor utnyttjas på det sätt som har framkommit.

Jag önskar, fru talman, ändå få svar från Tobias Billström på de frågor som jag har ställt tidigare.

Anf. 21 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Det här är en intressant diskussion. I slutändan kommer också Eva-Lena Jansson fram till att det tydligen är rätt många andra statsråd som också är inblandade. Då får man väl ställa frågorna till dem. Jag är inte arbetsmarknadsminister, utan jag är migrationsminister. Det som jag har ansvaret för är utlänningslagen. Det tycker jag också är viktigt att komma ihåg i det här sammanhanget.

Regeringen har hela tiden varit tydlig med att villkoren ska vara desamma, oavsett varifrån i världen arbetstagaren kommer. Därför ska en person som vill arbeta i Sverige ha ett konkret erbjudande om anställning för att beviljas ett arbetstillstånd. Vidare ska samma villkor avseende lön och försäkringsskydd och övriga anställningsvillkor gälla som för personer som redan är bosatta i landet.

Då är det viktigt att komma ihåg att det här gäller legala arbetskraftsinvandrare. De personer som Eva-Lena Jansson tar upp, som har låsts in eller levt under slavliknande förhållanden och så vidare, är ju, om jag förstår saken rätt, personer som saknar tillstånd att vistas i riket, de så kallade tillståndslösa eller papperslösa. Det är en helt annan kategori av människor som vi pratar om.

Om Socialdemokraterna och Eva-Lena Jansson vill göra någonting åt detta borde man snarare bejaka en öppen och välfungerande arbetskraftsinvandring som gör det möjligt för människor att komma hit med tillstånd på ett legalt sätt, så att vi vet vilka som kommer, när de kommer, hur de kommer och var de kommer.

Men det är alltså två helt olika kategorier av människor som Eva-Lena Jansson pratar om. Och det är lite fult. Jag har noterat att det finns flera som gör detta och försöker blanda ihop till exempel den fria rörligheten inom EU med arbetskraftsinvandring från tredjeländ. Det kan man inte göra. Man måste hålla isär de här kategorierna, för det är två helt olika regelverk ur migrationsrättslig synvinkel som styr dem. Att det sedan är samma rättigheter när det gäller arbetsrätt och arbetsmiljö är en annan sak. Men det är viktigt att komma ihåg detta. Blanda inte ihop rumäner och bulgarer eller andra kategorier som kommer från Östeuropa med de människor som vi pratar om i det här sammanhanget.

Det är också viktigt att komma ihåg, när vi pratar om att människor kommer till Sverige och börjar arbeta, att det finns möjligheter redan i dag i lagstiftningen för Migrationsverket att vara observant på att ansökningarna är seriösa, att det inte handlar om skenförfaranden. Det står tydligt och klart i propositionstexterna.

För att upprätthålla legitimitet för systemet måste Migrationsverket vara observant på att anställningsavtalen inte är skenavtal. Det är tydligt och klart, inga konstigheter. Men ändå låtsas Eva-Lena Jansson i den här diskussionen som att lagstiftningen skulle vara oklar, att det inte skulle råda ordning och reda, när det helt klart är frågan om efterlevnaden av lagstiftningen och inte en ny lagstiftning som borde stå i fokus.

Avslutningsvis gäller det frågan om OECD. Jag tycker att det är bra att det är en oberoende organisation, med OECD:s tyngd, trovärdighet och karaktär, som gör den här bedömningen. Att Eva-Lena Jansson inte har hittat någonting på regeringens hemsida är väl rätt naturligt med tanke på att utredningen pågår. Den kommer inte att leverera något besked förrän i vår, 2011. Då kommer vi å andra sidan att få veta inte bara

vad OECD tycker utan också hur OECD ser på det svenska systemet i relation till andra jämförbara system.

Det är intressant att Eva-Lena Jansson säger att vi ska göra detta i en svensk kontext. Nej, vi ska göra precis tvärtom. Vi ska jämföra det svenska systemet, hur det fungerar, med övriga internationella system för arbetskraftsinvandring. Och det är precis vad OECD håller på med. Dessutom gör man det i nära kontakt med fack, arbetsgivare och myndigheter här i Sverige. Jag tror inte att Eva-Lena Jansson behöver vara orolig för att den här utredningen inte skulle visa på en mångfasetterad bild när den väl är färdig.

Anf. 22 EVA-LENA JANSSON (S):

Fru talman! Jag måste säga att Tobias Billström gör det väldigt enkelt för sig. När det gäller OECD-utredningen kan jag konstatera att Gunilla Carlsson på regeringens hemsida glatt och villigt via pressmeddelanden har meddelat när man har tillsatt olika OECD-utredningar som gäller henne. Det har inte Tobias Billström gjort.

Jag har varit inne på OECD:s hemsida, den svenska sidan. Jag hittar ingenting där heller. Det är mycket möjligt att man inte behöver skriva vad uppdraget utgår från, inte ens på regeringens hemsida. Men det skulle ha varit intressant.

Jag tycker också att det är relevant att jämföra hur det varit i Sverige innan och efter man införde det här. För jag upplevde ändå att det var flaskhalsarna på arbetsmarknaden som man ville få bort genom den här ändringen.

Jag gör inte skillnad på EU-medborgares människovärde kontra till exempel kinesiska medborgares. Det vore faktiskt helt emot min människosyn och emot Socialdemokraternas människosyn. För mig är det lika illa om en rumän eller en kines blir illa behandlad i Sverige, precis som när det gäller en svensk medborgare.

Jag redovisade ett exempel på människor som blev inlåsta. Det var anställda kineser hos en arbetsgivare med arbetstillstånd.

Jag tycker att det är viktigt att arbetstagare som träder fram och söker hjälp för att uppnå sjysta arbetsvillkor inte ska riskera utvisning. Annars säger man per definition: Träd inte fram, för då utvisar vi dig!

Låt i stället arbetstagarna stanna uppehållstillståndet ut och söka nya arbetsgivare! Jag tycker också att det är viktigt att man anpassar lagstiftningen till utländska arbetsgivare som är verksamma i Sverige. Lagstiftningen är i dag konstruerad för svenska arbetsgivare som ansöker om arbetstillstånd.

Migrationsverket ska kunna försäkra sig om seriositeten bakom ett utländskt företags erbjudande. Utländska entreprenad- och bemanningsföretag utgjorde ca 40 procent av arbetstillstånden under 2009. Men det här tror jag att statsrådet Tobias Billström är medveten om.

För mig är det i alla fall viktigt att människor som kommer till Sverige ska jobba på lika villkor och inte bli utnyttjade i en traffickingsituation.

Prot. 2010/11:27
3 december

Svar på
interpellationer

Anf. 23 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! För det första vore det bra om man kontrollerade vilken terminologi man använder. Trafficking är inget begrepp som man kan svänga med sig med lite hur som helst, utan det är ett definierat brott.

(EVA-LENA JANSSON (S): Jag ber om ursäkt för det.)

Det spelar ingen roll. Jag konstaterar bara att trafficking som det används i debatten, som någon sorts allmänt begrepp för när människor får illa, inte kan användas på det viset utan måste begränsas till den typen av brottslighet som handlar om att människor säljs i sexuella syften. Punkt slut. Det är det inte fråga om i de här fallen.

Sedan var det detta med OECD. Jag är ju inte ansvarig för regeringens hemsida; jag är bara ett enkelt statsråd. Men som statsråd är jag ansvarig för regeringsbesluten, och regeringen har fattat ett beslut om att ge OECD det här uppdraget, vilket Eva-Lena Jansson kommer att hitta i regeringens protokoll. Det är bara att gå in och bläddra och hitta det här uppdraget.

Syftet med att skapa ett väl fungerande arbetskraftsinvandringssystem för Sverige har varit att se till att vi kan få den arbetskraft till vår arbetsmarknad som behövs för att svenska företag ska kunna växa och i sin tur kunna anställa fler personer. Det är ett stort problem i dag att företag som inte hittar rätt arbetskraft inte får möjlighet att expandera och därmed inte kan anställa fler personer.

Sedan måste jag bara en gång för alla göra upp med argumentet om att arbetstagare som utnyttjas inte skulle våga berätta om de dubbla kontrakten, eftersom de är rädda för att bli av med jobbet och utvisas. Det är ett väldigt dåligt argument, eftersom de svenska reglerna för arbetskraftsinvandring är utformade så att en arbetstagare som av någon anledning inte är nöjd med sin arbetsgivare ska kunna lämna denna utan att för den sakens skull bli av med sitt uppehållstillstånd. Den vars anställning avslutas ges en möjlighet att stanna kvar i tre månader för att söka ett nytt jobb, och denna regel gäller oavsett om det är arbetsgivaren eller arbetstagare som avslutar anställningen.

Denna bestämmelse är bland annat till för att minska arbetstagarens beroendeförhållande till arbetsgivaren. Jag tycker inte att man se något tydligare exempel på vilket ansvar regeringen har tagit gentemot arbetstagaren och gentemot ordningen på den svenska arbetsmarknaden än den här regeln.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2010/11:91 om identitetskravet vid anhörriginvandring

Anf. 24 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Ulla Andersson har frågat mig om jag avser att föreslå ändringar i utlänningslagen eller vidta andra åtgärder så att familjer från Somalia och andra länder inte splittras på grund av i dag ej godtagna identitetshandlingar.

Migrationsöverdomstolen har i ett antal avgöranden betonat utlänningslagens krav på att utlänningar ska ha pass vid inresa och vistelse i Sverige.

Passkravet är grundläggande för kontroll av utlänningars inresa och vistelse i Sverige. Annorlunda uttryckt är kravet på pass en förutsättning för ordning och reda i invandringsreglerna. Det är också enligt EU-lagstiftningen ett villkor för inresa i Schengenområdet att en utlänning innehar giltig resehandling som tillåter passage vid gränsen.

Enligt min mening bör huvudregeln att utlänningar ska ha pass vid inresa och vistelse i Sverige ligga fast. Även kravet på klarlagd identitet för att beviljas uppehållstillstånd bör kvarstå.

Jag har uppmärksammat att vissa grupper, till exempel somalier, generellt har svårigheter att klarlägga sin identitet och visa upp pass som godtas av svenska myndigheter. Därför anser jag att det kan finnas anledning att i ljuset av den pågående praxisutvecklingen titta närmare på den här frågan.

Anf. 25 ULLA ANDERSSON (V):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet! I snart 20 år har det varit krig i Somalia. Folkbokföring finns inte, inte heller en rättsstat. Människor flyr av fullt förståeliga skäl.

Sedan en dom i början av året från Migrationsöverdomstolen med hänvisning till en gammal föreskrift från 1997 ställs så oerhört hårda krav på att styrka sin identitet att det i praktiken har blivit omöjligt för somalier att få främlingspass. Somaliska handlingar godtas inte. Muntliga intyganden från familjemedlemmar godtas inte heller.

Personer som ändå lyckas ta sig till Sverige och söker uppehållstillstånd som skyddsbehövande har rimligare krav på att styrka sin identitet, vilket gör att somalier som är här kan få uppehållstillstånd. Att få återförenas med sina barn eller andra nära anhöriga blir dock i praktiken omöjligt om dessa är kvar utanför Sverige.

De svenska reglerna och den nya praxisen leder till att familjer splittas och att barn inte får träffa sina föräldrar. Även personer som har kunnat bevisa att de faktiskt är föräldrar till barnet har nekats återförening, eftersom barnet måste kunna styrka sin identitet. Hur detta anses förenligt med barnkonventionen kan man verkligen fråga sig. Hur det är förenligt med portalparagrafen om barnens bästa i utlänningslagen kan man också fråga sig, eller hur det är förenligt med artikel 8 i Europakonventionen där man slår fast rätten till familjeliv.

Det vi nu ser tydligt gällande den splittring vi ser av somaliska familjer som faktiskt har levt tillsammans är att Sverige bryter mot internationella konventioner. Anser statsrådet att den här familjesplittringen verkligen är i enlighet med dessa konventioner, eller avser statsrådet att vidta någon åtgärd med anledning av detta?

Många av dessa barn och anhöriga skulle på grund av situationen i Somalia få uppehållstillstånd som skyddsbehövande om de var på plats i Sverige och kunde ansöka om det. Men de kan ju inte göra det eftersom det inte är möjligt att söka asyl från utlandet. Den enda lösningen för de här familjerna blir att barnen får lämnas till flyktingsmugglare så att de när de väl har tagit sig hit kan söka asyl eftersom identitetskraven då är rimligare.

Domen som kom i början av året har också tolkats olika. Migrationsverket kör den hårda linjen, medan andra, till exempel en av domarna vid migrationsdomstolen gör en helt annan tolkning som också gör det möjligt att få hit sin familj. I *PI Morgon* kunde vi häromveckan höra hur de diskuterade sina tolkningar och vad det blev tydligt med att det behövs ett politiskt ansvar för att lösa situationen. Det efterfrågades också.

En av de aktuella domarna är nu överklagad och handlar om rätten att vara med sin förälder. Relationen är bevisad med hjälp av dna, och frågan är om det ska väga tyngre än skyldigheten att styrka sin identitet. Avser statsrådet att barn ska få leva med sina föräldrar?

Situationen måste lösas genom att andra typer av intyg än pass godkänns. När någon kan lämna dna-bevis bör det funka som tillräckligt bevis, och det är absurt att inte ens de personerna kan få uppehållstillstånd.

Nu har statsrådet under en längre tid sagt att han har för avsikt att se över detta. Frågan blir då: När kommer det att ske? Kommer det en ändring och i så fall när?

Anf. 26 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Tack så mycket för möjligheten att diskutera den här frågan, som naturligtvis är viktig och betydelsefull ur lite olika perspektiv.

Jag tror inte att det är så enkelt som Ulla Andersson vill göra det till, att man bara snurrar på en lagparagraf eller förändrar någonting i utlänningslagen och sedan har man löst problemet.

Som jag har sagt, och Ulla Andersson har själv refererat till inslag i medierna, pågår det för närvarande ett arbete med att titta närmare på den här frågan inom Regeringskansliet. Den är mycket komplicerad – mycket mer komplicerad än vad Ulla Andersson gör den till i sin interpellation eller här i sina inlägg. Vi följer praxisutvecklingen, men det är som sagt inte någon lätt fråga.

Migrationsdomstolarna har gjort olika bedömningar när det gäller kravet på pass och klarlagd identitet i anknytningsärenden. Det är helt riktigt. Det beror på att det ju alltid kommer att finnas ett visst tolkningsutrymme för domstolarna. Men nu har Migrationsöverdomstolen meddelat prövningstillstånd i ett mål som rör uppehållstillstånd på grund av anknytning, och det återstår att se vad domstolen kommer att komma fram till.

Jag vill gärna understryka här i kammaren att kravet på pass och klarlagd identitet gäller alla som ansöker om uppehållstillstånd i Sverige. Jag har uppmärksammat att somalier generellt har svårt att uppfylla kravet på pass och klarlagd identitet. Men som sagt: Frågan är komplicerad, och avvägningar måste göras utifrån många olika intressen.

Barnkonventionen som Ulla Andersson nämner är naturligtvis viktig, men det är bara en av många konventioner som Sverige har undertecknat. Vi har till exempel också undertecknat konventioner om att arbeta mot människohandel, och i flera fall rörande människohandel har det rapporterats att inresa och beviljande av uppehållstillstånd har skett på felaktiga grunder, inte minst på grund av falska identiteter.

För att förebygga människohandel är därför tillgång till resedokumentation en viktig aspekt. Sverige arbetar mycket aktivt nationellt och internationellt för att förebygga och bekämpa människohandel. Sverige

har tillträtt alla relevanta internationella konventioner. Ulla Andersson räknade själv upp ett antal av de andra konventionerna, men det kunde vara värt att nämna de här också. Såväl FN-protokollet från 2000 som Europarådets konvention om människohandel från 2005 pekar på vikten av att resehandlingar är riktiga och att inresa därmed kan ske på korrekta grunder.

Allt det här är viktigt för att förstå varför regeringen intar en mycket försiktig position i de här frågorna och varför vi tycker att det är rätt att göra detta. Det är enkelt att, som Ulla Andersson här, vara det godas förkämpe. Men hur är det vi säger: Det goda får inte lov att bli det bästas fiende. Det är lite det som måste stå i fokus för den här diskussionen.

Det kan inte heller finnas en övertro på att avskaffandet av identitetskravet löser alla problem. Det kanske uppstår nya problem. Vill Ulla Andersson ta på sitt ansvar att om några år stå här i kammaren och diskutera varför Sverige har förvandlats till ett transitland för människor som vill ägna sig åt människohandel? Jag har flera gånger under förra mandatperioden blivit uppvaktad av organisationer som kämpar mot människohandel och som har haft synpunkter på hur Sverige hanterar identitetskraven. Jag anser att deras röster är minst lika viktiga att lyssna på som de som uppvaktar mig för att prata om behovet och betydelsen av att ta hänsyn till barnkonventionen. Man kan inte bara välja och vraka utan man måste väga av. Det är vår uppgift som politiker att ibland att göra dessa avvägningar.

Anf. 27 ULLA ANDERSSON (V):

Fru talman! Visst har vi som politiker i uppgift att göra olika avvägningar. Men frågan är om man har viljan att göra den avvägningen och hur lång tid man anser att en sådan avvägning ska få ta.

Det här handlar om familjer. Det handlar om barn som tvingas leva kvar i krig, som tvingas leva separerade från sina föräldrar. Trots att identiteten är fastställd, det vill säga att de är föräldrar till sitt barn, får inte barnet komma hit för att identiteten för barnet inte kan fastställas.

Denna praxis innebär att människor som kommer från länder med en svag stat indirekt diskrimineras och inte får en chans att få sin sak prövad. Det i sin tur ökar människosmugglingen. Det enda alternativet för dessa familjer är att lämna över sina barn till människosmugglare.

Jag tror att vi alla vill leva med våra barn och att det är en förutsättning för våra liv.

Inte ens personer som har somaliskt pass, eller till och med somaliskt ID-kort med chip, godkänns på grund av hänvisningen till förordningen från 1997. Den var inte gällande före domen tidigt i våras.

Jag tog upp ett flertal konventioner, precis som statsrådet sade. Jag menar att de konventionerna borde väga tungt. Även i förordet till utlänningslagen ges möjlighet för Migrationsverket att hålla en annan linje. Det borde vara möjligt och rimligt av statsrådet att ändra på lagstiftningen så att det går att skapa möjligheter även för familjer från svaga stater att återförenas. Det har blivit en omänsklig hantering av familjerna.

Fru talman! För en tid sedan var jag hemma i Gävle på en manifestation. I Gävle har vi tagit emot många familjer från Somalia. Det var en jobbig manifestation där person efter person berättade om sin förtvivlan och längtan efter sina barn, sin fru eller sin man. Personer som till och

med har fått svenskt medborgarskap nekas möjligheten att ta hit sina barn. De har levt här i fem år och gjort allt vad de kan för att få hit sina barn, men det är inte möjligt.

Man känner sig totalt uppgiven, en moment 22-situation. En person sade: Om jag bara hade en möjlighet skulle jag faktiskt åka tillbaka. Jag vill se hur mina barn har det. Det här säger mycket om vad detta handlar om.

När avser statsrådet att meddela ett svar? Hur länge kommer översynen och övervägandena att pågå? Det är många familjer som just nu lever i förtvivlan och väntar på svaret.

Anf. 28 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Migrationsöverdomstolen har i ett antal avgöranden betonat utlänningslagens krav på att utläningar ska ha pass vid inresa och vistelse i Sverige och att regeln är absolut, såvida inte uttryckligt undantag finns. Den omständigheten att en utläning faktiskt inte har möjlighet att erhålla ett pass som är giltigt i Sverige har i domstolens avgöranden inte i sig utgjort skäl för undantag. Skälet till det är naturligtvis självklart. Ulla Andersson säger det själv när hon pekar på hur viktigt detta är i förhållande till svaga stater. Just det faktum att Ulla Andersson lyfter fram en svag stat där man inte har koll på sina egna medborgare gör att vi som är mottagare av dessa personer måste slå vakt om vår möjlighet att kontrollera att vårt territorium inte används som transitområde för till exempel människohandel.

Jag har i flera av de intervjuer som jag har gett i dessa sammanhang sagt att jag inte vill ha en diskussion om fem år från nu där Sverige blir anklagat för att inte ha haft koll på vem som reser in och vistas här. Jag vill inte ha den diskussionen om den går att undvika. Jag inser naturligtvis att även detta är svårt. Jag skulle kunna ha en debatt från rakt motsatt håll jämfört med Ulla Andersson och ställa mig frågan: Gör Sverige tillräckligt redan i dag för att se till att vi kontrollerar den som reser in? Men jag inser att Ulla Andersson knappast skulle befinna sig på min sida i en sådan diskussion.

Varför har Migrationsverket olika beviskrav för en person för att klarlägga sin identitet när han söker asyl i Sverige jämfört med när han söker uppehållstillstånd på anknytning från hemlandet? Frågan om klarlagd identitet är nu uppe i ett mål som Migrationsöverdomstolen har meddelat prövningstillstånd i. Vi får se vad Migrationsöverdomstolen kommer fram till i sitt praxisavgörande.

Det är inte så att somalier diskrimineras i sammanhanget. Som jag sade tidigare är kravet absolut. Migrationsöverdomstolen har nu den 25 november 2010 meddelat prövningstillstånd i ett mål om uppehållstillstånd för en somalisk man på grund av anknytning till hustru i Sverige med följande, som man säger, uppsläppandemening: Fråga om metod för prövning av anknytningsskäl i utlänningsmål.

Migrationsverket prövade i sitt beslut inte anknytning i sak utan avslog ansökan endast på grunden att identiteten inte var styrkt. Migrationsdomstolen menade att verket borde ha prövat anknytningen i sak och återförvisade därför målet till Migrationsverket. Det är Migrationsverket som har överklagat återförvisningsbeslutet till Migrationsöverdomstolen.

Det är inte troligt att det i det här fallet kommer ett praxisavgörande förrän tidigast om två månader. Inte ens en gång då är jag beredd att här i kammaren utlova någon lagförändring. Jag vill först veta mer i frågorna. Jag vill först se hur vi ska säkerställa att vårt land inte används som transitland, inte används som bas för människohandel och smuggling av människor som mot deras egen vilja tas hit till Sverige därför att vi inte kan säkerställa identitetskraven.

Anf. 29 ULLA ANDERSSON (V):

Fru talman! Till skillnad från statsrådet vill jag inte ha en diskussion om fem år om att Sverige har förhindrat barn att leva med sina föräldrar. Det är fråga om barn och föräldrar som faktiskt har påvisat att de hör ihop med hjälp av vittnesmål, styrka identiteter och dna-bevis. Inte ens det hjälper. Vad ska man då göra, statsrådet? Vad anser statsrådet att dessa familjer och barn ska göra?

Jag vill inte ha en diskussion om fem år om att Sverige bryter mot barnkonventionen eller Europakonventionen, som vi faktiskt gör just nu, eller att vi inte ens följer de föreskrifter som finns i utlänningslagen, som öppnar möjligheter för familjer att återförenas, även familjer som lever i svaga stater.

Situationen måste lösas. Vi har väntat i snart ett år, och det är oerhört frustrerande för alla drabbade. Det gör till och med ont att titta och lyssna på dem. Jag kan förstå deras förtvivlan. Det borde gå att lösa problemet om den politiska viljan finns. Andra intyg än pass borde godkännas, vilket de blev innan domen kom.

När någon kan lämna dna-bevis borde åtminstone det fungera. Det borde vara ett tillräckligt bevis. Det brukar det vara när man dömer i brottmål.

Försök att lösa problemet så fort som möjligt. Det är alltför mycket som står på spel för dessa familjer. Det går inte att göra som statsrådet, det vill säga fransäga sig någon form av politiskt ansvar och hela tiden hänvisa till olika domar i de olika domstolarna. Det är möjligt att ta politiskt ansvar. Då kan det bli möjligt för familjerna att återförenas. Det politiska ansvaret vill åtminstone Vänsterpartiet ta.

Anf. 30 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Ulla Andersson är tydligen inte beredd att ta en diskussion om brott mot barnkonventionen, men hon är tydligen öppen för att ta en diskussion om huruvida Sverige bryter mot FN-beslutet från 2000 om att bekämpa människohandel eller för den delen Europarådets konvention om att förhindra och motverka människohandel från 2005. Jag är inte beredd att göra det.

Jag tycker inte heller att man kan göra det så enkelt för sig som att hänvisa till barnkonventionen. Barnkonventionen stadgar att vi ska se till barnets bästa. Barnets bästa är inte en så enkel fråga som att säga att människor ska få lov att återförenas; oavsett om det leder till att 20 andra barn utsätts för trafficking ska ett barn få återförenas med sina föräldrar. Jag är inte beredd att göra den typen av överväganden. Jag vill veta vad vi håller på med.

Det är därför som jag har sett till att mina duktiga tjänstemän på Justitiedepartementet sitter och arbetar med de här frågorna och försöker hitta

en lösning på problemen. Men lätt är det inte. Jag vill gärna peka på att tidigare utredningar som har granskat frågan om svensk rätt överensstämmer med barnkonventionen samtliga har kommit fram till att utlänningslagstiftningen är förenlig med de krav som barnkonventionen ställer. Det är ställt utom allt tvivel att det är på det viset.

Vi kommer säkert att ha anledning att fortsätta att diskutera den här frågan, men jag har inte för avsikt att vidta några åtgärder innan jag är absolut säker på att vi vet vad det är vi håller på med i den här frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2010/11:87 om omförhandling av skatteavtalet med Danmark

Anf. 31 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Leif Jakobsson har frågat mig om jag avser att ta initiativ till ett nytt avtal och i så fall när. Frågan avser de regler om utjämning mellan Sverige och Danmark som finns i ett sidoavtal från 2003 till det nordiska skatteavtalet.

Frågan har delvis sin grund i en rapport från Riksrevisionen. Enligt denna har regeringen inte tagit fram tillräckliga underlag för analys av utjämningsordningen.

Det har varit svårt att få fram korrekta uppgifter om avtalets tillämpning. Finansdepartementets analys visar att tidigare uppgifter från Skatteverket, som använts i ett frågesvar till riksdagen i februari 2009, tyvärr varit felaktiga.

I interpellationen hävdar Leif Jakobsson att endast 9 procent av lönesumman från danska inkomster återförs till Sverige medan 25 procent av lönesumman från svenska inkomster återförs till Danmark. Denna jämförelse synes bygga på att utjämningsbeloppen relateras till olika slag av löneuppgifter för de olika länderna. Beloppet från Danmark ställs i relation till lönesumman för alla pendlare medan beloppet från Sverige relateras enbart till lönerna för dem som omfattas av utjämningsordningen.

Om de båda utjämningsbeloppen i stället relateras till likvärdiga baser, den totala lönesumman för pendlarna, ändras bilden. För 2007 erhöll Sverige 644 miljoner kronor för pendlare från Sverige, vilket utgjorde knappt 9 procent av lönesumman. Samma år överfördes till Danmark 78 miljoner kronor för pendlare till Sverige, vilket utgjorde knappt 10 procent av motsvarande lönesumma.

Det bör också noteras att utjämningsordningen som sådan ger ett nettoflöde från Danmark till Sverige i förhållande till en situation där fördelningen av skatteuttaget mellan de olika länderna enbart skulle följa huvudprincipen om beskattning i arbetslandet.

Frågan om eventuell omförhandling av sidoavtalet kräver en hantering i flera steg. I ett första steg har nu genomförts en intern analys av hur avtalet tillämpas. Avtalet verkar fungera som ursprungligen avsetts.

Det är nu viktigt att som ett andra steg tillsammans med Danmark ta fram ett mer heltäckande underlag. I avtalet anges en möjlighet till gemensam utvärdering. På politisk nivå har nyligen en begäran om en så-

dan utvärdering sänts till danska Skatteministeriet. Först efter ett sådant arbete är det möjligt att ta ställning till Leif Jakobssons fråga.

Prot. 2010/11:27
3 december

Anf. 32 LEIF JAKOBSSON (S):

Fru talman! Jag får tacka för svaret.

Det är en lite speciell interpellation eftersom samma interpellation ställdes den 28 juni, men den får i dag ett annat svar. Det som har hänt däremellan är att Riksrevisionen har uppmärksammat att regeringen inte har skött avtalen och inte vårdat dem.

Jag får väl vara glad att jag i dag i alla fall får ett svar som gör att vi börjar komma på talefot med varandra. Förra gången kändes det som att man skulle kunna framställa Bagdad Bob som nyanserad i jämförelse med finansministerns svar att det inte fanns några som helst problem med skatteavtalet. Det är inte precis vad vi som bor i Öresundsregionen upplever.

I svaret finns dels lite siffror, dels en uppgift om att man nu har skickat in en begäran till de danska myndigheterna om att sätta i gång en utvärdering av avtalet.

Det här är ytterst viktigt. Det handlar om olika nivåer. Finansministern håller sig än så länge bara till vad som står i avtalet och hur det har fungerat. Min diskussion handlar om vad som är riktigt och rätt och vad vi bör uppnå i ett avtal med andra länder, och när vi bildar regioner som är gränsöverskridande.

Grundfrågan handlar egentligen om följande: Skulle Solna kommun tycka att det var okej om alla de som jobbar i Stockholm men bor i Solna betalade skatt till Stockholms kommun och Stockholms kommun skickade 8 kronor per hundralapp tillbaka till Solna? Det skulle inte vara alldeles enkelt att förklara det för invånarna.

För oss som finns i Öresundsregionen gäller det precis den frågan. När vi passerar nationsgränsen – det må vara ett vatten, en broöverfart eller något annat – känns det inte som att vi går in i ett annat land, utan vi bor, arbetar, studerar och lever våra liv på bägge sidor om Sundet. Det där är jag oerhört besjälad av att bejaka, att hjälpa till så att det blir ännu mer och att de kommande generationerna suddar ut den gräns som Sundet innebär. Men då kan det inte vara så att skattebetalarna på den ena sidan får stå för så väldigt mycket av välfärdsproduktionen.

Det här är en fråga som i grund och botten handlar om förutsättningarna långsiktigt för att Öresundsintegrationen ska ha en folklig legitimitet, och därför måste vi ta oss an den.

Jag kan börja med den första delen: Hur fungerar skatteavtalet? Vi har sett på område efter område att tillämpningen på den danska sidan är sådan att det blir ett minimalt flöde tillbaka. Det beror på att man drar av grundavdrag på respektive 40 000 och 80 000. En Öresundspendlare som är gift kan tjäna 230 000 danska kronor innan man över huvud taget kommer med i utjämningsystemet. Danskarna tar bort alla offentliganställda, i enlighet med avtalet, men det gör inte Sverige. Och så vidare. Detta innebär att det blir fel.

Det är helt klart att danskarna sitter på ett guldavtal. Vi är medvetna om det. Men sitter man på ett för bra avtal måste man också förstå att man måste rätta till skevheterna. Om de överordnade målen om integrat-

*Svar på
interpellationer*

ionen och en gemensam region i Öresundsregionen ska kunna förverkligas måste det också bli rimligt och rätt.

Anf. 33 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! Herr finansminister! Även om jag inte talar lika vackert klingande skånska som Leif Jakobsson ska jag politiskt fortsätta i princip där han slutade. Det här är en väldigt viktig fråga för Öresundsregionen, representerat av Skåne, Själland och Jylland.

Precis som Leif Jakobsson säger i sin interpellation har arbetspendlingen över Öresund ökat explosionsartat de senaste åren. Det är en glädjande utveckling. En ny arbetsmarknadsregion i norra Europa med över tre miljoner människor håller på att ta form som med rätt förutsättningar blir tillväxtnavet i Norden.

Detta är en uppfattning som delas över parti- och blockgränser i Öresundsområdet. Därför är det också viktigt att markera att detta inte bara är en uteslutande socialdemokratisk eller moderat fråga, en alliansfråga eller rödgrön fråga, utan det är en fråga för både Sverige och Danmark som är av stor vikt.

Ambitionen är att skapa den här regionen. Vi kan glädjande nog se, fru talman, att någonstans mellan 30 000 och 40 000 danska medborgare i dag bor på den svenska sidan. Det rör sig lite fram och tillbaka beroende på fastighetspriser och var det är billigare att köpa bilar och en del andra konsumtionsvaror, men i grunden ser vi att en ström av människor från Danmark, som fortfarande är danska medborgare, väljer att bo och vill bo på den skånska sidan.

Det leder till ett problem, precis som har beskrivits flera gånger, nämligen att man uppfattar att man inte betalar skatt i sitt nya hemland, i sina nya kommuner. Från de skånska kommunernas sida gör man en beräkning, precis som har angetts här, att man kanske förlorar ett skatteunderlag på 2 miljarder. Det är pengar som finansierar mycket av den verksamhet som vi alla tycker är viktig – barnomsorgen, skolan, biblioteken, vägarna.

Många danska medborgare bosatta i Skåne i dag ger uttryck för en frustration, då man uppfattar att man inte är med och finansierar det man sedan nyttjar. Man skulle gladeligen hellre betala till de skånska kommunerna för all den viktiga service man får – barnomsorg, skola och bibliotek.

Ännu mer frustrerande är det att danska medborgare bosatta på den skånska sidan faktiskt saknar rösträtt i folketingsvalen. Danmark har nämligen inte samma regler som Sverige om att man kan utlandsrösta. Det paradoxala är alltså att man som dansk medborgare boende i Sverige men arbetande i Danmark skickar över sina skattepengar till ett annat land vars beslut man sedan inte ens kan påverka genom att delta i folketingsvalen.

Till det kommer att danska medborgare som bor i Skåne räknas som låginkomsttagare. Formellt står det ju 0 kronor som taxerad inkomst. Detta gör det också viktigt att betona behovet av den gränsregionala statistiken. I själva verket är de ju inkomsttagare – men inte på den skånska och därmed svenska sidan.

Jag noterar att finansministern nu skriver att det finns en möjlighet att göra en gemensam utvärdering och att det på politisk nivå nyligen har

sänts en begäran om en sådan utvärdering till det danska skatteministeriet. Jag måste uttrycka min stora glädje över det. Som ledamot av Nordiska rådet har jag också möjlighet att följa upp det finansministern skriver gentemot den danska samarbetsministern Ellemann. Det är en fråga som jag tänker återkomma till och ställa. Frågan är nämligen inte bara riktad mot finansminister Anders Borg, vars ambitioner jag tror är rätt höga, utan fastmer – och ännu viktigare – riktade mot Danmark: Vill Danmark ompröva detta avtal?

Fru talman! Det behövs två för en tango. Jag uppfattar att finansministern är *en* tangodeltagare; låt oss se om den danska regeringen blir den andra tangodeltagaren.

Anf. 34 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! Jag vill börja med frågan: Borde vi ha slutit detta avtal 2004? Borde riksdagen ha godkänt det? Jag var med och gjorde det. Då måste vi gå tillbaka och se vad som var alternativet. Alternativet var 1996 års nordiska dubbelbeskattningsavtal och inget sidoavtal alls. Det hade, fru talman, varit väldigt mycket sämre för Sverige.

Mitt lilla parti var vid detta tillfälle, 2004, mycket kritiskt till avtalet och väckte också en motion med den innebörden. Jag är övertygad om att även många socialdemokrater och moderater i Skåne var kritiska till innehållet. En av fru talmannens företrädare som ordförande i skatteutskottet, Arne Kjörnsberg, lärde mig dock vid det tillfället att när det gäller internationella skatteavtal följer man inte upp den kritik man har, utan Sverige kan bara ha en åsikt. Det var anledningen till att vi valde att inte fullfölja kritiken utan stå bakom detta avtal, och jag gör det fortfarande.

Samtidigt är det helt riktigt, som debattörerna här säger, att det har fått en del konsekvenser som inte var helt förutsägbara. Det gäller framför allt beräkningssättet från Danmarks sida i fråga om på vilken grund man tar ut skatt. Sannolikheten för att Danmark skulle gå ifrån sin egen skattelagstiftning för att tillfredsställa vårt avtal bedömer jag som ganska ringa, så frågan är: Kan man göra någonting i Sverige för att kompensera de kommuner i Sverige som onekligen har fått en del extra kostnader?

Där har jag en konkret fråga till finansministern: Skulle man kunna tänka sig ett mindre avsteg inom det kommunala inkomstutjämningsystemet på den svenska sidan för att möjligen kompensera de kommuner som får dessa extra kostnader? Jag inser att detta är en svår fråga, men det skulle kunna vara en möjlig utväg att se till att kommunerna i Skåne fick en något högre andel av de intäkter som de kanske tycker att de äger rätt till.

Anf. 35 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Förhandlingar med andra länder där utgångspunkten är att man som källstat har rätt till beskattningen är naturligtvis komplicerade. Det finns en lång förhistoria i detta som jag bara delvis känner till. Det nordiska gränsgångaravtalet frånträdde 1997, såvitt jag förstår efter att Sverige under lång tid hade fört en diskussion med Danmark om detta. Därefter kom man till ett avtal 2003, som klubbades av riksdagen 2004.

En god sak kunde väl vara att uppmana Leif Jakobsson att ta ett samtal med den dåvarande finansministern Bosse Ringholm för att få en bild

av hur förutsättningarna för dessa diskussioner såg ut. Jag tror att man möjligen kan få en realistisk syn på detta med den utgångspunkten, utifrån att jag inte kan stå och redogöra för alla komplikationer i internationella förhandlingar.

Jag vill påpeka, även för Hans Wallmark, att det i Riksrevisionens genomgång inte klarläggs att det finns några fel i tillämpningen. De påpekanden om fel som vid olika tillfällen har gjorts av exempelvis Öresundsinstitutet har också visat sig vara oriktiga. Det som påpekas är att vi borde ta fram den grundläggande statistiken från Danmark. Det har visat sig vara väldigt komplicerat. Vi har bett Skatteverket göra detta, men danskarna har varit förhållandevis ovilliga att ta fram den och begärt relativt höga avgifter för det.

Vad Riksrevisionen gör är alltså inte att utvärdera avtalets tillämpning. Vad de påpekar är att vi borde ha fört en diskussion med danskarna om informationsgivningen. Jag tror att den diskussionen kan föras med en mer realistisk utgångspunkt om man sätter sig in i delar av förhistorien. En källstats kompromissvillighet är inte nödvändigtvis slående.

Ett problem är att vi har en inkomstgräns på 159 000 kronor i systemet, som man anser nödvändig för att den administrativa bördan ska bli rimlig, och att vi sedan har ett grundavdrag på mellan 40 000 och 80 000 kronor i den danska beskattningen. Det förefaller, som Gunnar Andrén påpekar, relativt osannolikt att danskarna gör om sitt skattesystem i dess helhet för att underlätta för oss.

Jag ska verkligen inte tala för den danska saken här, men låt mig påpeka att Danmark rimligen inte kan betala utjämning till oss för skatter man inte tar in. Vi kan naturligtvis hävda det i en förhandling, men jag skulle ha lite svårt att se mina danska kolleger i ögonen och säga att de borde betala pengar till oss när de inte har fått in skatteintäkten från början.

Låt oss också konstatera att danskarna väljer att ha sina socialförsäkringar finansierade via skatter och inte via socialavgifter, vilket betyder att en hel del av dessa personer har sociala förmåner som de bara delvis betalar skatt för i Danmark. Det är alltså inte jätteenkelt.

Skatteutjämningsfrågan kan Leif Jakobsson väl eftersom den har setts över av Statskontoret och föredragits i den utredning som Leif Jakobsson deltar i. Bilden är att det inte heller där är klarlagt att vi har en situation där kommunerna har förlorat på detta eftersom vi har en långt driven kostnads- och inkomstutjämning. Det är den slutsats som Statskontoret har dragit och som såvitt jag förstår har föredragits för utredningen.

Jag vill ändå inte ställa mig avvisande till den frågeställning som Gunnar Andrén tar upp: Bör vi i samband med att vi tittar på kostnads- och inkomstutjämnningen väga in den här frågan? Det kanske kan sägas vara förhandlingstekniskt osmart då det skulle öppna för att danskarna tycker att vi får lösa frågeställningen själva. Å andra sidan är det naturligtvis, såsom både Hans Wallmark, Leif Jakobsson och Gunnar Andrén ger uttryck för, djupt otillfredsställande att skånska kommuner uppfattar det som att de inte får en rimlig skatteersättning för den service de erbjuder sina medborgare.

Det finns mycket som är oklart i detta, och vi har ett svårt förhandlingsläge med danskarna. Vi kommer säkert i olika sammanhang att få skäl att återkomma till den här diskussionen.

Anf. 36 LEIF JAKOBSSON (S):

Fru talman! Nu handlar det om här och nu. Som jag sade förut tar jag mitt fulla ansvar för att jag gick med på detta skatteavtal trots att vi hade påtalat brister i det. De skevheter som vid det tillfället fanns och kunde ses är dock nu mer än tiofaldigade på grund av att pendlingen har blivit en sådan succé. Därför står vi i en ny situation. Nu handlar det riktigt rejält om pengar.

Hittills har utgångspunkten varit att det är det samlade kollektivet av Sveriges kommuner och landsting som har förlorat dessa 2 miljarder eller vad det nu är. Jag har inget utredningsinstitut; det blir bra att Finansdepartementet går igenom detta så att vi får korrekta siffror att diskutera.

Jag tror inte att finansministern när han refererar till Statskontorets rapport egentligen har läst den. Vad den konstaterar är nämligen att de skånska kommunerna, framför allt pendlarkommunerna, drabbas oerhört hårt.

Det är inte på inkomstutjämningsidan, för vad inkomstutjämningsen gör är att smeta ut förlusten från den danska sidan på alla landets kommuner. Men genom att det ser ut som att så många färre har arbete i pendlarkommunerna drabbas man väldigt kraftigt på kostnadsutjämningsen, för systemet säger: Så många arbetar inte, och därför behöver ni inte barnomsorg och skolbarnsomsorg. Sedan överkompenseras i stället pendlarkommunerna med: Ni borde ha mer försörjningsstöd än vad ni har.

På sista raden handlar dock detta för Malmös del om 213 kronor per invånare 2007, när man lägger ut de danska inkomsterna. Det skulle innebära 70 miljoner från Malmö. Skulle vi använda dagens volym på pendlingen – detta är gamla siffror – och därutöver få in en rimlig skattekompensation från Danmark pratar vi om 300 miljoner kronor från Malmö. Den andra kommun som drabbas oerhört hårt är Vellinge kommun. Vellinge drabbas på samma sätt av att det i kostnadsutjämningsen ser ut som att man inte har så många som arbetar och därmed inte behöver barnomsorg.

Det är klart att vi inom ramen för Utjämningskommittén diskuterar om det finns sätt att lösa detta. Det kanske det gör, men då pratar vi om att alla landets kommuner och landsting ska gå med förlust och betala detta.

Det andra som inte är bra är att oavsett om man ekonomiskt skulle kunna kompensera pendlarkommunerna kvarstår faktum att det är stigmatiserande för kommunerna. Jag vet själv hur det är för Malmö som hela tiden utmålas som en stad med låg sysselsättningsgrad och annat, vilket inte är sant. När man lägger på pendlarna har Malmö en sysselsättningsgrad som är genomsnittlig. Staden har en genomsnittlig inkomst som är mycket högre än vad som redovisas i olika officiell statistik. Detta är inte bra.

Jag tror inte heller på att gå tillbaka till gränsgångaravtal. Det fördes fram av skånska intressen i samband med att avtalet infördes. Statskontorets utredning har konstaterat att det inte är någon bra lösning, utan det är feltänkt. Det bygger nämligen i så fall bara på att man måste precis gränsa, som Solna och Stockholm. Norrtälje eller någon annan kommun skulle i detta sammanhang inte omfattas. Vi ser där vi har gränsgångaravtal att de inte är effektiva. Det är alltså inte lösningen.

Vi måste börja från början och prata med de nordiska länderna om att vi om vi bildar gränsöverskridande regioner måste hitta rimliga sätt att finansiera välfärden som har legitimitet hos medborgarna. Det är det som är utmaningen, inte att sitta och kolla precis hur avtalet har tillämpats.

Anf. 37 HANS WALLMARK (M):

Fru talman och herr finansminister! Precis som har sagts är detta inte det enda irritationsmomentet, men det har kommit att bli en symbol för det som uppfattas som problem i Öresundsregionen.

Det finns också andra skatter som uppfattas som besvärande; vi har ett extraknäcksförbud som innebär att en svensk medborgare som har anställning i Danmark men bor i Sverige inte kan ta ett extraknäck på den svenska sidan utan att det får oerhört negativa konsekvenser för dennes danska arbetsgivare. Det är ytterligare ett exempel. Man kan rada upp argument på argument som visar att det finns problem.

Jag tror att vår svenska finansminister har de absolut bästa ambitioner och intentioner. Däremot finns det, precis som finansministern själv sade, kanske ibland en dansk ovillighet. Det kan jag bara bekräfta, fru talman. Detta är samtal som förs i Nordiska rådet-sammanhang och i olika former av relationer också i Öresundsområdet. Det är klart att den höga ambition som finns på den svenska sidan inte alltid möter sin naturliga motpart, för att uttrycka det milt, på den danska sidan.

Sedan är det som sagt också så att det skatteavtal som har uppkommit gjorde det i ett visst läge. Vad som har skett under de senaste åren är en glädjande integration i Öresundsområdet med fler och fler som pendlar och fler och fler danska medborgare som bor på den skånska sidan. Det är därför det är viktigt att försöka göra någonting åt detta.

Min fråga till finansministern är därför om han tror att det finns några möjligheter att kanske få till stånd någon typ av skattetoppmöte mellan Sverige och Danmark där man ser över inte bara denna problematik utan alla de olika delar som finns där.

Fru talman! Skåne med sina 1,2 miljoner människor är kanske en mindre del av den totala, svenska helheten på drygt 9 miljoner människor. För var och en av oss som bor nere i Skåne och i Öresundsområdet är dock detta oerhört viktiga frågor. Också för var och en som drabbas av de negativa effekterna är det väldigt viktiga frågor.

Anf. 38 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! Jag har bara två kommentarer.

Först vill jag tacka Finansdepartementet för svaret på min propå. Den kanske leder någonstans.

Det andra riktar sig till Leif Jakobsson. Om man som Leif Jakobsson vill ha kvalificerade beräkningar från Regeringskansliet tror jag att det är en dålig idé att börja med att skära ned dess resurser. Det finns en motsättning i detta. Jag stöder egentligen Leif Jakobssons tes att vi behöver kvalificerade beräkningar. Jag ser detta som partipolitisk populism. Det är att svika svenska folket att inte ge regeringen ett ordentligt regeringskansli som de bestämmer över – oavsett vem det är som sitter i regeringen.

Anf. 39 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Låt mig understryka att jag inte riktade någon kritik mot Bosse Ringholm. Det var inte min poäng alls, utan jag vill gärna understryka att jag tror att det skulle vara en stor fördel om Leif Jakobsson satte sig ned och talade ordentligt med Bosse Ringholm för att få bilden av dessa förhandlingar mer utförligt beskriven för sig.

Vi ska komma ihåg att utgångspunkten är att de genomgångar vi har gjort, inte minst Riksrevisionens, inte kan påvisa att det finns några felaktigheter i tillämpningen av avtalen. Vad de påpekar är att vi borde ha haft mer underlag för att göra bedömningen. I de bedömningar vi kan göra har det vid olika tillfällen framkommit felaktigheter, och när vi sedan har gått vidare med det är bilden den som framgår i interpellationssvaret: Det är ungefär samma andel av inkomsterna som utjämnas.

De tre delar i detta som är problematiska är inkomstgränsen på 159 000, det danska grundavdraget på 40 000–80 000 och sedan tillämpningen. Låt oss konstatera att om man ska inleda förhandlingar om detta kommer det naturligtvis inte att lösa någonting på kort sikt. Jag tror att vi ska vara relativt medvetna om att danskarnas bild inte nödvändigtvis är att svenskarna har varit samarbetsvilliga och danskarna samarbetsvilliga.

Det var en rätt lång process, såvitt jag förstår – jag var själv inte delaktig i den – innan man lämnade gränsgångaravtalet. Jag skulle föreställa mig att man från den andra sidan hade en del synpunkter på hur Sverige fördröjde detta. Vi ska nog alltså vara medvetna om att vi inte har skinande riddare på den ena sidan av Öresund och mindre skinande riddare på den andra sidan.

Sedan har naturligtvis Gunnar Andrén helt rätt. Det denna rapport visar är att vi eftersätter förhandlingarna till skatteavtal i dag. Det har vi gjort medvetet av det skälet att vi har gått igenom alla informationsavtal med alla de stater i Karibien som fungerar som skatteparadis. Vi har extremt begränsade resurser i Regeringskansliet. Jag måste säga att jag är oerhört förvånad att Leif Jakobsson skrattar åt detta. Detta är medarbetare som jobbar oerhört hårt, och jag tycker ändå att vi ska visa ett mått av respekt för deras arbetsförhållanden.

Sedan har jag stor respekt för att vi ska lösa problemet. Jag vill understryka det till både Hans Wallmark, Leif Jakobsson och Gunnar Andrén. Jag vill bara påpeka att en väldigt lång förhandlingsprocess, som detta med stor sannolikhet leder till, beror på vilket problem det är vi vill lösa. Jag har ingenting emot att stå här i kanske ett decennium och redogöra för de förhandlingar mellan Sverige och Danmark som pågår. Det kanske inte självklart är den enklast framkomliga vägen för de skånska kommuner vi har som har intressen i detta.

Som sagt är det viktigt att frågan drivs, och jag skulle uppmuntra flera att ta upp frågan i de nordiska samarbetsorganen. Det är alldeles uppenbart att det finns en medvetenhet hos danskarna. De är så att säga inte blinda, de både läser och hör reaktionerna i den skånska debatten på detta. Deras bild är nog inte att skulderna är fullt så ojämnt fördelade som vi kanske har intrycket av. Beträffande den skyndsamhet med vilken vi förhandlade fram gränskommunavtalet anser de möjligtvis att det är ungefär det tempo som ska tillämpas i den här frågan, varför det kanske inte går så snabbt.

Vi måste erkänna att här har vi ett rejält bekymmer. Det är det som Leif Jakobsson tar upp, och det är den upplevelse man har i skånska kommuner. Vi har under lång tid sagt att vi måste lösa detta med förhandlingar med Danmark, och det ska vi naturligtvis göra. Nu har vi inlett en process för detta, men jag är inte säker på att det ska vara den enda vägen.

Anf. 40 LEIF JAKOBSSON (S):

Herr talman! Det handlar inte om de anställda på Finansdepartementet och hur många de är. Det handlar om politisk vilja. Det är alldeles uppenbart, inte minst enligt det förra svaret jag fick på samma fråga, att ministern inte ser några problem eller någon uppenbar obalans och därför inte vill omförhandla. Nu har vi en annan diskussion efter ett halvår, och det är jättebra att vi har kommit så långt på vägen.

Jag har naturligtvis under alla dessa år diskuterat med mina partikamrater, inte minst med Bosse Ringholm, om innehållet i skatteavtalet. Jag är väl medveten om det.

Jag hör att vi mentalt är på olika ställen. Finansministern ser hela tiden det här som en fråga om förhandling mellan två stater, om principer om källskattsland och annat. För oss som finns där nere är det passerat att det är två länder. Vi bygger en region som går över nationsgränserna. Det är någonting mycket större än gamla principer om gränsgångar och pendlare. Det handlar om att hitta ett rimligt, riktigt och rättvist sätt att finansiera välfärden där man bor. Det måste vara utgångspunkten.

Jag har själv deltagit i danska debatter, vi har haft danska partiledare på plats i Malmö och diskuterat med dem tillsammans med pendlarna. Det finns en gryende förståelse. Det har också förekommit debattartiklar på danska sidan, där man börjar inse att det här är ett rejält problem och att så här kan vi inte få ha det. Den överordnade frågan är att vi har så mycket att vinna på Öresundsintegrationen, och inte bara vi som bor där utan hela Sverige.

Jag är inte lika ödmjuk som Hans Wallmark som säger att vi är en liten del av befolkningen. Kom ihåg att var åttonde svensk är en skåning. Vi börjar bli lite trötta på att man inte bryr sig om Öresundsintegrationen och skatteavtalet och därutöver vill straffbeskatta dem som pendlar, men det ska vi göra allt för att stoppa.

Anf. 41 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Vi ska göra allt vad vi kan i Sveriges riksdag för att hitta breda samförståndslösningar. Sverige ska vara en samförståndsdemokrati. Det är en del av hur det här landet ska fungera. Men jag vill ändå påpeka att detta absolut är en fråga om resurser på Finansdepartementet. Att tro någonting annat är oerhört naivt. Vill man som oppositionen dra in 670 miljoner från Regeringskansliets anslag handlar det om 600–700 tjänster. Därav faller 60–70 tjänster på Finansdepartementet, ungefär en tredjedel på skatteavdelningen. Att tro annat är helt orimligt.

Det handlar alltså om en kraftig nedrustning av våra möjligheter att föra skatteavtalsförhandlingar. Det är ingen som helst tvekan om det. Det är ett litet antal personer som har den kvalificerade kompetens som krävs för den här typen av avtal. Vi har varit i ett akut skede att förhandla fram

informationsavtal med de skatteparadis som finns runt om i världen. Vi har ett stort antal eftersatta skatteavtal som skulle behöva omförhandlas.

Leif Jakobsson får ursäkta, men det är definitivt en fråga om resurser på Regeringskansliet. Drar man ned resurserna på Regeringskansliet är våra möjligheter att fullfölja skatteavtalsförhandlingar väldigt små. Det är helt orimligt att tro att vi skulle kunna klara av att prioritera en bred omförhandling av skatteavtal om vi genomför det som oppositionen har yrkat på.

Jag skulle önska, och jag säger detta i all ton av samförstånd jag kan uppstå, att vi kunde komma till en lösning i den frågan därför att den är besvärande inte minst för ett statsbärande gammalt parti som Socialdemokraterna.

Låt oss konstatera att när det gäller skatteavtalet med Danmark har vi inte påvisat någon obalans. Vi har inte påvisat hos Riksrevisionen eller i andra undersökningar att det finns en obalans. Den tidigare regeringen gjorde sitt yttersta för att hitta en avtalslösning, och det är det vi har. Vi kan förtydliga det, vi ska klargöra vad som råder, men jag skulle ändå vilja resa tanken att vi kanske inte fullt ut ska tro att avtalsvägen och förhandlingsvägen är den enda vägen för att lösa Skånes viktiga och avgörande bekymmer.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2010/11:22 om nedläggningen av Statens räddningsverk och statens ansvar för miljösanering i Rosersberg

Anf. 42 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Herr talman! Björn von Sydow har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att se till att staten tar sitt ansvar för saneringen av det miljöfarliga läckaget efter nedläggningen av Statens räddningsverks skola i Rosersberg.

Räddningsverkets före detta räddningsskola i Rosersberg har bland annat använts som övningsområde vid utbildning inom brandbekämpning, livräddning och hantering av kemikalieolyckor. I och med avvecklingen av räddningsskolan i Rosersberg startades en process för att hantera miljöfrågorna på bästa sätt.

Den 15 maj 2008 fick Avvecklingsmyndigheten (AVM) för Statens räddningsverk, Krisberedskapsmyndigheten och Styrelsen för psykologiskt försvar ansvar att förbereda för avvecklingen av verksamheten. Den 1 januari 2009 fick Avvecklingsmyndigheten ansvar att genomföra avvecklingen.

I den del av avvecklingen som avsåg sanering av skolans område bedrev Avvecklingsmyndigheten ett nära samarbete med Statens fastighetsverk (SFV) och Sveriges geologiska undersökning (SGU) samt hade kontinuerliga möten med Sigtuna kommuns miljö- och hälsoskyddsförvaltning. Staten initierade att miljötekniska undersökningar utfördes hösten 2008 och våren 2009 på övningsområdet inklusive angränsande våtmark. Avvecklingsmyndigheten genomförde provtagningar efter kontakt och diskussion med Sigtuna kommun. Resultaten från provtagningarna presenterades i en rapport i juni 2009.

Viss sanering av markföroreningar genomfördes därefter under hösten 2009. Den så kallade skumplattan revs, och marken kring skumplattan sanerades. Dagvattensystemet spolades, dess oljeavskiljare, lamellavskiljare och rensbrunnar rengjordes.

Sedan den 30 april 2010, då Avvecklingsmyndigheten upphörde, företräder Sveriges geologiska undersökning (SGU) staten i ärendet. SGU har rätt kompetens inom detta område och har hela tiden varit engagerade i frågan.

SGU och Sigtuna kommun ser nu i nära samarbete över om det finns behov av ytterligare saneringsåtgärder i området och vilka effekter de skulle ha på miljön. De tittar även på hur ett fortsatt kontrollprogram för att upptäcka förändringar i området skulle kunna genomföras på bästa sätt.

Anf. 43 BJÖRN VON SYDOW (S):

Herr talman! Jag ber att få framföra mitt tack till försvarsministern för interpellationssvaret. Det har sin upprinnelse i artiklar i oktober i medier om ett ämne som förkortas PFOS, perfluoroktansulfonat.

Det är en kemikalie som är mycket farlig vid vissa koncentrationer och som möjligen rinner ut från Rosersberg men åtminstone finns i Mälaren, särskilt i Sigtunafjärden.

En annan riksdagsledamot, Åsa Romson från Miljöpartiet, interpellade miljöministern i frågan. För två veckor sedan ungefär hade de en interpellationsdebatt. I den diskussionen kretsade både svaret och kommentarer från interpellanten kring riskbedömningen och hanteringen av detta ämne PFOS internationellt, i Sverige och i Rosersbergsområdet.

Jag tycker att det var en bra debatt och ett bra interpellationssvar. Jag vet att också interpellanten då tyckte det. Miljöministern har tagit initiativet att via en proposition här i riksdagen hävda ett tydligare myndighetsansvar när det gäller avveckling av statliga verksamheter.

Hur som helst är det onekligen regeringen som har lagt fram propositionen.

Jag vill därför säga att jag är positiv till den förbättring som försvarsministern redovisar i och med att Sveriges geologiska undersökning kom in på plan och fick ett eget ansvar. Kommunen är det också. Jag har fått uppgifter från Sigtuna kommun, och det som kvarstår av en tidigare ganska konfliktfylld situation verkar nu ha lagt sig. SGU har dragit tillbaka några punkter från ett tidigare överklagande till länsstyrelsen, och kommunen har dragit bort en punkt. Det som kvarstår är just det som försvarsministern var inne på, frågan om undersökningar före, kring och efter en sanering. Man ser emellertid att man har en bra dialog nu.

Jag är alltså positiv till den redovisning som försvarsministern gör. Låt mig bara lägga till att det här kanske ändå finns någonting av vikt när det gäller att samla på sig erfarenheter.

Försvarsministern ger en bild av hur avvecklingen av den tidigare civilförsvarsskolan i Rosersberg skedde. Det blev kanske inte riktigt bra med tre myndigheter och en särskild avvecklingsmyndighet. Möjligen kan man känna att denna avvecklingsmyndighet var en för svag myndighet för att kunna hantera en så stor sak. Detsamma gäller när små och ganska oerfarna kommuner tidigare har fått ta ett så stort ansvar.

Jag är positiv till det entydiga myndighetsansvaret, och jag undrar om försvarsministern ser att vi snart kan få ett avslut på den tvist som har förevarit mellan kommunen och de statliga myndigheterna.

Prot. 2010/11:27
3 december

Svar på
interpellationer

Anf. 44 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Herr talman! Denna interpellation är intressant därför att det som vi talar om är ett gemensamt ansvar för mig och Björn von Sydow. Detta var en verksamhet som också bedrevs under Björn von Sydows tid som försvarsminister. Därför är det en intressant interpellation och intressant att höra den konstruktiva inställning som Björn von Sydow har.

Han noterade bland annat att regeringen nu förtydligar statens ansvar för att åtgärda föroreningar som uppkommit genom olika statliga aktörers verksamhet, till exempel den vid Räddningsskolan i Rosersberg.

I maj förra året kom propositionen *Miljöbalkens försäkringar och avhjälpande av förorenade områden m.m.* Ett av syftena var att förtydliga organisation och ansvarsfördelning vid statliga insatser i efterbehandling av områden. I enlighet med det har SGU från och med årsskiftet ansvar för saneringen av områden där en myndighet som har bedrivit förorenande verksamhet inte längre är kvar. SGU har också möjlighet att företräda staten vid saneringar av områden där en myndighet som har orsakat föroreningen fortfarande faktiskt finns kvar men inte har möjlighet att driva ett efterbehandlingsprojekt i egen regi.

Detta gör att regeringen har gjort det möjligt att genomföra saneringsåtgärder mer effektivt på områden där staten har ansvar enligt miljöbalkens regler.

Beträffande Räddningsverkets före detta verksamhet i Rosersberg företräds, som sagt, staten via SGU sedan i våras. SGU är den mest kompetenta statliga myndigheten på detta område och har också under hela efterbehandlingstiden varit engagerad i frågan.

Enligt SGU finns det flera möjliga punktkällor till PFOS i Mälaren. Utöver Räddningsskolan i Rosersberg kan det vara fråga om möjliga källor från avloppsvatten från större kommunala reningsverk, till exempel i Uppsala och Västerås eller Arlanda flygplats vid Märstaån. Användningen av filmbildande släckskum med innehåll av PFAS vid räddningsskolan upphörde 2002.

Att verksamheten på Räddningsskolan har varit en källa under både Björn von Sydows och min tid som försvarsminister är möjligt. Samtidigt är det osäkert i vilken omfattning som det fortsatt pågår en spridning från Rosersberg i dag.

Detta är bara några av de aspekter som SGU och Sigtuna kommun behöver titta på när de gemensamt försöker lösa miljöfrågorna i Rosersbergsområdet på bästa sätt. Där delar jag helt Björn von Sydows uppfattning att det är mycket bra med en konstruktiv och framkomlig väg mellan dessa båda aktörer framöver.

Anf. 45 BJÖRN VON SYDOW (S):

Herr talman! Jag ser faktiskt att både interpellationen och den frågeställning som jag tog upp, och även den diskussion som vi har nu, har ett intresse av förvaltningspolitisk karaktär.

Försvarsministern var vänlig nog att erinra om min tid som försvarsminister. En av de ganska besvärliga erfarenheter som jag fick göra

handlade om hur avveckling av framför allt Försvarsmaktens anläggningar men även denna typ av anläggningar ska gå till myndighetsmässigt och vad man ska sträva efter. Jag lärde mig att för att det ska gå bra ska man från regeringen ha en hög ambitionsnivå. Marker och fastigheter ska lämnas från staten som ägare med en mycket hög kvalitet. Gör man det får man både en ekonomiskt hygglig situation för de investeringar som man har gjort och en bra etisk relation med omvärlden. Det är det ena. Det ska vara ambitionen. Det andra som jag lärde mig var att det ibland kan bli besvärligt att upprätta särskilda små myndigheter för ett mycket speciellt område just kring kompetensfrågor, både när det gäller sakfrågan och när det gäller förvaltningspolitiska hänseenden.

Jag välkomnar därför det som regeringen har gjort och som riksdagen beslutade om i våras, nämligen att skapa en enhetlig organisation där en myndighet – SGU – har huvudansvaret. Jag tror att om man har en sådan myndighet som kommer att fortsätta betyder det att frågan om dialog och förhållningssätt kvarstår. Om en myndighet däremot avvecklas blir det inte på samma sätt. Nu har vi ett problem, och det kommer vi att ha nästa år också.

Jag är positiv till det som försvarsministern redovisar. Jag bara undrar om försvarsministern under hand har fått någon uppgift om när de aktuella motsättningarna – jag vill inte nödvändigtvis kalla det så – eller de fortsatta skilda bedömningarna mellan kommun och SGU kan vara färdigutredda.

Anf. 46 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Herr talman! Vi noterar båda, Björn von Sydow och jag, att det sker framsteg, och vi välkomnar det båda två.

Sedan i början av november samarbetar Sigtuna och SGU nära för att försöka nå en gemensam syn och en överenskommelse om hur miljöfrågorna kan tillgodoses på bästa sätt i Rosersbergsområdet. Jag hoppas, liksom Björn von Sydow, att det kan vara möjligt för parterna att nå en lösning inom kort.

Redan under den tid som Räddningsverket var aktivt i Rosersberg fattade man olika beslut för att minska riskerna för miljöskador. Man valde till exempel att genomföra minst fem fält- och laboratorieundersökningar på verksamhetsområdet.

År 2002, alltså ett antal år före min tid som minister, beslutade Räddningsverket att förbjuda allt inköp och all användning av produkter som innehöll PFOS och PFOA, som Björn von Sydow så tappert hjälpte kammaren att uttolka tidigare, vid myndighetens samtliga skolor i Sverige. Beslutet fattades efter att ämnet hade påträffats vid en av de provtagningar som Räddningsverket hade låtit genomföra.

När sedan Räddningsverket och därmed också Räddningsskolan i Rosersberg avvecklades och man skulle lämna området utförde staten ett antal miljötekniska undersökningar under hösten 2008 och våren 2009 på övningsområdet inklusive på angränsande våtmark.

Efter kontakt och diskussion med Sigtuna genomförde man även provtagningar som visade förekomster av bensen, diesel, olja och metall samt PFOS och PFOA. Viss sanering av markföroreningar genomfördes sedan också under hösten 2009.

Det som SGU och Sigtuna nu gör tillsammans är att gemensamt se över om det finns behov av ytterligare saneringsåtgärder. Man tar också med i beaktandet vilka effekter som sådana saneringsåtgärder i sig skulle kunna ha på miljön. Här gäller det ibland att väga nytta mot skada vid till exempel en möjlig grävsanering av oljeföroreningar som finns i våtmark.

SGU och Sigtuna undersöker också hur ett fortsatt kontrollprogram för att upptäcka förändringar i området skulle kunna genomföras. Genom att hitta så bra metoder som möjligt för att mäta utsläpp får man en säkrare miljökontroll. Det gäller då också så klart att hitta relevanta mät-punkter och referenspunkter för sådan mätning.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellationerna 2010/11:28 och 30 om framtiden för I 19 i Boden

Anf. 47 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Herr talman! Leif Pettersson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta med anledning av Högkvarterets besked. Leif Pettersson refererar i sin interpellation till att officersförbundet på I19 i Boden har fått besked om att ett kompani ska flyttas till Eksjö.

Sven-Erik Bucht har frågat mig hur jag avser att stärka vårt försvars vinterförmåga, om jag ser några risker med att förflytta ingenjörskompaniet från Norrbotten vad avser vår försvarsförmåga i vintermiljö samt om jag avser att vidta några åtgärder i frågan.

Jag besvarar båda dessa interpellationer i ett sammanhang.

Den 11 november 2010 svarade jag på en riksdagsfråga om ingenjörskörband i Norrland (Svar på skriftlig fråga 2010/11:22).

Försvarsmakten beslutade den 15 november 2010 att de två ingenjörskompanier som hittills utbildats i Boden fortsättningsvis ska utbildas i Eksjö. Den analys som Försvarsmakten gjort visar att det inte är rationellt ur ett produktions- eller funktionshänseende att utbilda ingenjörssoldater på två orter. Flytten innebär också att medel frigörs för försvarets insatsorganisation.

I propositionen *Ett användbart försvar* (prop. 2008/09:140) skriver regeringen att hela insatsorganisationen ska klara svenska klimatförhållanden. Det innebär att förbanden ska utbildas och övas i lämpliga klimatförhållanden. Dessa förhållanden finns i Boden men också på andra håll i Sverige samt i våra nordiska grannländer.

Det finns en tydlig ansvarsfördelning mellan riksdagen, regeringen och myndigheten när det gäller Försvarsmaktens grundorganisation och insatsorganisation.

Riksdagen beslutar om huvuddelen av Försvarsmaktens grundorganisation. Med beaktande härav reglerar regeringen grundorganisationen i förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten. Av instruktionen framgår också att Försvarsmakten själv beslutar om sin grundorganisation i de delar som den inte regleras i instruktionen.

Riksdagen beslutar även om insatsorganisationens utformning. I regeringsbrevet för Försvarsmakten preciserar regeringen riksdagens beslut.

I den insatsorganisation som riksdagen har beslutat om ska det finnas två ingenjörsbataljoner (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292). I beslutet framgår även att hela insatsorganisationen ska kunna hantera svenska klimatförhållanden.

Grundat på riksdagens och regeringens beslut om insatsorganisationens utformning bestämmer Försvarmakten den närmare utformning som är nödvändig för att statsmakternas krav på operativ militär förmåga ska kunna uppfyllas. Det är också Försvarmakten som bestämmer var och hur insatsorganisationens förband ska utbildas och övas. Det är mot den bakgrunden Försvarmakten som myndighet har beslutat att utbildningen av de två ingenjörsbataljonerna ska ske samlat.

Anf. 48 LEIF PETERSSON (S):

Herr talman! Tack för svaret, men det är från min utgångspunkt ett djupt otillfredsställande svar! Enligt min mening går försvarsministern på ett flagrant och lättvindigt sätt ifrån riksdagens beslut i frågan. Riksdagens beslut om hur förbandsorganisationen ska se ut i Sverige måste ligga till grund även för försvarsministerns agerande och för de instruktioner som försvarsministern ger till Högkvarteret.

Dessutom har vi fattat beslut om att förmågan att verka i vinterklimat ska vara grundläggande för hela försvaret. Då kan inte försvarsministern bara avfärda detta med att det ur produktions- och funktionshänseende är motiverat med en förändring.

Det finns inte förutsättningar att öva den förmåga vi talar om i andra delar av landet än i norr, och då framför allt i Boden, om man ser till hur försvaret är organiserat. Det är inte möjligt ens med långövningar i norr för ett förband lokaliserat i Småland att behålla denna för svensk militär så avgörande förmåga. Att bygga broar över vattendrag vintertid utan vinter låter sig inte göras.

De genomgångar vi haft med chefen för I 19 visar tydligt att den subarktiska förmågan är grunden till att svenska förband även kan agera och fullgöra uppgifter i alla klimat som finns på detta jordklot. Det är hela grunden för den svenska militära insatsen i andra länder som urgröps och fuskas bort.

Det är bara på ett ställe i Sverige som samövning och samordning inom försvaret drivs på ett adekvat och riktigt sätt, och det är i Garnison Nord. Där samövar infanteri-, pansar-, artilleri- och ingenjörstrupper med varandra. Dessutom har de möjligheten att samöva med flyget från F 21. Skulle försvaret vilja spara pengar, organisera då om verksamheten efter den modell som redan finns i Garnison Nord!

Jag vill påstå att hela den unika förmågan som det svenska försvaret besitter nu hotas i och med beslutet att flytta ingenjörskompanierna från Boden till Eksjö. Jag är dessutom rädd att detta bara är början. I takt med att vi ska finansiera en yrkesarmé som vi ännu inte vet kostnaderna för blir allt fler enheter utsatta för att det ”ur produktions- och funktionshänseende är motiverat med en förändring”. Är det den ständiga nageln i ögat på Högkvarteret, Jägarförbandet i Arvidsjaur, som är nästa enhet som ska läggas ned eller, som det så fint heter, förändras ur produktions- och funktionshänseende? Ministern verkar inte ens ha ambitionen att hävda riksdagens beslut i frågan. Han gömmer sig bakom generalerna på Högkvarteret och överlåter till dem att fatta besluten.

Herr talman! Detta duger inte. Ministern måste ta befälet över Försvarsmakten och hävda riksdagens beslut. Ministern måste ta tillbaka det politiska initiativet och därmed undanröja det förödande beslutet att lägga ned den sista resten av Ing 3 som finns i Boden i dag. Gör det nu, och gör det snabbt!

Anf. 49 SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag vet inte om jag kan tacka försvarsministern för svaret. Jag fick ju faktiskt inte något svar på någon av mina två frågor, men jag får väl hövligt tacka statsrådet för att han läser upp en text om vad som har hänt. Tack för det!

Herr talman! Mina frågor i interpellationen var två. Den första frågan: Hur avser försvarsministern att stärka vårt försvars vinterförmåga? Inget svar, inte ens den minsta värdering av vårt försvars vinterförmåga. Fråga två: Ser försvarsministern några risker med att flytta ingenjörskompaniet från Norrbotten vad avser vår försvarsförmåga i vintermiljö? Inget svar heller på denna fråga. Försvarsministern konstaterar vad som hänt.

Herr talman! Det är anmärkningsvärt att försvarsministern inte har någon uppfattning i dessa frågor. Försvarsexpertis verifierar att utbildning och samövningar är ypperliga i Boden där de nu sker med de klimat- och vinterförhållanden som råder där. Det verifieras även av det stora intresse som utländska försvarsmakter visar genom att förlägga övnings- och testverksamhet till Norrbotten. Det är därför mycket märkligt att vårt eget försvar och Försvarsmakten drar sig undan och flyr området och att vår främste och ytterst ansvarige folkföreträdare, försvarsministern, konstaterar: Ja, de har flyttat.

Herr talman! Att utländsk försvarsmakt visar intresse för närvaro och övning i norra Sverige beror nog inte bara på ypperliga vinterövningsförutsättningar. Norra Sverige och Barentsområdet hör till världens rikaste råvaruområden. Det handlar om rika tillgångar på gas, olja, skog och vattenkraft, för att inte tala om oerhört rika mineraltillgångar. Det är klart att utländsk försvarsmakt vill öva och testa i den miljön. Att ha pejl på läget är inte fel.

Jag tror, försvarsministern, att vi får se upp. Risk för konflikter har det alltid funnits historiskt, var i världen vi än befunnit oss. Den höga risken har varit där i de råvarurika områdena.

Att vi alltmer från de folkvalda lämnar över beslut och handlingsutrymme till expertis och teknokrati har sina risker. Det sker alltmer i vårt samhälle, och det medför risker att vi gör så. Vi ser det inte minst inom den finansiella sektorn men även på en massa andra områden. När det gäller försvarsfrågorna ser jag betydande risker. Vi får se upp för en sådan utveckling.

Herr talman! Vår främste och högste folkföreträdare i försvarsfrågor är försvarsministern. Där måste engagemang och styrning finnas. Folkföreträdarna får inte abdikera i försvarsfrågorna.

Herr talman! Jag avslutar med några ord av den berömde finske generalen Mannerheim: När fienden står i väst, i öst, i nord och i syd gäller det att se upp.

Försvarets vinterförmåga är en viktig del i det, i helheten och i vår säkerhet, försvarsministern.

Anf. 50 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Herr talman! Jag noterar att både Leif Pettersson och Sven-Erik Bucht tror att de är bättre skickade att göra militära bedömningar än landets överbefälhavare. Det tror inte jag.

2004 års försvarsbeslut har gått ut, kan jag upplysa de båda socialdemokraterna om. Nu har vi höjt ambitionerna för försvaret betydligt. Försvarets förband ska klara svenskt klimat, inte bara vissa utan försvarets insatsorganisation. Det är alltså en ambitionshöjning jämfört med tidigare.

Socialdemokratiska regeringar lade ned 60 förband och verksamhetsställen under sin tid vid makten. Nu vill Sven-Erik Bucht och Leif Pettersson starta miljardnedskärningar på försvaret igen. 2 miljarder kronor vill de skära bort från försvaret, trots den retorik de just presterade. Det är totalt oförenligt med varandra. Skär man ned anslagen och samtidigt tar bort möjliga effektiviseringar för Försvarsmakten blir resultatet en lägre försvarsförmåga.

Regeringen fokuserar på operativ nytta och på hur vi stärker försvarsförmågan för att skapa användbara och tillgängliga förband här och nu. Vi gör den största reformen på decennier för att åstadkomma detta.

Jag kan säga till företrädare för Boden att kommunpolitiken kommer att spela en mycket viktig roll för att utveckla förbandsorternas attraktionskraft. Vi kommer de kommande åren att behöva rekrytera 4 000 unga människor per år. Totalt ska 16 000 unga människor anställas på heltid i Försvarsmakten. Lokala förutsättningar och samverkan med näringslivet lokalt kommer att spela stor roll för försvarets attraktionskraft och därmed för förbandsorternas utveckling. Det gäller till exempel hur man tar hand om boendemöjligheter för inflyttande soldater, jobb för medföljande, skolor för barnen, möjligheter till civil vidareutbildning och karriärväxling.

Enligt det underlag som låg till grund för Försvarsmaktens planering av den nya insatsorganisationen bedömdes att Bodens garnison kan komma att bestå av fem bataljoner, tre stående, alltså heltidsanställda i grunden, och två kontrakterade med deltidsanställda. Totalt kan dessa förband komma att behöva nyanställa 900 gruppbefäl och soldater i Boden. Hörde någon ett ljud om detta från Socialdemokraterna?

Det nya användbara försvaret kommer alltså enligt Försvarsmaktens nuvarande planering att innebära ca 900 ytterligare befattningar i Boden. Är ni emot eller för detta från socialdemokratisk sida?

Ni talar om 24, 26 eller 30 jobb som försvinner från Boden för att Försvarsmakten måste effektivisera när man tar fram den nya insatsorganisationen. Det är alltid tråkigt för de enskilda som påverkas, men målet måste vara att skapa förutsättningar för en expansion av försvaret i Boden. Är Socialdemokraterna över huvud taget beredda att bidra till detta?

Hur ska man tillsammans med Försvarsmakten skapa attraktiva förutsättningar för rekrytering och så att människor vill flytta till Boden? Jag tror att förutsättningarna är goda, men det kräver politisk samverkan.

Vad innebär Sven-Erik Buchts och Leif Petterssons budgetförslag som de kommer att rösta för här i riksdagen om några veckor för Boden? Jo, det innebär att var tredje soldat i den nya insatsorganisationen inte kan finansieras. För Boden betyder det 300 soldater färre än i regeringens förslag.

När får jag en interpellation från Leif Pettersson och Sven-Erik Bucht om hur Boden ska hantera att var tredje planerad soldat ska bort för att Leif Pettersson och Sven-Erik Bucht tycker att försvarsanslagen ska skäras ned med 2 miljarder kronor?

Anf. 51 LEIF PETTERSSON (S):

Herr talman! Det är inte en budgetdebatt vi har utan en diskussion om försvarets vinterförmåga, men visst skulle vi kunna ta en debatt om jobben med mera på grund av försvarets omorganisation.

Försvarsministern är väl medveten om att vi hade ett helt annat förslag när det gällde yrkesarmé än det förslag som gick igenom i riksdagen. Vårt förslag var att vi skulle fortsätta med värnpliktsarmé men från en helt annan utgångspunkt.

Denna debatt handlar dock inte om det utan om att ministern och politiken är på väg att ta ett steg tillbaka. Enligt min mening är detta helt fel. Det är, och har alltid varit, ett politiskt beslut som ligger till grund för den organisation som försvaret har i Sverige. Det vittnar om våra folkvaldas förmåga och vilja att vara med och ta ett ansvar för hur försvaret är organiserat. Detta ska ministern inte avfärda med några enkla meningar.

Att sedan ministern inte vill fatta beslut i dessa frågor är en helt annan sak. Men det duger inte att hålla på så, som jag sade i mitt tidigare inlägg. Det duger inte att gömma sig. Ministern måste våga ta frågan till riksdagens kammare för beslut.

I svaret hänvisas till en skriftlig fråga i detta ärende. Frågan är inte ställd av vem som helst utan av Folkpartiets talesman i försvarsfrågor, Allan Widman. Även han oroas av denna flytt och ifrågasätter starkt det beslut som Försvarsmakten själv fått ta i denna fråga. Jag delar Allan Widmans oro. Ministern verkar alltså inte ens ha de sina med på den handläggning han nu tillåter.

Det är ingen liten sak beslutet innebär. Det verkar vara det första testet på om det ska gå att överlåta besluten om försvarets organisation till Högkvarteret. Det finns många tecken som tyder på en sådan utveckling runt om i landet. Man förbereder i en rad steg en omläggning av försvaret i den riktning som Försvarsmakten själv har bestämt. Politiken ska inte göra sig besvär.

Jag var med på en föredragning av försvarsledningen i försvarsutskottet, där jag är suppleant, och just det nu nämnda kunde uppfattas som det bärande budskapet. För mig är detta skrämmande. När det gäller politikens möjlighet att påverka försvarets utformning måste man hävda att vi ska få vara med.

När det gäller vinterförmågan kan vi anställa hur många soldater vi vill i Boden. Men vad hjälper det om de inte har möjlighet att samöva med alla truppdrag? Jag kan inte tänka mig att försvarsministern ens i sin vildaste fantasi föreställer sig att ett förband från Småland ska komma upp till Norrbotten och samöva med förbandet där uppe. Det är dessutom inte möjligt, som jag sade tidigare, att göra detta på andra ställen än i Norrbotten.

När vi nu går denna väg med yrkesarmé, ett högkvarter som fattar beslut om organisationen och politiken som drar sig tillbaka, vad blir då

nästa större steg? Kanske ett allt närmare samarbete med Nato eller en förberedelse för medlemskap i Nato? Jag bara undrar.

Anf. 52 SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag vet att alla kommuner i Norrbotten har förmågan att ta emot nya resurser och se till att människor trivs och kan verka där. Oavsett om det gäller försvarsinsatser eller andra etableringar finns det bra förutsättningar – särskilt i Boden. Boden har aldrig haft den typen av problem.

Jag vill återkomma till min interpellation och mina frågor, för inte heller i sitt andra inlägg svarade försvarsministern på dem. Hur avser försvarsministern att stärka vårt försvars vinterförmåga? Och ser försvarsministern några risker med att flytta ingenjörskompaniet från Norrbotten i vad avser vår försvarsförmåga i vintermiljö?

Där flertalet utländska försvarsmakter visar intresse av att vara och öva drar vi oss undan. Där flyr vi, och försvarsministern svarar inte på de här frågorna.

Anf. 53 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Herr talman! Oj, nu blev det jobbigt! Man får inte prata budget för verksamheten i Boden. Den är tydligen helt oberoende av Försvarsmaktens budget. Tror verkligen Leif Pettersson att budgeten inte påverkar Boden och att Socialdemokraterna kan skära bort 2 miljarder kronor från Försvarsmakten utan att det påverkar verksamheten i Försvarsmakten?

Han har dessutom helt fel i sin beskrivning av sitt eget partis förslag. Socialdemokraterna är inte för en värnpliktsarmé. Socialdemokraterna vill ha anställda soldater och sjömän på hel- och deltid, men man saknar möjlighet att finansiera det. Det är bara för de första tre månadernas grundutbildning som Socialdemokraterna har pratat om värnplikt – inte för själva armén.

Leif Pettersson har också grundläggande fel när han säger att Högkvarteret självt beslutar om organisationen. Så är det inte alls. Riksdagen beslutar om ca 30 förband och verksamhetsställen, regeringen om fem, företrädesvis skolor, och Försvarsmakten om resten. Politiken ställer krav på Försvarsmakten och sätter mål som för all statlig verksamhet. Myndigheten själv – i Sverige har vi en ordning med självständiga myndigheter – avgör hur man bäst och effektivast uppfyller målen.

Herr talman! Jag tycker att de båda interpellanterna, Leif Pettersson och Sven-Erik Bucht, ska åka hem till Boden och förklara vad er budget betyder i nedskärningar. Ta ett torgmöte och berätta vad minus 2 miljarder betyder för försvaret i Boden. Ungefär var tredje soldat behöver försvinna i den nya insatsorganisationen bara på grund av Socialdemokraternas nedskärning på förbandsanslaget.

Min grundfråga till de båda interpellanterna är: Vill ni ha 900 nya befattningar i Boden, som Försvarsmaktens grundplanering såg ut, eller vill ni det inte? Ni verkar inte ens ha noterat att den stora utmaningen på våra förbandsorter nu inte är nedskärningar utan tvärtom att klara expansionen. Jag kan i alla fall notera att de båda interpellanterna inte vill finansiera expansionen vare sig i Boden eller någon annanstans.

Regeringen har faktiskt höjt ambitionen när det gäller vinterförmågan när vi säger att hela insatsorganisationen ska kunna hantera svenska

klimatförhållanden, alltså hur klimatet ser ut i hela Sverige. Det begränsas inte längre till en viss typ av förband som riksdagen detaljreglerar. Så var det i 2004-försvarsbeslutet men inte i 2009-försvarsbeslutet. I den nu gällande inriktningen nämns heller inte subarktisk förmåga eller någon annan utpekad klimatzon, utan man säger att insatsorganisationen ska kunna hantera svenska klimatförhållanden.

Subarktisk förmåga och förmågan att agera i vintermiljö kan i framtiden vidmakthållas genom att förband utbildas och regelbundet övas i kallare klimat. Det klimatet återfinns verkligen i Boden men också på andra håll i Sverige, och man kan också öva tillsammans med Norge eller Finland, som också har liknande förhållanden. Försvarsmaktens utbildnings- och övningsverksamhet kan i de fallen ses som en del av det nordiska samarbetet: Vi övar hos dem, och de övar hos oss. Där kan Boden säkerligen vara aktuellt.

De rödgrönas försvarsbudget går faktiskt ut på att skära bort 2 miljarder varje år genom att ta bort pengar från snart sagt varje anslag för försvaret. Likväl möter vi ständigt dessa interpellationer. Effektivisera ingenting, säger Socialdemokraterna. Fullfölj varje materielambition, säger Socialdemokraterna och låtsas inte om att de drar bort pengar för varje del. Det gäller för förbandsverksamheten – där kommer den stora nedskärningen – för internationell solidaritet och fredsinsatser, för forskning, för anskaffning av ny materiel och för vidmakthållande av materiel. Det man röstar för får också konsekvenser, särskilt för verksamheten i Boden.

Anf. 54 LEIF PETTERSSON (S):

Herr talman! Även i valrörelsen försökte sig Sten Tolgfors med understöd av en del moderatpolitiker i Norrbotten på konststycket att anklaga oss socialdemokrater för att i princip vilja lägga ned försvaret. Sten Tolgfors vet att det inte är sant, och han vet att vårt budgetförslag inte innebär några förbandsnedläggningar. Han vet också mycket väl att de förslag vi har när det gäller neddragningar är mycket väl definierade och på det sättet också finansierade.

Sedan talar han om svenskt klimat. Vad är svenskt klimat? Är det Skåne eller Norrbotten? Det är en viss skillnad mellan Skåne och Norrbotten, fast kanske inte just nu, för nu faller snön över Skåne medan det inte finns så mycket av den varan i Norrbottens kustland utan mer i inlandet, men det är ett extremt förhållande som inte råder i vanliga fall. Vilket klimat i Sverige är det som man ska öva under? Är det i Skåne? Är det därför man nu börjar flytta förband söderut, och är det därför man flyr Norrbotten?

Förmågan att samöva kommer inte att finnas kvar. Förmågan att bygga broar över frusna vatten vintertid finns inte kvar när ingenjörstrupperna inte längre finns i Norrbotten.

Dessutom är det enda stället i Sverige där vi har ett förband med subarktiskt klimat faktiskt Arvidsjaur. Subarktiskt klimat är ganska ovanligt i Sverige.

Herr talman! Efter den här debatten överväger jag starkt att anmäla försvarsministern till konstitutionsutskottet, så att man där får reda ut den här frågan. Det är den enda väg jag kan se.

Anf. 55 SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Min interpellation handlar om vår försvarsförmåga i vintermiljö. Jag tror inte att man behöver ha så mycket kunskap för att inse att om man övar i vintermiljö klarar man också av att ha en hög effektivitet när det gäller sådant försvar. Om striden ska föras i öken kan det vara bra att ha övat i öken. Om striderna ska föras i vinter- och subarktiskt klimat kan det nog vara effektivt att öva där.

Anf. 56 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Herr talman! Socialdemokraterna vill ta 810 miljoner från förbandsanslaget, och så säger man att det inte är sant att man vill skära ned! Nu hörde vi igen att det inte ska bli förbandsnedläggningar. Då finns det ju bara en sak, nämligen att skära på förbandsanslaget, det vill säga på antalet soldater, precis som jag hävdade i ett tidigare inlägg. Ska man ta över 800 miljoner från förband är det antingen grundorganisation eller antalet soldater det handlar om. Det kan inte vara något annat.

Det finns i de socialdemokratiska motionerna inte en rad om hur denna nedskärning ska genomföras. Man har i landets största parti inte ens väckt någon försvarsmotion i år!

Ambitionen är höjd så till vida att insatsorganisationen ska klara svenskt klimat. Det är Skåne, Norrland och allt däremellan. Det är heller inte korrekt att vi när vi ska strida i öken övar bara i öken. Den förra nordiska stridsgruppen övade faktiskt i Luleå. Extrema klimat ställer likartade krav på förbanden. Kyla kan faktiskt vara en lämplig miljö att öva i också för andra extremklimat, till exempel öken.

Genom att koncentrera ingenjörsutbildningen till Eksjö vill Försvarsmakten självständigt som myndighet samla ingenjörsfunktionen på ett ställe. Inget annat funktionsförband utbildas på två orter. Det vet man i Boden, för där finns artilleriutbildningen. Luftvärnsutbildningen finns i Halmstad, och trängutbildningen finns i Skövde. På så sätt förbättrar man möjligheterna att kompetensförsörja och vidareutveckla ingenjörsfunktionen i insatsorganisationen, och man tror sig också få rationalitet.

Bodens garnison planeras omfatta två mek-bataljoner, två artilleribataljoner och en jägarbataljon med ett antal hundra tillkommande befattningar, vilket skapar mycket goda möjligheter för Försvarsmaktens verksamhet i Boden. Det hör jag inte ett ljud om från Socialdemokraternas sida, sannolikt för att de inte kan finansiera det.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2010/11:77 om Nordiska stridsgruppen 2008

Anf. 57 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Herr talman! Torbjörn Björlund har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att liknande problem och fel som han menar fanns vid NBG 2008 inte uppstår igen. Vidare frågar Torbjörn Björlund om jag kan garantera att NBG 2011 håller sig inom de ekonomiska ramarna och slutligen om jag avser att vidta några åtgärder beträffande Försvarsmak-

ten för att förhindra ett upprepanande av misstagen i samband med NBG 2008.

Beslut om att Försvarsmakten skulle upprätta förmåga att delta i och leda en EU-stridsgrupp fattades under den tidigare socialdemokratiska regeringen 2004 och 2005. Under 2005 nära nog fördubblades NBG 2008 i storlek. Det ursprungliga antalet svenska soldater som den dåvarande regeringen planerade för var 1 100. Det steg under 2005 till nära 2 000, och det fanns inga begränsningar satta av den dåvarande regeringen.

NBG 2011 utgör en viktig del i den nya insatsorganisationen, och de förband som ingår i NBG 2011 är till stor del redan befintliga och kontrakterade. Regeringen har satt personalramen till 1 600 personer för NBG 2011.

Flera av bristerna som Riksrevisionen pekar på i sin rapport är redan kända. Efter beredskapsperioden 2008 gav regeringen i uppdrag till berörda myndigheter att redovisa sina erfarenheter av förberedelserna och från beredskapsperioden för NBG 2008. NBG 2008 sattes upp som en särskild anställd utlandsstyrka. Värnpliktsförbanden i den dåvarande insatsorganisationen kunde inte användas i en internationell insats, och varje gång en internationell insats skulle genomföras fick det byggas nytt från grunden. Detta är grunden till många av de brister som Riksrevisionen har identifierat i sin rapport. Erfarenheterna från NBG 2008 användes i arbetet med att ta fram en modern insatsorganisation med nya krav.

De problem som Riksrevisionen pekar på avseende kostnadsstegringen och den svaga kostnadsuppföljningen var ett resultat av flera faktorer där de stora hänförde sig till tiden före regeringsskiftet 2006, och där den dåvarande bristande ekonomistyrningen givetvis vägde tungt. Detta har Försvarsmakten i samverkan med Försvarsdepartementet och med stöd av Ekonomistyrningsverket vidtagit åtgärder för att motverka. Regeringen har fattat beslut om en rad uppdrag till Försvarsmakten och Ekonomistyrningsverket för att förbättra den interna styrningen och kontrollen inom myndigheten.

Regeringen har i arbetet med NBG 2011 begärt löpande underlag från Försvarsmakten avseende användbarhet och utveckling av den nordiska stridsgruppen. Materielanskaffningen till NBG 2008 byggde i stort på nyanskaffning vilket gjorde att full operativ förmåga inte nåddes förrän en bit in i 2008 på grund av försenade leveranser. NBG 2011 använder samma materiel som den övriga insatsorganisationen.

NBG 2011 är en väl fungerande stridsgrupp som kommer att vara redo den 1 januari 2011. Redan NBG 2008 var bland de dittills bästa stridsgrupper som stått till EU:s förfogande.

Anf. 58 TORBJÖRN BJÖRLUND (V):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Som vanligt är man lite tveksam och frågande inför de svar som man får från regeringen. De är ofta inte speciellt konkreta. Det finns mycket i svaret som jag tycker är svårt att läsa ut någonting av över huvud taget. Det finns ingen konkret redovisning av åtgärder från ministern, utan det pratas om olika åtgärder från Ekonomistyrningsverket med flera. Men vad har man gjort? Det är det som egentligen är grejen, tycker jag.

Prot. 2010/11:27
3 december

Svar på
interpellationer

Riksrevisionens rapport är en av de mest svidande kritiska skrifter som jag har läst när det gäller verksamhet i det här landet. Jag har i min interpellation radat upp de saker som det har varit tydligt att man har misslyckats fullständigt med. Det är naturligtvis inte bara den här regeringens fel. Men de här punkterna är viktiga, och det är viktigt att man lär sig av dem för att inte göra om samma misstag.

Det kan vara viktigt att ta med de punkter jag radade upp: Från början var det 1 100 soldater. Sedan blev det 2 350 soldater, alltså mer än en fördubbling. Kostnaden gick från 1 miljard till 4 miljarder, det vill säga ett fyrfaldigande av kostnaderna. Det är något slags löpande räkning, bara. Man delegerade bort materielbeställningar så att man knappt ens visste varifrån man tog grejerna. Materiel som var helt fel beställdes. Anställningsavtalen var oklara. Varken försvar eller regering visste hur många som verkligen skulle delta i aktionen och i Nordic Battlegroup 2008.

Samövandets och samordningens brast. Detta anmäldes inte till EU. Det är ett lysande exempel på invändningar som har funnits mot hela Nordic Battlegroup-konceptet, som vi också återkommer till. Detta kommer att vara någonting som vi följer med i. Vi har en övning 2011 och eventuellt en 2014 där Sverige ska vara ramnation. Det kan vara någonting som definitivt påverkar både vår och regeringens inställning till hur man sätter upp det hela. Transporter till stridsområdet fanns inte klart.

Regeringen har dessutom inte rapporterat tillbaka till riksdagen, vilket kanske är det mest grava felet. Riksdagen måste vara beslutandeinstans i alla frågor när det gäller Nordic Battlegroup. Det har varit något som man har missat och som har lyfts upp i kritiken mot Nordic Battlegroup 2011.

Frågan är hur färdig NBG 2011 är. Det är ungefär fyra veckor kvar innan den ska vara klar att sättas in den 1 januari. Det finns inget svar på frågan. I interpellationssvaret finns det inte något som helst konkret när det gäller vad som har gjorts för att detta ska vara garanterat och säkraställt.

Hur viktigt tycker Sverige att det är att vara ramnation? År 2011 kommer att vara ett riktigt test för om vi ska klara ut det här eftersom NBG 2008 blev ett så fullständigt misslyckande. Man måste därför visa om man verkligen klarar ut det här. Det har också Riksrevisionen sagt; man vidtar ingen konkret åtgärd nu, utan man kommer att följa upp NBG 2011 för att se om man har lärt sig någonting av det.

Vår grundläggande kritik är att konstruktionen Nordic Battlegroup i EU:s regi är en konstruktion som bryter till exempel mot Sveriges alliansfrihet. Det är en aktuell fråga också i dag. Hur pass alliansfria är vi egentligen i Sverige? Och vad utgör Nordic Battlegroup för del i det svenska försvaret som i så fall bryter mot detta? Det är en konkret fråga som jag egentligen inte får något svar på.

Man bygger in ett beroende av andra länder – av EU och kanske till och med av Nato så småningom. Det är en fråga som i botten ligger under interpellationen. Vart är vi på väg? Och vad kommer NBG 2011 att göra, att kunna göra och att vara tvungna att göra? Ska riksdagen fatta beslutet, eller kommer regeringen att göra det själv? Det är också en fråga som är oerhört viktig.

Jag tror att den viktiga frågan är just de här bitarna. Jag kommer tillbaka till frågan om finansiering, som också kommer att vara någonting som är grundläggande när det gäller att se vart vi över huvud taget är på väg med konceptet Nordic Battlegroup.

Anf. 59 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Herr försvarsminister! Försvarsutskottet har också träffat Riksrevisionen och fått ta del av den granskning man har gjort. Det är, precis som Torbjörn Björlund har sagt här, en rätt skarp kritik som riktas mot hur man formulerade NBG 2008.

Som skattebetalare har man all anledning att vara bekymrad, och jag är helt övertygad om att försvarsministern är lika bekymrad som en enskild ledamot från valkretsen norra och östra Skåne, över att något som är planerat att kosta 1 miljard i slutändan kommer att kosta 4 miljarder. Det är allvarligt.

Precis som Riksrevisionen säger är det också allvarligt att man inte kan klarlägga exakt vem som har fattat avgörande beslut och var de har fattats. Sätillvida är kritiken allvarlig. Utifrån ett skattebetalarperspektiv finns det all anledning att ta till sig av kritiken och att vidta åtgärder.

Det är intressant – och det är något som Torbjörn Björlund som vänsterpartist borde reflektera över, herr talman – att de beslut som fattades och den inriktning som påbörjades gjordes under det socialdemokratiska regeringsinnehavet som pågick fram till 2006. Då var Vänsterpartiet ett av stödpartierna. Det finns all anledning för Vänsterpartiet att självt reflektera över hur den dåvarande socialdemokratiska regeringen arbetade och verkade.

Herr talman! Det är mitt intryck att försvarsminister Sten Tolgfors sedan han blev minister har varit väldigt noga med att se till att Försvarsmakten får behövlig hjälp när det gäller ekonomistyrning. Det har också påpekats att till exempel Ekonomistyrningsverket har varit inblandat.

Sedan är det så, vilket också Riksrevisionen är väldigt tydlig med, att det inte finns något samband mellan Nordic Battlegroup 2008 och det som nu sker 2011. Man kan dra slutsatser och man kan lära sig, vilket är viktigt, men det finns ingen som helst kritik som man kan rikta mot Nordic Battlegroup 2011 baserat på det som har skett 2008. Det finns anledning att lära sig, reflektera och fundera kring detta.

Sedan konstaterar Torbjörn Björlund att Nordic Battlegroup 2008 aldrig användes av EU. Någonting som också har diskuterats inför 2011 är att trögheten och senfärdigheten knappast kan lastas den svenska sidan utan möjligtvis EU-strukturen. Det finns inga trögheter och segheter inom den svenska Försvarsmakten, inte inom det svenska Försvarsdepartementet och allra minst inom den svenska riksdagen om det kommer en begäran. Däremot finns det anledning att fånga den kritiken. Om man har den här typen av verktyg är det viktigt att man också är beredd att använda dem.

Herr talman! Det man avslutningsvis kan fundera på är om Vänsterpartiets kritik när det gäller Nordic Battlegroup 2008 i grunden handlar så mycket om NBG 2008, 2011 eller 2014, utan den är nog i grunden en kritik mot att man ska ha det verktyget.

Om ett par veckor kommer vi att diskutera Nordic Battlegroup 2011. Den fråga man ska ställa sig, och som Torbjörn Björlund ställde till försvarsministern, är: Hur viktigt är det att vara ramnation? Den omvända frågan kan ställas till Vänsterpartiet och Torbjörn Björlund: Hur viktigt är det att *inte* vara ramnation? Hur viktigt är det att *inte* vara en fullvärdig del av det europeiska samarbetet? Som jag bedömer det är det bara Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna som motsätter sig Nordic Battlegroup 2011.

Anf. 60 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Herr talman! Sverige är alliansfritt, säger Torbjörn Björlund. Det är fel. Sverige är militärt alliansfritt. Sverige är med i EU som har en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik sedan många år tillbaka, ca 15.

I de rödgröna uppgörelserna står Vänsterpartiet uttryckligen bakom solidaritetsförklaringen. Sverige kommer inte att stå passivt om ett annat EU-land eller nordiskt land drabbas av civil eller militär kris. Då kommer vi att agera.

Torbjörn Björlund kritiserar att transportererna för NBG 2008 inte var tillräckligt bra förberedda. Samtidigt röstade Vänstern emot när vi gick med i SAC, ett samarbete om tillgång till strategiska transportplan, C17.

Det är Försvarsmaktens tydliga uppfattning att NBG var väl förberett och hade goda förutsättningar att lösa sina uppgifter. Det är också den bild den internationella närvaron vid slutövningen lämnade. Bilden i EU är fortsatt att NBG 2008 trots brister, särskilt gällande ekonomin, är den kanske bästa av de stridsgrupper som hittills satts upp.

Torbjörn Björlund sade också att det inte bara är den här regeringens fel att ekonomin gick snett. Tack för det! Det var nämligen under 2005 som NBG 2008 fördubblades i storlek. Det var alltså under en socialdemokratisk regering då Vänstern utgjorde regeringsunderlag. Det var då det saknades politisk styrning. Det var då man gick upp till 2 000 soldater.

Han tar upp att Riksrevisionen påpekat brister i materiel- och personalförsörjningen. Riksdagen har beslutat om en ny materiel- och personalförsörjning för att få det effektivare, och Vänstern var emot.

NBG 2008 sattes upp inom ramen för den gamla insatsorganisationen där det krävdes en särskilt anställd utlandsstyrka därför att de förband Sverige hade inte kunde användas internationellt. Dem har vi åtgärdat, och Vänstern var emot.

NBG 2008 utgjorde faktiskt tvärtom början på arbetet med att ta fram en modern och användbar insatsorganisation.

Erfarenheterna av den här regeringens arbete med personalramen för NBG 2011 är helt annorlunda. Vi har satt en gräns på 1 600 svenskar. Den tidigare regeringen, som Torbjörn Björlund stödde, hade ingen sådan gräns, och då stack siffrorna i väg.

Från 2014 kommer vi att kunna sätta samman snabbinsatsstyrkor av redan befintliga stående och kontrakterade förband som alltså kan användas för alla försvarets uppgifter. Då blir kostnadsbilderna helt annan än tidigare. Det kommande årsskiftet avskaffas den särskilda utlandsstyrkan, och samma förband ska användas för alla försvarets uppgifter.

Jag hade varit försvarsminister i ett par månader när vi lade fram en skrivelse till riksdagen med en redovisning av NBG 2008. En specifik

insats med NBG kräver att vi återkommer till riksdagen, och då redogörs också för de specifika förhållanden som gäller för just den insatsen, till exempel insatskostnader.

Däremot har riksdagen inte fattat beslut om en specifik budget för den nordiska stridsgruppen. Det gör riksdagen inte heller för andra förband eller förmågor inom Försvarmakten, utan man fattar beslut om anslag och ramar för anslag, och regeringen har så klart informerat riksdagen om dem.

Ett antal av de saker som Riksrevisionen påpekar och som finns i interpellationen till mig om NBG 2008 har den här regeringen åtgärdat och Vänsterpartiet aktivt röstat emot.

Anf. 61 TORBJÖRN BJÖRLUND (V):

Herr talman! Vi ska återkomma till ekonomin. Först och främst vill jag säga att det här beslutet om Nordic Battlegroup var något som Vänsterpartiet inte var med om, om jag är rätt underrättad. Vi har alltid varit emot konceptet med Nordic Battlegroup och EU:s militarisering, för det handlar om den. Det innebär att EU ställer krav på medlemsländerna att sätta upp militära styrkor, och det innebär alltså att vi per definition inte är militärt alliansfria. Det kan naturligtvis diskuteras om det är en semantisk debatt om ord och hårklyverier hit och dit.

Vänsterpartiet har tagit ansvar för en väldigt massa saker, men jag anser att vi inte har något ansvar för just Nordic Battlegroup. Det innebär också att vi har större möjlighet att i vår ekonomiska styrning, vårt ekonomiska tänkande, göra andra saker.

En sak som vi har drivit och som det faktiskt finns ett korn till i det rödgröna samarbetet är värnplikten. Värnplikten har varit en väldigt stabil och grundläggande verksamhet för svenskt försvar. Det gäller även internationella insatser, inte minst FN-uppdrag, genom åren. Då har vi varit alliansfria och i stället haft i uppdrag att vara fredsbevarande, vilket har varit en bra inställning och ett bra ingångsvärde för svensk militär också.

Vi är väldigt noga med att säga att vi inte vill delta i den här militära sidan av EU. Vi vill inte vara med i Nato. Det har vi varit tydliga med hela tiden, oavsett om det har varit en socialdemokratisk regering eller en borgerlig regering.

Vår helhetssyn är just den att vi måste ha en annan inriktning på försvaret där det inte finns plats för Nordic Battlegroup, och framför allt inte ekonomiskt. I våra budgetförslag tar vi fram olika saker som vi kan göra, och Nordic Battlegroup finns inte med i de beräkningarna.

Det handlar om just detta att det kostar så mycket. Vi vet fortfarande inte vad det kommer att kosta med en yrkesarmé. Det har kommit en rapport om att det inte går att räkna ut det. Kostnaden för Nordic Battlegroup, som bygger på en yrkesarmé, kommer inte heller att kunna redovisas utifrån det. Det finns inga konkreta siffror. Ministern har inte redovisat något när det gäller ekonomistyrning som visar vad som har gjorts – det är bara ord. Jag tycker att det är ett dilemma när det gäller just ekonomin.

Det kommer att kosta. Vi vet att det kommer att kosta mer än vad man egentligen sätter upp i något slags mål och ramar.

Att vara ramnation, där man tar ett stort ansvar för uppsättandet av Nordic Battlegroup, ekonomi, inriktning, materiel och sådana saker, är ett väldigt starkt incitament för att påvisa att Sverige inte längre är militärt alliansfritt, menar jag.

Vi har naturligtvis ett ansvar. Vår helhetssyn gör att vi inte har deltagit i beslut som har att göra med de bitar som gäller transporter av trupper och sådant eftersom det inte ingår i vårt koncept. Det ingår inte i vår helhetssyn på hur Försvarsmakten ska fungera.

Om vi på något sätt ska kunna få en ekonomi i balans och för att inte skattebetalarnas pengar – den här regeringen är väldigt noga med att poängtera att det är skattebetalarnas pengar – ska rinna i väg på saker som vi inte vet vad de kostar måste vi faktiskt sätta upp en budget och hålla den. Det ska bli intressant att se om nästa Riksrevisionsrapport om NBG 2011 visar på samma brister eller om man har lyckats lära sig något.

Det som ministern säger ger i varje fall mig inte något förtroende för att det kommer att bli så. När vi inte vet vad en yrkesarmé kommer att kosta jämfört med värnpliktsarmén och i det konceptet Nordic Battlegroup är jag tvärtom väldigt ängslig och rädd för att det kommer att bli någonting som kostar en massa pengar och inte får den effekt som vi vill ha.

Anf. 62 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Det är en glädjens dag när Torbjörn Björlund och Vänsterpartiet ger uttryck för ett strikt skattebetalarperspektiv. Det gläder mig som företrädare för Moderaterna väldigt mycket. Jag delar synen att vi ska vara väldigt försiktiga med skattebetalarnas pengar. Därför är en del av det Riksrevisionen har pekat på av erfarenheterna från den tidigare nordiska stridsgruppen och hur den kom att utformas 2004, 2005 och inemot 2006 viktiga slutsatser att dra. Det är samma sak när Torbjörn Björlund pekar på den kommande personalförsörjningen i Försvarsmakten. Det finns naturligtvis varningens rop. Men det är långt fram i tiden.

Det andra som också är viktigt att ta med sig är hur man använder sina resurser på ett effektivt sätt. Vad vi nu är på väg att göra med Sveriges försvar är att få en snabbare och mer ändamålsenlig organisation. Det handlar inte bara om hur mycket pengar man anslår. Det handlar också om hur man använder de pengar som anslås.

I grunden handlar det om det Torbjörn Björlund har varit inne på flera gånger i sina kommentarer, nämligen huruvida man vill se den här typen av kollektiv säkerhet och samarbete med andra eller inte. Då kan man naturligtvis använda information och fakta som förstärker ens egen kritiska hållning. Jag har respekt för det även om jag inte delar Torbjörn Björlunds, Vänsterpartiets eller Sverigedemokraternas syn på att man ska vara avvaktande till den nordiska stridsgruppen 2011.

Det är viktigt att man bygger upp den här typen av kollektiva säkerhetsarrangemang. Det är viktigt att man också inser att vi tillsammans med andra länder – i det här fallet Estland, Irland och Finland – löser gemensamma problem och antar gemensamma utmaningar och att man inte står passiv inför humanitära katastrofer. Där finns en skillnad, herr talman.

Anf. 63 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Herr talman! Den nordiska stridsgruppen handlar som Sveriges alla internationella insatser om internationell solidaritet i praktiken. Sverige vill ambitiöst ta sin del i ansvaret för fred och säkerhet för att kunna bemöta humanitärt oacceptabla situationer och hindra kriser från att eskalera till rena konflikter.

Det handlar om att EU inte längre behöver stå vid sidan av och titta på om en situation urartar i humanitär katastrof eller konflikt. Snabbinsatstyrkorna skapades som svar på konkreta behov och situationer. Man kan fota det i sitt eget tänkande utifrån olika situationer.

Vi såg i Rwanda hur 800 000 kunde hackas ihjäl på mindre än ett kvartal. Vi har sett i Kongo hur snabbt det kan gå med eskalering och humanitärt oacceptabla situationer och i konflikter i Västafrika och liknande.

Förut hade inte Västeuropa, Europa eller kanske hela västvärlden tillgänglighet nog i sina förband för att kunna agera så snabbt som en sådan situation kräver. Nu finns den förmågan i EU.

EU kan agera om den politiska viljan finns. Men Vänsterpartiet saknar den politiska viljan. Man är aktivt emot att vi har förmågan att snabbt kunna göra en skillnad för fred och solidaritet och att stoppa humanitärt oacceptabla situationer.

Vi är för att Sverige tar ansvar för internationell fred och säkerhet både med snabbinsatstyrkor och med regelmässiga internationella insatser. Det är vårt sätt att visa internationell solidaritet i praktiken.

Herr talman! Det är jättebra att interpellanten Torbjörn Björlund så tydligt lyfter fram att Vänsterpartiet är emot snabbinsatstyrkan. Den här interpellationen handlar inte om välvilja från Vänsterns sida att hjälpa till och se till att det blir bättre i framtiden. Man är emot. Det är vad det handlar om.

Vi ser också hur Vänsterpartiet – och vi utgår från att interpellanten representerar Vänsterns syn – har omdefinierat vad militär alliansfrihet är. Det handlar per definition om att vi inte ingår ömsesidiga försvarsförpliktelser och garantier. Det handlar inte om att utesluta internationellt militärt samarbete i övrigt, särskilt inte i internationella krishanteringsinsatser.

Den insatsorganisation och det försvar som Vänstern vill ha med värnpliktsförsvar var per definition olaglig att använda utomlands. Det var därför som vi tvingades att bygga ett separat försvar med en särskilt anställd utlandsstyrka. Det var därför vi tvingades bygga NBG 2008 nytt från grunden. Det var inte lagligt att använda de förband som Försvarsmakten redan hade. Det var också därför det kostade så mycket pengar. Man hade ett föråldrat materielförsörjningssystem och behövde nyanskaffa materiel. Man använde inte samma materiel som fanns i insatsorganisationen.

Angående interpellantens påståenden om ekonomin i övrigt sade han att det bara är ord. Om det bara är ord att få ekonomin i balans kan jag tala om att vi vände ett underskott på 1 ½ miljard till ett överskott på plus 2 ½ miljarder för bara något år sedan. Vänsterpartiet vill tillsammans med De rödgröna skära ned 2 miljarder i försvarets ekonomi. Jag utgår från att om man själv får bestämma, vilket man verkar vilja göra nu igen,

kommer man att återgå till de mångdubbelt större nedskärningar på försvaret som man tidigare stod för.

Vi menar att det är viktigt inte minst humanitärt att EU har en snabbinsatsförmåga. Vi tar ansvar för det. Vi ska självfallet se till att den förmågan byggs så effektivt som möjligt. Men Vänstern är emot både ambitionen och de pusselbitar som behövs för att få en ökad effektivitet också vad gäller att sätta upp förband för internationella insatser.

Anf. 64 TORBJÖRN BJÖRLUND (V):

Herr talman! Det är nog så, ministern, att vi har väldigt olika syn på vad Sveriges försvarsmakt ska göra och klara av. Nordic Battlegroup är en av de saker vi definitivt inte vill ha. Frågan är vad som är snabbast och ändamålsenligt och om värnpliktsarmén ändå inte var en väldigt bra grund att stå på.

Vi har klarat av väldigt många snabba insatser under FN:s flagg under många år. Det har inte varit några problem att göra fredsbevarande och framför allt humanitära insatser. Det har varit vår springande punkt i Vänsterpartiet genom hela historien att göra de sakerna.

Det man gör här är att man inte kan bestämma själv var det sätts in. Vi ska inte gå in på Afghanistankriget. Men det finns vissa saker som pekar på att det kan hända saker som gör att man går in och blir stridande förband och där man inte vet att det blir humanitärt utan det blir på något annat sätt. Det är definitivt en springande punkt även för oss.

Hans Wallmark är lite för provocerande med det han sade om Sverigedemokraterna. Vi har ingenting med dem att göra. De får tycka vad de vill. Vi tycker vad vi vill. Det vill jag redovisa.

Bitarna med yrkesförsvaret är, utifrån de rapporter som kommer, inte alls billigare än värnpliktsarmén. Det är inte heller säkert att det blir bättre. Det finns ingenting som pekar på det. Vi har inte sett några resultat än av de insatser som ska göras och hur det ser ut i Sverige.

Det vi har sett är att man inte kan beräkna vad vare sig Nordic Battlegroup eller yrkesförsvaret kommer att kosta. Det kommer säkerligen att bli dyrare. Det är vad rapporterna som har kommit hittills pekat på.

Vår grundläggande kritiska inställning till EU gör också att vi inte alls är intresserade av att bygga något slags militärt EU tillsammans och att vara en del av en militarisering av EU. Det är ingenting som Sverige har någon nytta av som nation, och det svenska folket har det definitivt inte.

Anf. 65 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Herr talman! Vi har fundamentalt olika syn, Torbjörn Björlund och jag, på internationell solidaritet. Han tror att det innebär att hålla högtidstal och sedan ställa sig vid sidan av, att bevara varje problem i det gamla försvaret och stå passiv om världen blöder och därtill kräva stora nedskärningar av försvaret.

Han talar om militarisering av EU. Är det när vi beskyddar FN:s matleveranser till civila i Somalia som en och en halv miljon människor är beroende av? Det är vad vi gör i insatserna i Atalanta. Det är den militarisering av EU som Vänstern säger att man är emot.

Är det till exempel insatsen i Tchad för att skydda flyktinglägren som EU gjorde för ett par år sedan? Är det om det skulle komma – Gud för-

bjude – en humanitär krissituation någonstans i vår omvärld som snabbt riskerar att eskalera upp till konflikt?

Är det solidaritet att säga att det får någon annan sköta, eftersom Sverige ska stå bredvid? Det är Väns terns uttolkning av internationell solidaritet.

Vi har inte, herr talman, använt värnpliktsförband i de insatser som interpellanten tar som exempel. Tvärtom har det varit anställda soldater och sjömän i en särskild anställd utlandsstyrka. Då är det okej för Väns tern att ha anställda soldater och sjömän, men det ska inte vara effektivt och det ska inte vara förenat med kvalitet. Och vi ska inte kunna använda samma förband för försvaret av Sverige och svenska värden i Sverige, i närområdet och internationellt, utan man ska hålla isär det och bevara de gamla problemen.

Jag menar att den nordiska snabbinsatsstyrkan är ett gott exempel på att Sverige vill spela en roll för fred, stabilitet och säkerhet i världen. Jag beklagar att Väns tern är emot det, men det är bra att det tydliggörs. Interpellationen handlar inte om att få NBG att fungera effektivare och med högre kvalitet, att bättre och snabbare kunna göra en insats. Den handlar om att Väns tern är emot det.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2010/11:74 om svenska företag och folk rätten

Anf. 66 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Herr talman! Jonas Sjöstedt har frågat utrikesministern vilka åtgärder han är beredd att vidta för att få till stånd en oberoende utredning om Lundin Oils/Lundin Petroleums/Lundinkonsortiets/Africa Oil Corporations olje- och gasutvinning i Sudan, Etiopien och Puntland.

Vidare frågar Jonas Sjöstedt vilka åtgärder utrikesministern är beredd att vidta för att säkerställa att dessa företag uppfyller sina skyldigheter enligt fredsavtalet mellan parterna i konflikten om Sudan, Comprehensive Peace Agreement, och betalar en skälig gottgörelse till offren. Jonas Sjöstedt frågar också vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att förebygga att svenska företag i framtiden medverkar till att förvärra militära konflikter och/eller medverkar till kränkningar av krigets lagar och grundläggande mänskliga rättigheter.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Vad gäller fredsavtalet CPA ankommer det på parterna att med internationellt stöd genomföra överenskomna åtaganden. CPA:s föreskrifter om hanteringen av oljetillgångar som finns i södra Sudan och i gränsområdena mellan norr och söder finns också reglerade i den övergångskonstitution som har samma giltighetsperiod som CPA. När det gäller enskilda företags skyldigheter, såsom det regleras i fredsavtalet, är det alltså ytterst parterna som har till ansvar att säkerställa att dessa skyldigheter uppfylls.

EU är en central aktör när det gäller stöd till efterlevnaden av fredsavtalet. Sverige ingår också i den krets länder som deltar i det internat-

ionella stödprogrammet för CPA:s efterlevnad. Den löpande övervakningen av fredsavtalets genomförande sker dels inom ramen för Assessment Evaluation Commission, där EU har en plats, dels av FN:s mission till Sudan, Unmis. Unmis har bland annat följt efterlevnaden lokalt av den del av CPA som reglerar villkor för oljesektorns förvaltning och utveckling.

Åklagare på den internationella åklagarkammaren i Stockholm beslöt i juni 2010 att inleda en förundersökning om brott mot den humanitära rätten i Sudan under åren 1997–2003. Inom denna förundersökning kommer man även att utreda om det finns svensk anknytning till misstänkt brottslighet i Sudan. Det finns däremot inga planer på att tillsätta någon särskild svensk utredning för att studera enskilda företags verksamhet i Sudan, Etiopien och Puntland.

Den svenska regeringen uppmuntrar näringslivet att ta socialt och miljömässigt ansvar, inte minst i länder där den nationella lagstiftningen är bristfällig. Sverige stöder utvecklandet av olika instrument för företag för att underlätta detta.

När det gäller företags agerande i postkonfliktländer, och i länder där konflikt råder och krigets lagar och mänskliga rättigheter riskerar att kränkas, ger verktyg framtagna av bland annat OECD och FN:s Global Compact praktisk vägledning.

Sverige genomförde under sitt EU-ordförandeskap en konferens om Corporate Social Responsibility baserat på ett arbete som tas fram inom ramen för FN:s råd för de mänskliga rättigheterna angående mänskliga rättigheter och transnationella företag. Detta arbete förväntas utmynna i riktlinjer för företag och stater och antas under våren 2011 av FN:s råd för de mänskliga rättigheterna.

Det är den svenska regeringens ambition att ett sådant ramverk ska kunna bli en tydlig vägledning för såväl företags som staters engagemang på området för företagens samhällsansvar. Det är vidare regeringens förhoppning att den nu inledda uppdateringen av OECD:s riktlinjer för multinationella företag ska kunna ge god vägledning för de företag som investerar i stora projekt som kan komma att beröra flera aktörers intressen. OECD:s uppdatering av dessa riktlinjer förväntas bli antagna i maj 2011.

FN:s Global Compacts tio principer på områdena mänskliga rättigheter, miljö, arbetsvillkor och antikorrupktion är också vägledande för företags samhällsansvar. Sverige är en av de större bidragsgivarna till Global Compact. Global Compact publicerade i juni i år en vägledning för ansvarsfullt företagande i områden som är berörda av interna konflikter och högriskområden. En sådan vägledning kan också vara till gagn för att företag uppträder korrekt och hänsynstagande i affärlivet.

Anf. 67 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Jag tackar handelsminister Ewa Björling för hennes svar i denna mycket allvarliga fråga. Samtidigt som jag tackar för svaret beklagar jag regeringens ovilja att utreda de mycket allvarliga anklagelserna och de mycket allvarliga bevisen som finns för de brott som begåtts i samband med oljeutvinning i Sudan.

Mina tre frågor, min interpellation, handlar i grunden om folkrätt. När konsortiet, där det svenska Lundin Oil ingick som en av tre parter, gavs

rätten att borra efter olja i Block 5 A i Sudan släppte den sudanesiska regimen loss sin militär, sina bombplan, sina miliser, sina soldater. De fördrev, de terroriserade, de dödade stora delar av den lokala befolkningen. Det finns ett mycket omfattande och dystert dokumentationsmaterial över mord, fördrivning, våldtäkt och förstörelse av egendom i området.

Som jag ser det är detta en folkrättsfråga eftersom det handlar om ett svenskt företag, Lundin Oil, som deltar i ett konsortium som fortsätter med arbetet trots de uppenbara folkrättsbrotten. Något som därför förvånar mig beträffande svaret är att det inte är den minister som ansvarar för folkrätt, Carl Bildt, den minister som jag ställt interpellationen till, som svarar. I stället svarar den minister som handhar handelsfrågor.

Min första uppföljningsfråga till ministern är därför: På vilken bedömning vilar det att det skulle vara en handelsfråga när det handlar om folkrätt i Sudan, när det i själva verket är en fråga som lyder under utrikesministerns ansvarsområde?

När det gäller fredsavtalet CPA stadgar det att de oljebolag som har varit aktiva i dessa områden ska betala gottgörelse till offren. Lundin Oil har ännu inte betalat någon gottgörelse till anhöriga till de många döds-offren och till andra som drabbats av konflikten. I sitt svar anger regeringen att man inte ser det som sin uppgift att påverka betalningen till offren. Låt mig därför i stället fråga så här: Har regeringen någon åsikt i frågan? Anser regeringen, tycker regeringen, att Lundin Oil bör betala gottgörelse till offren i enlighet med CPA-avtalet? Jag frågar alltså inte efter en aktivitet eller en åtgärd, utan jag frågar efter en åsikt från regeringen. Tycker regeringen att Lundin Oil ska betala?

Sverige är, som ministern nämnde, aktivt på en rad områden för att företag ska respektera internationell rätt, humanitär rätt och mänskliga rättigheter när de är aktiva i olika områden. Det är ett viktigt arbete, men man har naturligtvis högre trovärdighet i det arbetet om man själv ingriper mot företag från sitt eget land som är indragna i verksamhet där det begås folkrättsbrott. Det är här jag menar att regeringens trovärdighetsproblem uppstår.

I sitt svar talar ministern om FN:s Global Compact. Men Lundin Oil bryter ju mot Global Compact! Är det då inte ett trovärdighetsproblem att samtidigt som Sverige agerar för humanitär rätt och folkrätt gör man ingenting för att utreda när så allvarliga anklagelser om brott mot folkrätten faller på ett svenskt företag?

Anf. 68 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Herr talman! Låt mig börja med att tacka Jonas Sjöstedt för en viktig interpellation i ett mycket viktigt ämne. Låt mig också börja med att säga att jag ser allvaret i den situation som Sudan befinner sig i och dessutom har befunnit sig i under flera års tid.

Men vad som faktiskt har hänt i Sudan utreds av den internationella åklagarkammaren och är inget som regeringen ska eller bör lägga sig i, utan det är en utredning som pågår och som vi så småningom kommer att få ta del av allihop. Vi får se vilket resultat det blir, men där befinner vi oss inte i dag.

Låt mig säga att regeringen naturligtvis inte uppmuntrar svenska företag att handla med alla överallt – det vill jag ha sagt tydligt. Jag vill också vara tydlig med att vi följer EU:s och FN:s sanktioner, där sådana

finns, men dessutom påpeka vikten av att tidigt kunna finnas i svåra länder, att kunna finnas i postkonfliktländer för att kunna vara med och påverka till en mer positiv verklighet för många människor.

Jag är också mycket stolt över att svenska företag generellt är mycket bra på CSR, Corporate Social Responsibility, just den del som handlar om mänskliga rättigheter, arbetstagarens rättigheter på arbetsplatsen, antikorrupktion och miljöhänsyn. Jag har själv sett många goda exempel på det under mina resor ute i världen, där svenska företag i många fall arbetar på ett utmärkt sätt. Det gäller inte minst i Afrika, där det också handlar om hiv/aids-policy och hur man undviker stigmatisering och hur man ser till att det verkligen är arbetstagarens rättigheter som gäller.

Jag har precis kommit hem från Pakistan. Jag kom i går. Där har jag tittat på en ny anläggning som är byggd utanför Lahore. Det är Tetrapak som har byggt den. Det är ett utmärkt exempel på hur svenska företagare agerar ute i världen.

Jag ser inte att regeringen har något trovärdighetsproblem med detta, och vi avser inte att tillsätta någon särskild utredning, utan nu är det den internationella åklagarkammaren som gör en utredning. Det är inget som regeringen ska delta i just nu. Vi ska snarare verka via EU och se till att fredsavtalet uppfylls och även säkerställa att de parter som finns i det fredsavtalet ser till att skyldigheter och rättigheter efterlevs.

Anf. 69 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Jag tackar ministern för denna del av svaret, och jag väljer att börja med den sista delen av svaret, där ministern säger att det viktiga är att fredsavtalet i Sudan, CPA, efterlevs. Där är jag helt enig med ministern. Det gäller också att de parter som är berörda ska uppfylla sina förpliktelser.

Då vill jag gärna anknyta till den fråga som jag ställde: Är det regeringens åsikt att Lundin Oil bör betala skadestånd till dem som har drabbats av konflikten? Det räcker med ett kort svar, till exempel ja eller nej, på den frågan.

Ministern talar om behovet av att vara tidigt i postkonfliktområden. Det kan jag hålla med om. Ekonomisk utveckling och investeringar är i många områden i världen avgörande för att komma vidare i en demokratisk utveckling.

Problemet i Sudan har snarare varit att oljeutvinningen har varit kopplad till att starta konflikter. Det var när man tilldelade konsortiet rätten att utvinna olja och när de skulle dra sina vägar som konflikten eskalerade och som man släppte loss trupperna i Sudan. Jag menar att det i det här fallet inte är en korrekt beskrivning av verkligheten.

Jag skulle vilja återkomma till de frågor som jag ställde.

Den första är: Varför svarar inte utrikesminister Bildt? Han är i regeringen ansvarig för utrikespolitik och folkrätt. Det är till honom som jag har riktat interpellationen. Vilken är den underliggande bedömningen hos regeringen som gör att man väljer att se detta som en handelsfråga och låta handelsministern svara på en uppenbar fråga om folkrätt?

Och som jag frågade tidigare: Ska Lundin Oil betala skadestånd eller inte?

Det finns många verktyg som ett land kan använda för att se till att dess företag uppträder efter högsta tänkbara etiska standarder. I vissa

länder låter man pensionssparandet ha striktare etiska regler. I USA och Kanada finns företag som har exploaterat olja i den här typen av området, och från de företagen har investerare dragit tillbaka sina investeringar eftersom de har etiska regler. Man kan se på den norska oljefonden, som också har relativt strikta etiska regler.

Anser ministern kanske att man skulle ha ett striktare regelverk för exempelvis AP-fonderna, som har varit en av ägarna i Lundin Oil, så att man inte investerar pensionsspararnas pengar i företag som är indragna i folkrättsbrott?

Jag har ytterligare en fråga. Det gäller informationspengar. Man gör om informationspengarna i det svenska biståndsarbetet så att de inte längre kan sökas av enbart frivilligorganisationer utan även av andra organisationer. Det har vid flera tillfällen förekommit uppgifter om att den Lundinägda stiftelsen Lundin for Africa nu ska få pengar från svenska biståndsmedel för sin informationsverksamhet. Jag undrar: Kan det verkligen vara korrekt?

Anf. 70 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Herr talman! När det gäller interpellationer och skriftliga frågor är det regeringen som avgör vem som svarar. I det här fallet ser vi att frågan handlar om ett företag, ansvaret för CSR-frågorna ligger hos mig, och som jag ser det var detta det centrala i interpellationen. Det är också det arbete som jag bedriver tillsammans med övriga i regeringen för att svenska företag ska bete sig på ett etiskt och korrekt sätt ute i världen.

Men jag vill också vara tydlig med att säga – som jag har gjort hela tiden – att CSR-frågorna är företagsdrivna och företagsägda. Vad regeringen kan göra är att lyfta frågan och lyfta vikten av den och se till att vara med och påverka i Global Compact i FN, se till att det finns strikta riktlinjer som bör följas när det gäller OECD och också för företagen påpeka vikten av att detta mer och mer är ett konkurrensverktyg, vilket jag också har sett ute i världen.

När vi började aktualisera frågan på ett tydligare sätt var det nog ganska många som tyckte att det var något som ligger utanpå för företaget, något som är extra. Men i dag är situationen helt annorlunda. Fler och fler stora, internationella företag har verkligen fått upp ögonen för hur viktigt CSR är. Det gäller framför allt våra svenska företag, som man ser är bland de bästa i världen på att bedriva den här typen av arbete, vilket jag är glad för.

Men återigen: Det måste vara företagsdrivet, och det är företagen själva som ansvarar för detta. Regeringen går inte in och har åsikter i specifika fall. Det gäller även Lundin Oil.

I det här fallet måste vi först se vad som egentligen har hänt i Sudan. Det finns många andra fall ute i världen där det är viktigt att få information, att klargöra och se hur det ser ut innan man agerar. Det sätt som regeringen arbetar med den här frågan på är på ett generellt plan. Det var också därför det var viktigt för oss att under ordförandeskapet lyfta frågan på ett tydligt sätt och också se till att fortsatta ordförandeskap driver frågan vidare.

När det handlar om CSR har vi också ett väldigt bra samarbete med flera andra EU-länder, som Danmark, och med Norge, som inte är med i EU. Det gäller framför allt nordiska företag som verkar i Afrika.

Det var också en fråga om biståndet. Där ska jag vara ärlig och säga att jag inte har något specifikt svar på den i dag. Men jag kan mycket väl ta reda på det och återkomma till Jonas Sjöstedt.

Anf. 71 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Jag tackar ministern för hennes svar, och jag tackar särskilt för den goda viljan att ta reda på uppgiften om Lundins stiftelse skulle vara aktuell för informationsmedel från biståndsbudgeten.

Jag menar att det finns ett grundläggande trovärdighetsproblem för Sverige när vi i internationella förhandlingar hävdar att man ska ha ett humanitärt ansvar och ett ansvar för mänskliga rättigheter från stora företag samtidigt som vi har ett svenskt företag som står inför sådana här grava anklagelser, som är fallet med Lundin Oil.

Som ministern mycket riktigt påpekade utreds detta nu av den internationella åklagarkammaren i Stockholm, som har inlett en förundersökning om huruvida det har begåtts brott mot den humanitära rätten i Sudan och om det finns en svensk anknytning till de här brotten.

Självklart kan varken jag eller en minister föregripa en rättslig prövning av om någon kommer att bli fälld eller inte. Men jag skulle ändå vilja ställa två mer principiella frågor.

Om företrädare för Lundin Oil, styrelseledamöter, fälls efter den här utredningen, kommer regeringen då att kräva av Lundin Oil att de bidrar ekonomiskt för att gottgöra offren? Kommer man då att agera, så att säga, för att de ska göra det?

Som vi alla i den här kammaren vet var en av styrelseledamöterna i Lundin Oil utrikesminister Carl Bildt – jag säger ”var”, för han sitter inte längre i styrelsen. Kan Carl Bildt fortsätta att vara Sveriges utrikesminister om företrädare för Lundin Oil fälls för brott mot humanitarrätten?

Anf. 72 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Herr talman! Frågan ”om” är en hypotetisk fråga. Som jag ser det får regeringen ta ställning till detta och besluta hur man ska agera när man har all information och när utredningen är färdig.

Men i frågan om biståndet återkommer jag till Jonas Sjöstedt. Jag ska titta vidare på de detaljerna. Det är inte min portfölj. Därför har jag heller inget detaljsvar i dag.

Jag anser att den svenska regeringen och inte minst de svenska företagen, generellt, har en hög svansföring när det handlar om CSR, Corporate Social Responsibility. Den svenska regeringen har också framhållit detta under flera år i arbete ute i världen.

Förutom de processer som jag har nämnt tidigare i mitt svar till Jonas Sjöstedt kan jag passa på att nämna att Sverige stöder organisationen EITI, Extractive Industries Transparency Initiative, som ett led i att få ökad transparens för att se till att man får in mer Corporate Social Responsibility i gruvindustrin, främst, som också är ett stort problemområde i många afrikanska länder.

Regeringen arbetar mycket med de här frågorna. Och vi är stolta över våra svenska företag, generellt, ute i världen som arbetar på ett väldigt bra sätt med de här frågorna. Men som jag sade tidigare: Vi ska inte handla med alla överallt. Majoriteten av våra företag betar sig på ett föredömligt sätt, men det kommer naturligtvis alltid att finnas undantag.

Däremot kommer regeringen inte att gå in i specifika företagsfrågor när det gäller detta, utan det handlar om att driva frågan framåt när det gäller vikten av CSR, mänskliga rättigheter, arbetstagarens rättigheter, antikorrup­tion och miljöhänsyn.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2010/11:27
3 december

Svar på
interpellationer

11 § Svar på interpellation 2010/11:81 om insatser för ökad export

Anf. 73 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Herr talman! Carina Adolfsson Elgestam har frågat mig om jag avser att vidta några konkreta åtgärder för att stärka svensk export och hur jag avser att säkerställa att Exportrådet även med minskade anslag ska kunna leverera en kompetent och omfattande rådgivning inför små och medelstora företag.

Herr talman! Exportfrämjandet spelar en viktig roll för svensk export och är därmed en viktig del av regeringens politik för en bättre tillväxt och sysselsättning i Sverige. Exportutredningen (2008:90) slog fast att det svenska statliga exportfrämjandet motsvarar företagets behov och täcker marknadsmisslyckanden. Det här är välkommet, men regeringen strävar givetvis ändå efter att förbättra exportfrämjandet ytterligare.

Grunden för en framgångsrik svensk export utgörs av ett gott näringsklimat, global frihandel och en öppen inre marknad inom EU. Regeringen har genomfört en mängd åtgärder för att förbättra de grundläggande villkoren för företagen. Det handlar bland annat om stärkt rådgivning, satsningar på företagande bland kvinnor och invandrare, regel­förenkling, privatiseringar av statliga bolag, ökad valfrihet i vård och omsorg, satsningar på infrastruktur, bättre utbildning samt viktiga skatte­reformer. En grundsten är givetvis även prioriteringen av långsiktigt hållbara offentliga finanser.

Det statliga anslaget för exportfrämjande föreslås i budgetpropositionen för 2011 bli 193,9 miljoner kronor. Det motsvarar ungefär två tredjedelar av anslaget år 2006, då det uppgick till 301,5 miljoner tack vare olika tillfälliga medel. Den dåvarande socialdemokratiska regeringen meddelade i 2006 års vårproposition att de tillfälliga medlen inte skulle förnyas, varmed anslaget skulle ha halverats. Den tillträdande borgerliga regeringen beslutade därför att skjuta till 75 miljoner kronor. Inför 2011 skjuter regeringen nu till ytterligare 30 miljoner kronor, och vi har inga planer på att sänka Exportrådets anslag från den nivån.

Exporten har flera viktiga funktioner. Den betalar för importen och bidrar till ökad konkurrens, produktivitet och tillväxt.

Den svenska exporten domineras av storföretagen, och lejonparten sker till Europa och Nordamerika. Samtidigt finns det en stor potential för ökad export, tillväxt och sysselsättning i små och medelstora företag. Exportutredningen visade att dessa företag har behov av information och rådgivning, om export och olika exportmarknader, för att våga ta steget ut i världen. Därför utgör dessa uppgifter en viktig del av Exportrådets statliga uppdrag.

Exportfrämjandet lyfter också samlat fram områden där Sverige har en särskilt stor kompetens och där en tydlig potential finns för ökad ex-

port. Därför satsar regeringen särskilt på exportfrämjande inom bland annat miljöteknik, livsmedel och svenskt kunnande inom hälso- och sjukvård. Likaså satsar vi på att utnyttja kompetensen och nätverken hos ”kosmopoliter”, företagare med utländsk bakgrund.

Regeringen prioriterar i främjandet tillväxtmarknader som BRIC-länderna, Mellanöstern och Afrika. Ett bättre och effektivare samarbete mellan svenska främjandeaktörer som Exportrådet, Invest Sweden, Svenska institutet med flera eftersträvas. Ett starkt varumärke för Sverige stärker oss såväl politiskt som ekonomiskt och kulturellt.

En del av exportfrämjandet består i att ge statliga exportkrediter och exportgarantier i samband med svenska exportaffärer. Till följd av finanskrisen förstärkte regeringen Exportkreditnämnden genom att höja garantiramen från 200 till 500 miljarder kronor. Likaså har AB Svensk Exportkredit förstärkts med ett kapitaltillskott om totalt ca 5,4 miljarder kronor, samt nya inlåningsmöjligheter i Riksgälden. Därmed har svenska exportörer haft tillgång till finansiering på konkurrenskraftiga villkor, trots problemen på kreditmarknaderna. Näringslivet har flera gånger påmint om den betydelse som regeringens skyndsamma och beslutssamma insatser hade för deras exportmöjligheter. Genom det så kallade exportlånet har regeringen även sett till att små och medelstora företag aktivt informeras om dessa finansieringsmöjligheter.

Anf. 74 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Herr talman! Tack, handelsministern, för svaret! Dess värre blir jag inte jätteimponerad av det. Det beror främst på bakgrunden, det mål som handelsministern har satt upp i handelspolitiken om att fördubbla exporten på fem år. Utifrån att man satt upp det här målet hade jag nog, herr talman, hoppats på att få höra om lite mer konkreta åtgärder, exakt vad ministern har för avsikt att göra för att de här målen ska uppnås.

Att vi vill öka exporten från svensk sida, det som Sverige som litet land är så oerhört beroende av, är vi helt överens om. Det är också det som ministern säger i sitt svar.

Men jag ska börja lite grann i en annan ände. Ministern säger i sitt svar att grunden för en framgångsrik svensk export utgörs av ett gott näringsklimat, global frihandel och en öppen inre marknad inom EU.

Jag delar den uppfattningen men vill framför allt lägga till, utifrån hur vi socialdemokrater ser på frihandel, att vi vill att företagare, arbetstagare och konsumenterna går hand i hand. Detta kopplat till den svenska modellen och våra trygghetssystem gör att vi i Sverige och i Norden har haft sådana framgångar när det gäller att lyckas med vårt företagande och exporten.

Just framgångarna med den svenska modellen omnämner inte ministern över huvud taget, och där är vi inte riktigt överens. Där finns ju en ideologisk skiljelinje.

Sedan ni tog över makten 2006 har regeringen gjort neddragningar som gör att anslagen till export- och handelspolitiken mer eller mindre har halverats. Man försöker här bolla med siffror och säger att det är en satsning, men i själva verket utgår satsningen från en gigantisk neddragning från början, och det är på det sättet man målar upp sin bild av att man nu gör satsningar.

Herr talman! Jag har själv en bakgrund inom livsmedelshandeln och vet precis hur man arbetar med att marknadsföra sina produkter för att konsumenterna ska handla mer. Jag ser att det finns ett liknande mönster i handelsministerns sätt att försöka visa på de satsningar som har sin grund i väldigt stora neddragningar från början.

Det som kan oroa är naturligtvis att Sverige har tappat marknadsandelar rent generellt vad gäller exportpolitiken. Frågan är då hur vi ska nå ut och bli bättre.

Jag har till exempel kunnat konstatera att underleverantörerna i Sverige har tagit initiativ till Undexo, en egen organisation tillsammans med Almi, vilket förvisso staten och framför allt landstingen är delägare i. Även Näringsdepartementet finns med, men inte handelsministern. Jag ska heller inte glömma handelskammaren som också finns med i det här arbetet.

Hur kan det komma sig att det startas ytterligare en organisation från ett underifrånperspektiv och att inte handelsministern är med på banan? Det visar ju ändå att det finns ett behov av hjälp från samhällets sida.

Anf. 75 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Jag får tacka statsrådet för ett utmärkt svar på en angelägen interpellation, av den anledningen att vi i dag har en finanskris runt om i världen som mest av allt utmärks av att det i alla länder slaktas olika slag av stöd, inte bara till kulturen utan också till exportfrämjande åtgärder. Man sparar och sparar, och detta ställer väldiga krav också på Sverige att anpassa sig till den situationen.

Jag tycker att den här interpellationen inte så mycket är partipolitisk, eller jag hoppas att den inte är det, utan den handlar om det som Carina Adolfsson Elgestam säger och som statsrådet instämmer i: att vi är ett väldigt litet land i förhållande till den stora marknad som vi har att arbeta över. Ta bara att försöka arbeta i det stora landet som heter Amerikas förenta stater! Bara det är en oerhörd påfrestning för många företag. Man måste prioritera väldigt hårt.

Jag tycker för min del att vi ska vara glada över att många stora svenska företag är väldigt exportintensiva i sig själva, även på handelsidan. Sådana företag som Hennes & Mauritz och Ikea är väl de bästa exemplen på sådana företag som under efterkrigstiden har skaffat sig stora utlandsmarknader där de kanske vid det här laget inte är lika kända för att vara svenska som för att företräda väldigt god kvalitet och konkurrenskraftiga produkter.

Jag var häromdagen på Skogsindustriernas seminarium om forskning, innovationer och affärer. Också ett sådant område är väldigt viktigt när det handlar om att förädla våra produkter. Att vi som litet land måste se till att vara duktiga i förädlingsledet kan nämligen vara viktigare än själva marknadsföringen i ett inledningsskede.

På tekniksidan har vi haft väldiga framgångar med Nokia och Ericsson. Läkemedelsindustrin är ett annat sådant område. Där kan det behövas mycket starkt statligt och offentligt stöd för att komma ut på de nya marknaderna. Där är det inte lätt, för där är konkurrensen stenhård vill jag påstå. Till exempel på tekniksidan har ju många länder borta i Asien oändligt mycket större hemmarknader än vi någonsin kan tänka oss i

grund och botten. Så är det, även om det är trångt på tunnelbanan i Stockholm ibland.

Jag tycker alltså att det är väldigt glädjande att vi har den inriktningen på exportfrämjandet, nämligen att det i första hand är företagen själva, framför allt på handelssidan, som måste se till detta. Men vi måste också se att varje Volvo- eller Scania-lastbil eller något annat som säljs ofta behöver ett finansieringspaket bakom sig för att vi ska kunna hävda oss.

I den här meningen tror jag att vi är på rätt väg och att det egentligen i grund och botten inte finns så oändligt stora partipolitiska skiljaktigheter.

När det gäller förädling och utveckling har jag en fråga till statsrådet. Där tror jag att det behövs mer till exempel på skattesidan, och där är inte ansvaret statsrådets riktigt, just när man tar fram nya produkter. Då är det väldigt viktigt att man kan skjuta skatteproblemen framför sig, och jag skulle vilja fråga om man kan tänka sig att samverka på exportsidan och på produktionssidan i vårt land.

Anf. 76 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Fru talman! Först och främst vill jag tacka Carina Adolfsson Elgestam för en väldigt viktig interpellation och inte minst för hennes stora och genuina engagemang i företagarfrågor. Vi har haft flera interpellationer och många skriftliga frågor, och det är alltid lika trevligt att se vilken kunskap och vilket engagemang Carina Adolfsson Elgestam står för.

Konkreta åtgärder för att fördubbla exporten handlade det om. Det är ett ambitiöst mål. Jag är helt medveten om det när jag säger att jag vill fördubbla exporten på fem år.

Bryter man ned detta ser man att det handlar om att öka exporten med 15 procent varje år. Nu är vi bara på det första året, 2010, men det ser ut som att vi ska kunna nå målet på 15 procent i år. Sedan handlar det om att fortsätta på den inslagna vägen, där den svenska modellen som vi är överens om är en viktig del för att lyckas i exporten.

Men sedan handlar det naturligtvis också om att använda alla de verktyg som vi har för att kunna lyckas med export. En viktig del i detta är naturligtvis offentligt främjande. En annan viktig del är att vi fortsätter att utveckla Internet, att vi ser till att det blir säkert, enkelt och bekvämt att kunna handla, alltså både köpa och sälja, på Internet för både konsumenter och företagare. Det här är inte minst viktigt för småföretagare och de företagare som befinner sig i glesbygd i Sverige i dag. Tänk vilken skillnad det gör om man också kan använda nätet direkt! Det är ett litet klick, och sedan är man ute i världen på export.

En annan viktig fråga handlar om att också försvara de immateriella rättigheterna och att hela tiden vara tydlig med den frågan eftersom Sverige också är ett land med väldigt många innovatörer. Det gäller inte minst den fråga som är brännande nu och som också kommer att tas upp nästa vecka som handlar om EU-patentet, det vill säga att se till att göra det billigare för små och medelstora företagare att få ta ett patent över hela Europa, till skillnad från hur det ser ut i dag när det är många gånger dyrare att kunna ta patent i hela EU jämfört med i USA eller något annat större land.

Nästa verktyg är att använda våra kosmopoliter, alltså företagare med utländsk bakgrund, som har unika kompetenser vad gäller både språk,

nätverk, kultur och kännedom om sina forna hemländer. Därmed kan de också vara goda vägvisare för export och underlätta för andra svenska företagare som ska ut på export.

Jag var med och invigde organisationen Undexo för ett år sedan. De uttalade då sitt tydliga mål om att de vill fördubbla exporten. Jag var med på mässan i Jönköping, precis när organisationen offentliggjordes.

Det är bra om det finns flera olika departement som är med och stöttar på olika sätt i frågorna. Regeringen samarbetar på ett bra sätt. Budgetresurser för exportfrämjande kommer inte bara från Utrikesdepartementet utan det kommer också resurser från Jordbruksdepartementet, som anslår ungefär 20 miljoner kronor om året till exportfrämjande avseende livsmedel. Näringsdepartementet anslår ca 30 miljoner till svensk miljöteknik, och Socialdepartementet anslår flera miljoner när det handlar om life science. Vi arbetar på ett bredare sätt i departementen i dag och inte genom stuprör.

Anf. 77 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Fru talman! Jag vill börja med att lugna Gunnar Andrén med att vi visst är överens om själva målet. Det är väl möjligen resan dit som kan skilja sig lite grann, rent ideologiskt och kanske lite ekonomiskt. Vi från De rödgrönas sida är beredda att lägga mer pengar just på Exportrådet, så att det går att få rådgivning så nära småföretagarna som möjligt. Det är framför allt de som behöver hjälp, allra helst de som inte tidigare har varit ute på en exportmarknad. De behöver hjälp med att göra affärsplaner för export och för att se vilka marknader som fungerar för just deras produkter.

Det var särskilt roligt att skogsindustrin nämndes. Det är i stor utsträckning skogs- och pappersindustrin som har hållit Sverige på fötter under finanskrisen. Det är också viktigt att ha i minnet.

Låt oss koppla ihop exporten och världsekonomin. Då kan vi se att Asien håller på att gå om USA, kanske till och med redan har gått om USA. Det ökar kraven och ställer nya krav på våra företag att få marknadsandelar i global konkurrens. Det är därför vi tycker att det är viktigt att göra speciella insatser via till exempel Exportrådet. Det är vårt organ. Det är viktigt att vi har de lokala rådgivarna som småföretagarna kan gå till.

Det är därför man funderar över att underleverantörerna har tagit ett eget initiativ. De ställer krav. Ett av deras krav, vilket de måste ha framfört till handelsministern när hon var i Jönköping, är att de vill ha ett åtgärds paket och offentligt stöd. Det kan vara bra om ministern här kan ge ett besked till underleverantörerna i Sverige om deras möjligheter att få ökade marknadsandelar eller att över huvud taget komma ut på exportmarknaden.

Fru talman! Det kan vara viktigt att här i kammaren säga att vi har oerhört många underleverantörer runt om i landet som håller på med produkter, till exempel i plast, som kan vara små i storleken men ingår i avancerade produkter som vi använder dagligen, till exempel för att rädda liv eller vad det än må vara. Det är viktigt att de får möjlighet att växa som företag. Det kan väl vara bra om ministern kan ge någon form av besked till exempelvis Undexo. Regeringen har de facto gjort neddragningar i främjandet av handelspolitiken. För att nå målet om en för-

*Svar på
interpellationer*

dubbling av exporten krävs fler åtgärder än de som ministern redogjorde för här nyss.

Anf. 78 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! Det finns en viss ideologisk skillnad på hur man ska se på exportsatsningen. Det har runnit mycket vatten runt Helgeandsholmen sedan Gunnar Lange på sin tid dömde ut Volvos USA-satsning. Man behöver inte gå så långt tillbaka.

Det är viktigt att i första hand säga till företaget att man måste lita till sin egen styrka och med hjälp av vinster skapa nya marknader. Det gäller inte minst på produktutvecklingens sida.

Tiden är kort i en sådan här interpellationsdebatt, men jag skulle vilja vända något på perspektivet. Statsrådet och jag har tidigare haft diskussioner om de ryska exporttullarna på virke. De har höjts från 10–15 till 50 euro per kubikmeter. Helt plötsligt menar man från ryska hållet att de ska sänkas till 2 euro per kubikmeter. Vilken bedömning gör statsrådet av det för den svenska skogsnäringens konkurrenskraft? Det är en intressant fråga. Det är egentligen den omvända frågeställning som Carina Adolfs-son Elgestam tar upp, men den handlar ytterst om samma sak, nämligen hur vi stärker de svenska företagens konkurrenskraft.

Anf. 79 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Fru talman! Jag tänkte börja med att kommentera det Gunnar Andrén tog upp i sitt första inlägg. Det gällde bland annat våra relationer med USA när det gäller handel och skogsindustri och sedan virkestullar, förädling och utveckling. Sedan vill jag kommentera vad Carina Adolfs-son Elgestam sade om åtgärds paket och offentliga stöd.

Regeringen har avsatt 2,45 miljarder under tre år för företagande och innovation, vilket i sig är mer resurser än någonsin just för att stärka bron mellan innovation och affär. Det är där som Sverige behöver mer resurser och kraft. Vi är ett av världens bästa länder på innovationer, men vi är inte världens bästa land på att sedan göra affärer. Där behöver vi bli bättre.

När det handlar om handelsrelationen med USA har vi från svensk sida hela tiden uttryckt att detta är en otroligt viktig länk. Jag har själv tidigare uttalat att jag ser framför mig – dock långt in i framtiden – ett närmande av ett frihandelsavtal mellan EU och USA. Vi ska nu ha ett tätt samarbete med USA. Det är en otroligt viktig handelspartner. Vi ska tillsammans se till att riva hinder och tullar samt försvara immateriella rättigheter. Det är en oerhört viktig del för både EU och USA. Båda står för forskning, utveckling och innovationer.

Sedan var det frågan om en föreslagen sänkning av virkestullarna till 2 euro per kubikmeter. Det handlade i detta fall om björk. Det ser jag som ett stort framsteg, framför allt att vi har lyckats få in det inom ramen för Rysslands inträde i WTO-förhandlingarna. Det allra viktigaste i den frågan är att det blir långsiktigt och stabilt för svensk och finsk skogsindustri, att man vet vad man räknar med. Just den industrin är beroende av att kunna planera för mer än ett år. Det handlar om fem- till tioårsperioder för att få bra struktur på företagen.

Det stämmer att svensk skogsindustri stod stabil under finanskrisen. Det är också intressant att se vilka exportsektorer som ökade under finan-

skrisen. Det fanns några sådana lysande undantag mitt i den djupa svacka som världen befann sig i. För svensk del handlade det om livsmedel, läkemedel och upplevelseindustrin. I dessa sektorer ser jag också en enorm potential till att öka och fördubbla vår export inom fem års tid.

Därför tittar vi nu också på dessa sektorer lite mer specifikt: Hur ska vi kunna göra ett så effektivt offentligt främjande som möjligt i detta? Vi ska samtidigt inte glömma bort vår basindustri, med verkstad, maskiner, IT, telekom, miljöteknik och så vidare, mycket hög teknologi. Men vi behöver också bredda vår export för att lyckas.

Här kommer man naturligt in på att det är många fler små och medelstora företag som står för dessa sektorer. Exportrådet har också fått i uppdrag att tydligare ägna sig åt små och medelstora företag, att se till att man har produkter som passar för små företag när små företag vill ut i världen.

Detta tillsammans med Almi, Invest Sweden och Svenska institutet, där man nu arbetar gemensamt på ett tydligare sätt när det handlar om främjande och att hjälpa svenska företag ut i världen, visar att vi har ett bra och effektivt exportstöd i dag. Allting kan naturligtvis göras ännu bättre, men vi har kommit en bra bit på väg.

Anf. 80 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Fru talman! Tack, handelsministern, för debatten! Och särskilt tack för det som handelsministern sade allra sist angående att Exportrådet har fått en tydligare uppgift vad gäller inriktningen mot små och medelstora företag. Jag tror att det gläder oerhört många småföretagare runt om i landet, utifrån att man ibland har känt att man inte riktigt passar in i profilen därför att det har varit mer en inriktning mot stora företag. Det är alldeles utmärkt.

Det jag också skulle vilja passa på att omnämna är det som handlar om WTO, utifrån att det i dag inte finns något avtal. Ministern hade uppe detta med Ryssland, och det är lite bekymmersamt. Vi är väl medvetna om, både handelsministern och vi socialdemokrater, att skulle vi få till ett handelsavtal via WTO, där alla medlemsländerna är med, skulle detta öka tillväxten och handlandet mellan länder på ett sätt som alla skulle tjäna på. Just nu känns det tyvärr som att det inte är någon het fråga – den är inte uppe på agendan.

Jag vill avsluta med, med anledning av det mål som ministern har satt upp, att alla mål ska vara realistiska och mätbara. Det som möjligtvis oroar mig lite grann är var man satte grunden för målet i förhållande till slutmålet. Under detta år har det ökat med 15 procent, vilket ministern redogjorde för. Men om man sätter det i relation till hur det var för ett år sedan, mitt under finanskrisen, blir inte den 15-procentiga ökningen så stor som man skulle önska. Kanske jag kan få ett lite mer konkret besked om hur målet ska mätas.

Tack för debatten!

Anf. 81 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Fru talman! Jag vill också tacka för debatten.

Jag kan glädja Carina Adolfsson Elgestam med att diskussionerna i WTO nu är i gång igen på tjänstemannanivå, i mindre grupper. Man har delat upp det i fler sektorer för att se om det finns möjlighet att nå fram-

steg någonstans. Det är alltså i gång igen, och det är någonting som man har sagt ska pågå första kvartalet 2011 för att se om det finns möjlighet att nå framsteg.

Ett stort problem är fortfarande att det inte finns någon tydligt formulerad handelspolicy från USA:s sida, och Indien och Kina står stilla på den andra sidan. Glädjande är ändå att EU starkt står bakom detta, som det ser ut i dag.

Jag ska också säga att ytterligare verktyg naturligtvis är att vi ser oss om ute i världen och hittar nya marknader, att svenska företag inte hela tiden springer på samma marknad som hela övriga världens företag gör utan verkligen ser: Var passar min specifika produkt bäst in? Där ska vi också se var företagen behöver oss bäst. Det är på det sättet vi nu har börjat arbeta när vi lägger upp ny reseplanering och ser var vårt offentliga främjande bäst ska finnas.

Jag ser dock en ljus framtid för svensk export, delvis genom att den har ökat i år. Vi har tagit oss ur finanskrisen ganska snabbt, till skillnad från många andra länder. På fem års sikt är det en fördubbling, och ett bra delmål är då att öka 15 procent varje år.

Jag ser att Sverige är världens näst mest konkurrenskraftiga land och att Sverige nyligen har blivit utnämnt till världens starkaste varumärke. Jag ser också att vi är det mest innovativa landet i hela EU. Det finns alltså goda förutsättningar för svenska företag som vill ut på export, för att öka vår export – fördubbla den på fem år – för att det skapar jobbtillfällen här hemma och för att det ger oss mer resurser till välfärd.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2010/11:FPM38 Grönbok om elektronisk upphandling *KOM(2010)571* till finansutskottet

13 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

EU-dokument

KOM(2010)708 Förslag till rådets beslut om ändring av beslut (2008/203/EG) av den 28 februari 2008 om genomförande av förordning (EG) nr 168/2007 vad gäller antagande av ett flerårigt ramprogram för Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter för 2007–2012

14 § Anmälan om interpellationer

Prot. 2010/11:27
3 december

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 2 december

2010/11:111 Åtgärder för en väl fungerande arbetskraftsinvandring

av *Sven-Erik Österberg* (S)

till statsrådet Tobias Billström (M)

2010/11:112 Avreglering och biljettsystem

av *Per Svedberg* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

den 3 december

2010/11:113 Snöskoterutredning

av *Lena Olsson* (V)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2010/11:114 Regeringens köp av utsläppskrediter

av *Jens Holm* (V)

till miljöminister Andreas Carlgren (C)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 7 december.

15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 3 december

2010/11:140 Stresstester av banker

av *Ulla Andersson* (V)

till statsrådet Peter Norman (M)

2010/11:141 Differentierad timschablon i lagen om assistansersättning

av *Eva Olofsson* (V)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2010/11:142 Regler för tullhantering

av *Gunnar Sandberg* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2010/11:143 Nya el- och gasmarknadsutredningen

av *Otto von Arnold* (KD)

till närings- och energiminister Maud Olofsson (C)

2010/11:144 Den nya sjukförsäkringen

av *Torbjörn Björlund* (V)

till statsrådet Ulf Kristersson (M)

**2010/11:145 Korrekt implementering av EU:s kemikalieförordning
Reach**

av *Åsa Romson* (MP)
till miljöminister *Andreas Carlgren* (C)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 7 december.

16 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 3 december

2010/11:117 Sveriges skatteavtal med andra länder

av *Jacob Johnson* (V)
till finansminister *Anders Borg* (M)

2010/11:118 Beskattning av syntetisk diesel

av *Christina Karlsson* (S)
till finansminister *Anders Borg* (M)

2010/11:121 Utestående frågor om tonnageskatten

av *Christina Oskarsson* (S)
till finansminister *Anders Borg* (M)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 7 december.

17 § Kammaren åtskildes kl. 13.16.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdet början till och med 6 §
anf. 39 (delvis),
av talmannen därefter till och med 11 § anf. 75 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

TUULA ZETTERMAN

/Eva-Lena Ekman

1 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
2 § Svar på interpellation 2010/11:78 om apoteksservice i glesbygden.....	2
Anf. 1 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	2
Anf. 2 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S).....	3
Anf. 3 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	3
Anf. 4 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S).....	4
Anf. 5 ISAK FROM (S).....	5
Anf. 6 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	6
Anf. 7 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S).....	7
Anf. 8 ISAK FROM (S).....	7
Anf. 9 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	8
3 § Svar på interpellation 2010/11:86 om stärkt folkhälsoarbete.....	8
Anf. 10 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	8
Anf. 11 ISAK FROM (S).....	9
Anf. 12 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	10
Anf. 13 ISAK FROM (S).....	11
Anf. 14 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	12
Anf. 15 ISAK FROM (S).....	13
Anf. 16 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	13
4 § Svar på interpellation 2010/11:79 om förhållanden kring arbetskraftsinvandring.....	14
Anf. 17 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	14
Anf. 18 EVA-LENA JANSSON (S).....	14
Anf. 19 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	15
Anf. 20 EVA-LENA JANSSON (S).....	16
Anf. 21 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	18
Anf. 22 EVA-LENA JANSSON (S).....	19
Anf. 23 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	20
5 § Svar på interpellation 2010/11:91 om identitetskravet vid anhöriginvandring.....	20
Anf. 24 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	20
Anf. 25 ULLA ANDERSSON (V).....	21
Anf. 26 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	22
Anf. 27 ULLA ANDERSSON (V).....	23
Anf. 28 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	24
Anf. 29 ULLA ANDERSSON (V).....	25
Anf. 30 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	25
6 § Svar på interpellation 2010/11:87 om omförhandling av skatteavtalet med Danmark.....	26
Anf. 31 Finansminister ANDERS BORG (M).....	26
Anf. 32 LEIF JAKOBSSON (S).....	27
Anf. 33 HANS WALLMARK (M).....	28
Anf. 34 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	29

Anf. 35	Finansminister ANDERS BORG (M)	29
Anf. 36	LEIF JAKOBSSON (S)	31
Anf. 37	HANS WALLMARK (M)	32
Anf. 38	GUNNAR ANDRÉN (FP)	32
Anf. 39	Finansminister ANDERS BORG (M)	33
Anf. 40	LEIF JAKOBSSON (S)	34
Anf. 41	Finansminister ANDERS BORG (M)	34
7 §	Svar på interpellation 2010/11:22 om nedläggningen av Statens räddningsverk och statens ansvar för miljösanering i Rosersberg	35
Anf. 42	Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	35
Anf. 43	BJÖRN VON SYDOW (S)	36
Anf. 44	Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	37
Anf. 45	BJÖRN VON SYDOW (S)	37
Anf. 46	Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	38
8 §	Svar på interpellationerna 2010/11:28 och 30 om framtiden för I 19 i Boden	39
Anf. 47	Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	39
Anf. 48	LEIF PETTERSSON (S)	40
Anf. 49	SVEN-ERIK BUCHT (S)	41
Anf. 50	Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	42
Anf. 51	LEIF PETTERSSON (S)	43
Anf. 52	SVEN-ERIK BUCHT (S)	44
Anf. 53	Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	44
Anf. 54	LEIF PETTERSSON (S)	45
Anf. 55	SVEN-ERIK BUCHT (S)	46
Anf. 56	Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	46
9 §	Svar på interpellation 2010/11:77 om Nordiska stridsgruppen 2008	46
Anf. 57	Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	46
Anf. 58	TORBJÖRN BJÖRLUND (V)	47
Anf. 59	HANS WALLMARK (M)	49
Anf. 60	Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	50
Anf. 61	TORBJÖRN BJÖRLUND (V)	51
Anf. 62	HANS WALLMARK (M)	52
Anf. 63	Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	53
Anf. 64	TORBJÖRN BJÖRLUND (V)	54
Anf. 65	Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	54
10 §	Svar på interpellation 2010/11:74 om svenska företag och folkrätten	55
Anf. 66	Statsrådet EWA BJÖRLING (M)	55
Anf. 67	JONAS SJÖSTEDT (V)	56
Anf. 68	Statsrådet EWA BJÖRLING (M)	57
Anf. 69	JONAS SJÖSTEDT (V)	58
Anf. 70	Statsrådet EWA BJÖRLING (M)	59
Anf. 71	JONAS SJÖSTEDT (V)	60
Anf. 72	Statsrådet EWA BJÖRLING (M)	60

11 § Svar på interpellation 2010/11:81 om insatser för ökad export	61
Anf. 73 Statsrådet EWA BJÖRLING (M).....	61
Anf. 74 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S)	62
Anf. 75 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	63
Anf. 76 Statsrådet EWA BJÖRLING (M).....	64
Anf. 77 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S)	65
Anf. 78 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	66
Anf. 79 Statsrådet EWA BJÖRLING (M).....	66
Anf. 80 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S)	67
Anf. 81 Statsrådet EWA BJÖRLING (M).....	67
12 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	68
13 § Bordläggning.....	68
14 § Anmälan om interpellationer.....	69
15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	69
16 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	70
17 § Kammaren åtskildes kl. 13.16.....	70

Prot. 2010/11:27
3 december

Prot. 2010/11:27
3 december

Tryck: Elanders, Vällingby 2010